

**ADANA MÜZESİ'NDEKİ BİR GRUP
V. - XV. YÜZYIL PIŞMIŞ TOPRAK KANDİL**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İmam KESKİN

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SANAT TARİHİ
ANABİLİM DALI**

**MERSİN
NİSAN - 2022**

**ADANA MÜZESİ'NDEKİ BİR GRUP
V. - XV. YÜZYIL PIŞMIŞ TOPRAK KANDİL**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İmam KESKİN

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SANAT TARİHİ
ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Candan ÜLKÜ**

**MERSİN
NİSAN - 2022**

ÖZET
ADANA MÜZESİ'NDEKİ BİR GRUP
V. - XV. YÜZYIL PIŞMIŞ TOPRAK KANDİL

İnsanlık tarihi içerisinde beynin işlevselliği ile biyolojik saatin çakışmaya başladığı süreçte büyük bir önem taşımaya başlayan ışık - aydınlatma günümüze kadar önemini devam ettirmiş, enerji veya ışık temel ihtiyaçlar listesinde yerini almıştır. Homo Erectus'un ateşi kontrol altına almasıyla ateş, beslenmenin yanı sıra güneşin batışı sonrası karanlık saatlerde beynin işlevselliğinde veya ihtiyaçların karşılanmasında aydınlatma aracı olarak da kullanılmıştır. Aydınlatma araçları ise dönem teknolojileri paralelinde form - şekil değiştirmiş olsa da niteliği hep aynı kalmıştır.

Beşeri yaşam kullanımında görülen aydınlatma araçlarından biri olan pişmiş toprak kandillerin aydınlatmada temel amacı karşıladığı görülmektedir. Bu amaç doğrultusunda uzun bir tarihi süreçte kullanımı görülen pişmiş toprak kandiller, öncelikle mum kullanımının yaygınlaşması daha sonra da elektriğin icadına kadar kullanımını kısmen sürdürmüştür. Bu etkenlerle dönemin sosyal yaşamını, alışkanlıklarını, kültürel değerlerini ve iklimsel etkilerle şekillenen fiziki yapısını üzerine yansıtan kandiller günümüzde araştırma konusu olmayı başarmıştır. Aynı zamanda dönemlerin ekonomik ve kültürel etkisi ile çeşitli teknikte, formda ve sanatsal içerikli üretilen kandillerin yanı sıra sadece kullanım amaçlı üretilmiş sade formlu kandiller de yoğun olarak görülmektedir.

Siyasi ve ekonomik etkilerle biçim, değer ve sanatsal özellikleri değişkenlik gösteren kandiller genelde Anadolu'da özelde ise Adana Müzesi'nde günlük kullanım araçları içerisinde yerini almaktadır. Bu amaçla Adana Müzesi'nde bulunan pişmiş toprak kandillerin, siyasi hayatın yoğun olduğu ve aynı zamanda ticari yaşamdaki sanatsal etkileşim ile kültürel bir mozaığın yaşandığı V. - XV. yüzyıl aralığı kandilleri olarak form, teknik, kültürel ve fiziksel özellikleri bakımından incelenmesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adana Müzesi, Kandil, Seramik, İslami Dönem, Geç Antik Çağ.

Danışman: Prof. Dr. Candan ÜLKÜ, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi, Mersin.

ABSTRACT

VTH AND XVTH CENTURIES A GROUP OF

EARTHENWARE CANDLE IN THE ADANA MUSEUM

In human history, light/lightning, which began to be crucial in the process where the functionality of brain and the biological clock come to coincide, has so far maintained its importance and taken its part in the list of basic needs of energy and light. Having to be controlled by *homo erectus*, fire was also used as a lightning tool, apart from that of nourishment, for the functionality of brain and the fulfilment of needs in the dark hours after the sunset. However, although the lightning tools changed their form or shape in accordance with the period technologies, their essence always remained same.

Earthenware candles, one of the lightning tools made used of in human life, are observed to meet the main purpose. Earthenware candles, which was seen to be used for a long time to this purpose, continued to be used until firstly the proliferation of candle usage and then the invention of electricity. For these reasons, earthenware candles which project onto themselves the social life, customs, cultural values and physical structure, being shaped by climatic factors, of the period has now succeed in becoming a subject of investigation. Furthermore, because of the economic and cultural impacts of the periods, we also see to a high degree the simple-formed earthenware candles as well as those produced in various technics, forms and arts.

Earthenware candles, whose form, value and artistic features vary due to political and economic impacts, take part within the daily usage tools, generally in Anatolia, particularly in Adana Museum. In this study, we aim at analyzing earthenware candles present in Adana Museum as candles belonging to the time between 5th and 15th centuries, in which political life were condensed and at the same time a cultural mosaic with artistic interaction was experienced in commercial life, in terms of form, technic and cultural and physical features.

Keywords: Adana Museum, Candle, Ceramic, Islamic time, Late Ancient Time.

Advisor: Prof. Dr. Candan ÜLKÜ, Department of Art History, Mersin University, Mersin

TEŞEKKÜR

Öncelikle eğitim hayatıma enerjisini esirgmeden verdiği desteği ile her zaman yanımda olan annem Semiha KESKİN'nin; yoğun geçen süreci kontrol edebilmemi sabrı ile öğreten ve eğitim hayatımı her daim teşvik edeceğine inandığım eşim Tülay GÜLEÇ KESKİN'in kendilerine olan minnet borcumu kabul etmelerini temenni ediyorum. Ayrıca yine minnet borcum olduğuna inandığım tez danışmanım sayın Prof. Dr. Candan ÜLKÜ ve tezi şekillendirmemde enerjilerini esirgemeyen Prof. Dr. Zeliha DEMİREL GÖKALP ile Dr. Öğr. Üyesi Lale YILMAZ'a akademik eğitimimde göstermiş oldukları hassasiyetleri ve her zaman yol gösterici önerileri ile sağladıkları katkılarından tüm samimiyetimle en içten şükranlarımı sunuyorum. Lisans eğitimimi arkeoloji bölümünde yapmış olmama rağmen arkeoloji ile ortak dili kullanabildiğini ve etik değerleri taşıdığını gördüğüm Mersin Üniversitesi Sanat Tarihi bölümünün değerli hocaları sayın Dr. Öğretim Üyesi Şener YILDIRIM ve Doç. Dr. Halil SÖZLÜ'ye teşekkürü borç kabul ediyorum. Gerek Arzu OVACIK, Serap ELİFCİ, Çağlayan YAVUZ, Recep DURNA, Mehmet BOZ olsun gerekse de teknik destekleri ile zamanını ayıran değerli meslektaşlarım ile iş arkadaşlarımın sabırlarına sığınarak onlara duyduğum güveni bilmelerini, ayrıca teşekkürümü kabul görmelerini diliyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	ii
ONAY	iii
ETİK BEYAN	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
RESİMLER DİZİNİ	x
ÇİZİMLER DİZİNİ	xiii
FOTO-KESİTLER DİZİNİ	xv
ŞEKİLLER DİZİNİ	xvii
KISALTMALAR ve SİMGELER	xviii
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Kapsamı	2
1.2. Çalışmanın Amacı	2
1.3. Çalışmanın Önemi	3
1.4. Çalışmanın Yöntemi	4
1.5. Literatür Araştırması	4
2. ADANA ve ADANA MÜZESİ	6
2.1. Adana	6
2.2. Adana Müzesi	7
3. AYDINLATMA ve ARAÇLARI	8
3.1. Aydınlatma	8
3.2. Aydınlatma Araçları	9
3.2.1. Meşale	9
3.2.2. Mum	10
3.2.3. Kandil	11
3.2.3.1. Kandilin Bölümleri	13
3.2.3.2. Kandil Yapım Teknikleri	15
3.2.3.2.1. Elle Şekillendirme	15
3.2.3.2.2. Çarkta Şekillendirme	15
3.2.3.2.3. Kalıpta Şekillendirme	16
3.2.3.2.4. Bezeme, Boyama, Fırınlama	17
4. DEĞERLENDİRME	17
4.1. Tipoloji	18
4.1.1. Kapalı Kandiller	18
4.1.1.1. Tip 1 – Oval Gövdeli Kandiller	18
4.1.1.2. Tip 2 – Badem Biçimli Kandiller	18
4.1.1.3. Tip 3 – Oval Gövdeli Sivri Burunlu Kandiller	19
4.1.1.4. Tip 4 – Yuvarlak Gövdeli Çıkıntı Kulplu Kandiller	19
4.1.1.5. Tip 5 – Daire Formlu Kulpsuz Kandiller	20
4.1.1.6. Tip 6 – Yonca Burunlu Kandiller	21
4.1.1.7. Tip 7 – Basık Elips – Çarık Formlu Kandiller	21
4.1.2. Açık Kandiller	22

4.1.2.1. Tip 8 – Yonca Ağzılı Kandiller	22
4.2. Malzeme ve Teknik	22
4.2.1. Hamur	22
4.2.2. Sır ve Boyama	23
4.2.3. Süsleme	24
5. SONUÇ	24
6. KATALOG	31
KAYNAKLAR	92
ÖZGEÇMİŞ	97

RESİMLER DİZİNİ

	Sayfa
Resim 1.1. 1 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 1).	31
Resim 1.2. 1 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 2).	31
Resim 2.1. 2 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 3).	32
Resim 2.2. 2 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 4).	32
Resim 3.1. 3 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 5).	33
Resim 3.2. 3 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 6).	33
Resim 4.1. 4 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 7).	34
Resim 4.2. 4 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 8).	34
Resim 5.1. 5 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 9).	35
Resim 5.2. 5 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 10).	35
Resim 6.1. 6 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 11).	36
Resim 6.2. 6 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 12).	36
Resim 7.1. 7 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 13).	37
Resim 7.2. 7 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 14).	37
Resim 8.1. 8 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 15).	38
Resim 8.2. 8 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 16).	38
Resim 9.1. 9 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 17).	39
Resim 9.2. 9 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 18).	39
Resim 10.1. 10 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 19).	40
Resim 10.2. 10 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 20).	40
Resim 11.1. 11 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 21).	41
Resim 11.2. 11 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 22).	41
Resim 12.1. 12 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 23).	42
Resim 12.2. 12 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 24).	42
Resim 13.1. 13 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 25).	43
Resim 13.2. 13 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 26).	43
Resim 14.1. 14 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 27).	44
Resim 14.2. 14 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 28).	44
Resim 15.1. 15 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 29).	45
Resim 15.2. 15 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 30).	45
Resim 16.1. 16 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 31).	46
Resim 16.2. 16 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 32).	46
Resim 17.1. 17 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 33).	47
Resim 17.2. 17 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 34).	47
Resim 18.1. 18 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 35).	48
Resim 18.2. 18 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 36).	48
Resim 19.1. 19 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 37).	49
Resim 19.2. 19 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 38).	49
Resim 20.1. 20 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 39).	50
Resim 20.2. 20 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 40).	50
Resim 21.1. 21 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 41).	51
Resim 21.2. 21 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 42).	51
Resim 22.1. 22 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 43).	52
Resim 22.2. 22 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 44).	52
Resim 23.1. 23 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 45).	53
Resim 23.2. 23 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 46).	53
Resim 24.1. 24 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 47).	54
Resim 24.2. 24 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 48).	54
Resim 25.1. 25 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 49).	55
Resim 25.2. 25 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 50).	55
Resim 26.1. 26 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 51).	56

	Sayfa
Resim 26.2. 26 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 52).	56
Resim 27.1. 27 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 53).	57
Resim 27.2. 27 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 54).	57
Resim 28.1. 28 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 55).	58
Resim 28.2. 28 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 56).	58
Resim 29.1. 29 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 57).	59
Resim 29.2. 29 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 58).	59
Resim 30.1. 30 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 59).	60
Resim 30.2. 30 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 60).	60
Resim 31.1. 31 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 61).	61
Resim 31.2. 31 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 62).	61
Resim 32.1. 32 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 63).	62
Resim 32.2. 32 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 64).	62
Resim 33.1. 33 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 65).	63
Resim 33.2. 33 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 66).	63
Resim 34.1. 34 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 67).	64
Resim 34.2. 34 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 68).	64
Resim 35.1. 35 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 69).	65
Resim 35.2. 35 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 70).	65
Resim 36.1. 36 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 71).	66
Resim 36.2. 36 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 72).	66
Resim 37.1. 37 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 73).	67
Resim 37.2. 38 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 74).	67
Resim 38.1. 38 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 75).	68
Resim 38.2. 39 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 76).	68
Resim 39.1. 39 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 77).	69
Resim 39.2. 39 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 78).	69
Resim 40.1. 40 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 79).	70
Resim 40.2. 40 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 80).	70
Resim 41.1. 41 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 81).	71
Resim 41.2. 41 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 82).	71
Resim 42.1. 42 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 83).	72
Resim 42.2. 42 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 84).	72
Resim 43.1. 43 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 85).	73
Resim 43.2. 43 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 86).	73
Resim 44.1. 44 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 87).	74
Resim 44.2. 44 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 88).	74
Resim 45.1. 45 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 89).	75
Resim 45.2. 45 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 90).	75
Resim 46.1. 46 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 91).	76
Resim 46.2. 46 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 92).	76
Resim 47.1. 47 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 93).	77
Resim 47.2. 47 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 94).	77
Resim 48.1. 48 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 95).	78
Resim 48.2. 48 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 96).	78
Resim 49.1. 49 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 97).	79
Resim 49.2. 49 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 98).	79
Resim 50.1. 50 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 99).	80
Resim 50.2. 50 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 100).	80
Resim 51.1. 51 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 101).	81
Resim 51.2. 51 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 102).	81
Resim 52.1. 52 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 103).	82
Resim 52.2. 52 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 104).	82

	Sayfa
Resim 53.1. 53 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 105).	83
Resim 53.2. 53 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 106).	83
Resim 54.1. 54 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 107).	84
Resim 54.2. 54 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 108).	84
Resim 55.1. 55 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 109).	85
Resim 55.2. 55 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 110).	85
Resim 56.1.56 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 111).	86
Resim 56.2. 56 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 112).	86
Resim 57.1. 57 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 113).	87
Resim 57.2. 57 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 114).	87
Resim 58.2. 58 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 115).	88
Resim 58.2. 58 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 116).	88
Resim 59.1. 59 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 117).	89
Resim 59.2. 59 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 118).	89
Resim 60.1. 60 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 119).	90
Resim 60.2. 60 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 120).	90
Resim 61.1. 61 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşü (Fotoğraf 121).	91
Resim 61.2. 61 nolu katalogda yer alan kandilin alttan görünüşü (Fotoğraf 122).	91

	Sayfa
Çizim 52. 52 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	82
Çizim 53. 53 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	83
Çizim 54. 54 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	84
Çizim 55. 55 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	85
Çizim 56. 56 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	86
Çizim 57. 57 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	87
Çizim 58. 58 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	88
Çizim 59. 59 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	89
Çizim 60. 60 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	90
Çizim 61. 61 nolu katalogda yer alan kandilin üstten görünüşünün çizimi.	91

	Sayfa
Foto - Kesit 52. 52 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	82
Foto - Kesit 53. 53 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	83
Foto - Kesit 54. 54 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	84
Foto - Kesit 55. 55 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	85
Foto - Kesit 56. 56 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	86
Foto - Kesit 57. 57 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	87
Foto - Kesit 58. 58 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	88
Foto - Kesit 59. 59 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	89
Foto - Kesit 60. 60 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	90
Foto - Kesit 61. 61 nolu katalogda yer alan kandilin profilden fotoğraf ve kesit görünüşü	91

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1: Genel hatları ile kandil bölümleri.	14
Şekil 2: Pişirme sürecinde hamurun rengini belirleyen etkenler.	23
Şekil 3: İnorganik maddelerin fırınlama tekniğine göre kimyasal tepkimeyle oluşan sırlamadaki renk tablosu	24
Şekil 4: Çalışma konusu kandillerin yüzyıl dağılımı.	25
Şekil 5: Çalışma konusu kandillerin yüzyıla ve yapım tekniğine göre dağılımı.	26
Şekil 6: Çalışma konusu kandil hazne hacimlerinin yüzyıl aralıklarına göre dağılımı.	27
Şekil 7: Çalışma konusu kandillerin yüzyıl aralığına göre kullanım dağılımı.	27
Şekil 8: Kandillerin müze envanterine kazandırılma şekilleri.	28
Şekil 9: Çalışma konusu kandillerin yüzyıla göre form dağılımı.	29
Şekil 10: Çalışma konusu kandillerin toplu görseli.	30

KISALTMALAR ve AÇIKLAMALAR

Kısaltma/Simgesi	Tanım
Bkz:	Bakınız.
Kat:	Katalog.
M.L:	Mililitre.
M.Ö:	Milattan Önce.
M.S:	Milattan Sonra.
Örn:	Örneğin.

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Kapsamı

M.Ö. 205 yılında Pessinus (Ballıhisar)'taki tanrıça Magna Mater'in Roma'ya götürülmesi ile başlayan Romalıların Anadolu'yla ilişkileri (Ergin, 2008: 51) tarihsel süreç içerisinde Roma'nın Anadolu'ya hâkimiyetliği ve Anadolu'yu Romalılaştırma politikası ile sonuçlanmış; Sasanilerin askeri müdahaleleri ile (M.S. 260, Kral I. Şapur ve sonrası) Mezopotamya, Syria ile Kilikia'dan Kappadokia'ya (Tekin, 2012: 277) kadar birçok yere başlayan Doğu seferleri ve batıda Goth, Boran, German gibi kabile isyanları inanç değişikliğini sindirmeye çalışan Roma'nın üçüncü yüzyıl siyasi krizini etkilemiş; İmparatorluğun muazzam sınırları görülen dördüncü yüzyılın sonlarında Slav hareketleri, Vandalların siyasi başarıları sonrası Göktürk Konfederasyonu baskısıyla Batıya göç eden ve Türkî bir halk olan Avarların (M.S. 580) (Haldon, 2007: 37-47) tehdit eder pozisyonlarının yanı sıra M.S. 6. yüzyılın başlarında beliren İran-Pers tehditleri ve Arap - İslam devletlerinin siyasi güçleri neticesinde 10. - 11. yüzyılda gerek içteki ekonomi politik etkenlerle gerekse de dış politikadaki başarısızlıklarla Adalar, Güney İtalya ve Anadolu'ya sıkışan (Vryonis, 2020: 51) bir yönetimle sonuçlanmıştır. Ekonomik ve siyasi krizlerle zayıflayan imparatorluğun Anadolu sınırları ise Hz. Ömer zamanı 643 yılında Antakya alınarak İslam ülkesine açılmıştır (Turan, 2016: 88-94). Emevilerin Anadolu'ya düzenledikleri fetihlerde ele geçirdikleri yerlere Müslüman Türk askerlerini yerleştirmesi ile de Anadolu'ya Türklerin girişi başlamıştır diyebiliriz. Anadolu'da, akınları bilinen Avarlar ve sonrası 10. ve 11. yüzyıllarda görülen nüfus artışında (Baskıcı, 2009: 31-42) Türklerin de etkisi olduğu ve Türklerin giderek siyasi güç kazandıkları bilinmektedir. Özellikle 11. yüzyılda başlayan ve yerleşikliğe kadar devam eden Selçuklu fetihleri Anadolu'daki Türk hâkimiyetliğini gerçekleştirmiş, 1220 yılından sonra Yakın Doğu'da etkileri hissedilen Mogol baskılarından kaçan Türk göçebeler Selçuklu Devletinin dağılmasında ve Anadolu'da bölgesel Türk Beyliklerinin oluşmasında etken olmuştur (Yücel, 1991: 1-5). Bu beylikler içerisinde ilk kurulan Danişmendliler'den (1081 - 1098) son kurulan Kadı Burhaneddin Ahmet Devleti (1381 - 1398) (Eroğlu, 2014: 111) ile imparatorluğa kadar yükselen Osmanoğulları Beyliği'nin yanı sıra Beylik ve Devletler ile siyasi ve ticari temasları bulunan diğer devletlerin de bu çalışmanın kapsamı içerisine alınarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Herhangi bir imparatorluk, devlet, yerel krallık veya beyliğin aydınlatma araçlarını kullanmış olacakları ön görüşü V. - XV. yüzyıl aralıklı çalışmanın kapsamını belirlemiştir.

1.2. Çalışmanın Amacı

Siyasi ve askeri hayatın yoğun olduğu bir dönem olarak değerlendirebileceğimiz V. ve XV. yüzyıllar bir tarafta otoritesi zayıflayan ve kendi aralarındaki çekişme ve kopukluklarla

(Gibbon, 2020: 388) dağılmaya yüz tutmuş Doğu Roma İmparatorluğundaki daha önce düzenli yapılan kayıtların disiplinsizliği diğer tarafta ise hızla yayılmakta olan İslam dinini benimseyen (Norwich, 2013: 268) Türk boylarının Anadolu'yu mesken tutma sürecinde göçebe karakteristiği olarak kayıt tutma geleneğinin olmayışı siyasi, toplumsal ve sanatsal etkileşim izlerinin takibini zorlaştırmıştır. Bu yüzyıllar aralığında siyasi gücünü idâme ettirmeyi başaramayan imparatorluğa karşı doğuda ve batıda toplumsal ve siyasi başarılar kazanan etnik gruplar ve devletler sonrasında Anadolu'da bağımsızlıklarını ilan eden Türk Devletleri ve Beylikler kültürel olarak birbirinden pek uzaklaşmamış, kullandıkları günlük kullanım araç gereçlerinde görülen benzerlikler diğer komşu devletlerle olan münasebetleri etkileşimin takibine katkı sağlamıştır. Bu bakımdan bu çalışma, siyasi ve kültürel bir mozağin görüldüğü V. ve XV. yüzyıllarda üretilmiş aydınlatma araçlarından biri olan pişmiş toprak kandillerden Adana Müzesi'nde bulunanları biçimsel ve sanatsal açıdan ele alarak kandil üretim süreci ve V. ve XV. yüzyıllarda üretilmiş kandiller hakkında detaylı (malzeme, tarihleme vb.) değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

1.3. Çalışmanın Önemi

Tarihi kaynaklardan öğrenildiği üzere V. ve XV. yüzyıllar Anadolu'su ve yerelde Adana bölgesi birden çok krallık, beylik ve devletin siyasi veya askeri müdahalesine maruz kalmış, bu yüzyıllarda siyasi otorite değişiklikleri sıkça görülmüştür. Roma imparatorluğunun parçalanması ve politik gücünü giderek eritmeye başlaması sonrasında doğu sınırı için güçlü bir tampon olan Toroslar iki asır boyunca (Honigmann,1970: 36) Müslüman Arapların taarruzunda kalmış, zayıflayan Toros-Adana bölgesi daha sonraki yüzyıllarda Akdeniz kıyılarında Moğollar'ın bir kolu gibi (Cahen, 2012: 238) davranan Kilikia Emeni Krallığı, Selçuklular, Karamanlılar ve özellikle Memlûklular (Turan, 2009: 301) tarafından zayıflatılmış, Türkmenler bu bölgeyi iskâna devam etmişlerdir. Moğolar, Haçlılar ve Ermeniler ile yapılan Memlûklu savaşlarında Memlûk taraftarı olan Oğuzların Üçok koluna bağlı Yüreğir koluna mensup Türkmen hanedanı Adana merkezli Ramazanoğulları Beyliği'ni (Eroğlu, 2014:239) kurmuştur. Doğu Roma, Selçuklular, Karamanoğulları, Osmanlıların da egemenliğinde kalan Çukurova ve Adana bölgesi etnik kimlikle beraber sanatsal çeşitliliğin de yaşandığı bölge olmuştur. Bu çalışmanın öncelikli önem niteliğini taşıyan bu siyasi ve kültürel sürecin yanı sıra Adana Müzesi'nin Cumhuriyet'in ilk müzelerinden olması, kuruluşundan neredeyse 20. yüzyılın son çeyreğine kadar bölge müzesi görevini üstlenmesi ve bu nedenle Çukurova ve çevresinden farklı dönem ve çeşitlilikte eserleri barındırması çalışmanın diğer bir önemini temsil etmektedir. Ayrıca son yıllarda sevilerek çalışılan konular arasında yer alan Müzelerin envanterindeki kandiller pek çok yönü ile ele alınıp çalışılmaktadır. Bu tez konusunda ele alınan Adana Müzesi envanterinde bulunan kandiller daha önce çalışılmamış olup altmış bir adet kandil çeşitli yönleri ile (teknik, biçim, bezeme, sitil vb.) incelenecek, elde edilen veriler yayımlanan araştırmalar paralelinde kandil

örnekleriyle karşılaştırılacak, benzerlik ve farklılıklar ortaya konmaya çalışılacak ve örneklerin geldiği yerler göz önüne alınarak bölgesel özelliklerin belirlenmesi amaçlanacaktır.

1.4. Çalışmanın Yöntemi

Biçim ve içeriğin toplum yapısının koşulları içerisinde ortaya çıktığı, sanat eserinin nicel ve nitel değerlerinin toplumun dönem ekonomisi, kültürel ve teknik düzeyi (Kuban, 1973: 10) ile orantılı olduğu, çeşitli iklimleri içine alan bölgelerde iklim ve çevrenin sunduğu malzeme koşullarına uyan yapı veya kullanım araçlarının geliştiği (Turani, 1992: 324-338) düşünüldüğünde genel hatları ile siyasi parçalanma ile ikiye ayrılan ve egemenliğini uzun yıllar sürdüren Doğu Roma imparatorluğu, Emeviler (661-750), Abbasiler (750-1258), Fatımiler (910-171), Gazneliler (962-1186), Büyük Selçuklular (1040-1157), Anadolu Selçukluları (1071-1308), İlhanlılar (1256-1336), Timurlular (1370-1501), Memlûklular (1250-1517), Safeviler (1502-1722), Hindistan'da Dehli Sultanları (1206-1412), Babürlüler (1526-1707), Anadolu Beylikleri ve Osmanlılarda (1300-1923) İslam sanatının, Müslümanlığı kabul etmiş her memleketin sanatçılarından yararlandığını (Yetkin, 1984:10-13); bir bölgenin kültürel izinin bir başka bölgede görülebildiğini söylemek mümkün olmaktadır. İslam çömlekçilerinde görülen farklı seramiklerin bir araya getirilmesi tekniğinin (Glabid, 2007:194-202) farklı bölgelere yayılmasında olduğu gibi bu çalışmada aydınlatma araçlarının tarihsel gelişim ve formsal değişimleri ile üretim biçimleri ve kullanımları dikkate alınarak pişmiş toprak kandiller sanatsal etkileşimler ve fiziki değişimler üzerinden ele alınma yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Kandilleri konu alan ve Adana Bölge Müzesi örnekleri ile somutlaştırılmasını incelemeyi hedefleyen bir araştırmaya dair ilk yapılacak olan çalışma, kütüphane ve arşiv taraması olacaktır. Bu amaçla kütüphanelerde kapsamlı bir literatür araştırması yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Müze envanterinde bulunan belirtilen dönem içerisine giren kandillerin katalog ve çizim çalışmaları ile tarihlendirme çalışmaları farklı kaynaklar taranarak tamamlanacaktır. Üçüncü aşamada çizimleri ve katalog çalışmaları ile V - XV. yüzyıl siyasi, sosyolojik ve sanatsal etkileşimler ortak bir paydada toplanarak değerlendirmeye alınacaktır.

1.5. Literatür Araştırması

Adana ve çevresinin coğrafi, tarihi ve siyasi süreci hakkındaki bilgilere Edvard GIBBON'un kaleme aldığı İndie Yayınlarının 2020 yılı basımlı *Roma İmparatorluğu'nun Gerileyişi ve çöküş Tarihi* adlı çalışması, Charles TEXIER'in kaleme aldığı ve çevirisini A. SUAT'ın yaptığı 2002 yılı basımlı *Küçük Asya, Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi* adlı çalışmasına paralel konulu diğer yayımlardan da yararlanılmaya çalışılmıştır. Dönem kandillerini konu alan çalışmalar içerisinde kandilin çıkış noktasından erken dönemlerdeki gelişimini ve yayılımını belgeleyen ve detaylı bir çalışma olduğu dikkati çeken Dominique KASSAB TEZGÖR ve Tahsin SEZER

tarafından 1995 yılında yayıma hazırlanan *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandilleri Kataloğu Cilt 1* çalışması kandilin biçim, teknik ve yayılımı konusunda detaylı bilgiler vererek bir yol haritası çizilmesinde büyük bir katkı sağlamaktadır. Yine kandilin üretim teknikleri, tarihsel süreçteki şekillenmesini konu alan ve Sedef ÇOKAY tarafından kaleme alınıp 2000 yılında baskıya giren *Antikçağda Aydınlatma Araçları adlı kitap ile aynı konulu Sedef ÇOKAY tarafından 1995 yılında hazırlanan Antik Çağda Aydınlatma Araçları ve Perge Pişmiş Toprak Kandilleri* başlıklı yüksek lisans tez çalışması bu çalışmada yararlanılan kaynaklardan biri olmuştur. Razan AYKAÇ'ın 2017 yılında basımı yapılan *Konya Karatay Müzesindeki Anadolu Selçuklu Dönemi Seramik Kandilleri* başlıklı kitap çalışması İslami dönem aydınlatma araçları içerisinde kandil üzerine yapılmış kıymetli çalışmalar arasında yer almaktadır. Yine aynı kıymeti layıkıyla karşılayan Nurdan AKBULUT'un 2021 tarihli *Anadolu Türk Sanatından Kandil Motifi* başlıklı doktora tez çalışması, Hüseyin METİN'in 2012 tarihli *Kıbyra Kandilleri* başlıklı doktora tez çalışmaları ve Begüm DURUTÜRK'ün 2010 tarihli *İonia Bölgesinde Roma Dönemi Pagan Sembollü Kandiller* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Elif İLCAN'ın 2018 tarihli *Samsun Arkeoloji ve Etnoğrafya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş toprak kandil* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Elif TOSUN YILDIRIM'ın 2019 tarihli *Mardin Müzesi Geç Antik Çak Kandilleri* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Günsel DAĞLI'nın 2018 tarihli *Hadrianoupolis Surları Kurtarma Kazısında Bulunan Roma ve Bizans Dönemi Kandilleri* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, İsmail ÖZCİHAN'ın 2018 tarihli *Tarsus Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Kandil* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Osman AYDIN'ın 2015 tarihli *Tralleis Batı Nekropolü Kandil Buluntuları* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Ömer KAYA'nın 2019 tarihli *Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazılarında Bulunan Kandiller* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Samet Emre KIVRAK'ın 2019 tarihli *Olimpiyat Oyunlarında Kültürel Göstergeler* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Seda CANPOLAT'ın 2019 tarihli *Malatya Müzesindeki Roma ve Erken Bizans Kandilleri* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Sonay YÜKSEL'in 2019 tarihli *Antalya Müzesi Roma Dönemi Kandilleri* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Süheyla KIRALI'nın 2016 tarihli *Aphrodisias Müzesi'nden Bir Grup Kandil* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Tuğba BAĞBAŞI'nın 2018 tarihli *Kayseri Selçuklu Uygarlığı Müzesindeki Seramik Kandiller* başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Yusuf TOPRAK'ın 2018 tarihli *Anamur Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Kandil* başlıklı yüksek lisans tez çalışması başvuru referansları arasında yer almaktadır. Baskısına ulaşılabilen yayımlar arasında Kıbrıs kandillerinin form ve yayılımını değerlendiren Oziol'un 1969 tarihli *Salamine de Chypre 1* başlıklı çalışması; kandillerin üretim bölgeleri, ticari ağlarını form ve yüzyıl içerisine dağıtarak belgelemeyi başarabilen D. M Bailey'in 1989 basımlı ve üç cilt olan ve üçüncü cildinden yararlanılan *A Catalogue of the Lamps in the British Museum III* başlıklı çalışması ile O. Broneer'in 1930 yılı basımlı *Lamps, Corinth Vol. IV, Part II* başlıklı çalışmaları ayrıca yararlanılan kaynaklar arasında yer almıştır.

2.ADANA ve ADANA MÜZESİ

2.1. Adana

Günümüz siyasi sınırlarına bakıldığında Akdeniz Bölgesi kentlerinden olan Adana'nın antik dönem siyasi sınırlarında ise Kilikia Bölgesinde kaldığı görülmektedir. "Manda, kalabalık" (Altay, 1965: 173) anlamına da geldiği bilinen Kilikia adının Geç/Yeni Asur Kralı III. Salmanassar zamanından (M.Ö. 858) itibaren bu dönem kaynaklarında sıkça sözü edilen Hilakku'dan (Ünal & Girginer, 2007: 65) geldiği; Lydia (M.Ö. 546) ve Babil'in (M.Ö. 539) fethini takiben Akamenid Perslerin, Tarsos üzerinden tüm bölgeyi egemenliğine alan son hanedan Tarkumuwa'nın (M.Ö. 380-360), bölgeyi karadan fetheden Büyük İskender'in (M.Ö. 333) (Casabonne, 2012: 218-225), yerel beylik ve Roma İmparatorluğu'nun hâkimiyetliğinde kalan ve ikiye ayrılan Eski Kilikia'nın batı tarafına Dağlık (Tracheotis Kilikiası) ve doğu tarafına Ovalık/Zirai Kilikia denildiği, Pyramos (Ceyhan) nehrinin Zirai Kilikia'nın doğu sınırını oluşturduğu (Texier, 2002: 476) ifade edilmektedir. Kilikia için Strabon, bir parçasının Trakheia diğer parçasının Pedias olduğunu, düzlük toprağın olmadığı Trakheia bölgesinde oturanlara Trakheiotlar dendiğini (Strabon, 2012: 253); Herodotos, eskiden Hypokhailer denilirken sonradan Agenor oğlu Kiliks'in adını aldığını (Herodotos, 2006: 547) belirtmektedirler. Bölgeye hâkimiyetliği bilinen Kizzuwatna Krallığı'nın (1650 - 1200) (Ünal & Girginer, 2007: 119) ve sonrasında Hititlerin dağılması sonrası siyasi boşluğu doldurma politikasının hissedildiği benzeri anlatımlarda ise Khulakku adının Helenlerce kendi ağızlarına uydurulduğu (Umar, 1993: 440) Kiliks'in (κίλιξ) Sidon kralı Agenor'un oğlu olduğu (Erhat, 2021: 176), kardeşi Europe'nin Zeus tarafından kaçırılması sonrası Kiliks'in kardeşleriyle birlikte kız kardeşini aramaya gittiği ve Kilikia bölgesinde durarak bu bölgeye adını verdiği dile getirilmektedir (Grimal, 1997: 386). Bölgenin önemli kentlerinden biri olan Adana için de benzer yakıştırma ile Bizanslı Etienne'nin aktarımıyla Uranus'un oğulları olan Adanus ve Sarus adlı iki kardeşin Tarsos şehri ile savaşarak şehir kurdukları, birinin adının suya (Sarus - Seyhan) diğerinin de şehre (Texier, 2002: 486) (Adanus - Adana) verildiği dile getirilmektedir.

Hitit belgelerinde "Adaniya Ülkesi" (Kuruyazıcı, 1997: 18) olarak söz edilen kentin Luwi dilinde "Ada + wana/ana" öğelerinden türetilerek "Ana Tanrıça Ülkesi" (Umar, 1993: 16) anlamı taşıdığı bilinmektedir. Anadolu'nun orta kesimlerinde hüküm süren Hititlerin Ovalık Kilikia kenti olan Adana'ya siyasi nüfuzu (M.Ö. 1500'ler) olmadan önce Luwi, Arzava, ve Kizzuwatna Krallıkları egemen olmuştur. M.Ö. 1200'lerde bölgeye hâkimiyetliği sona eren Hitit İmparatorluğundan sonra Kueler'in ve M.Ö. 8. yy. sonları ile 7. yy. ortalarına kadar Asurluların egemen olduğu; Asur Devletinin zayıflaması ile kısa süreli bir yerel krallığın kurulduğu; M.Ö. 7. yy. sonlarında Persler'in bölgeyi satraplık şeklinde yönetmeye başladıkları; Büyük İskender'in Persleri İssos Savaşında (M.Ö. 333) yenerek bölgeye hâkimiyetliğini kurduğu; ancak Büyük

İskender'in erken ölümü sonrası kurulan krallık olan Seleukoslar'ın bölgeye egemenliğinin devam ettiği; M.Ö. 2. yüzyıldan itibaren siyasi baskısı artan Roma İmparatorluğu'nun M.Ö. 12 yılında hâkimiyetliği bilinen Tarkandimotos Krallığı'nı (Umar, 1984: 203) pasifize ederek bölgeyi tamamen kendi egemenliğine kattığı tarihi kaynaklardan öğrenilmektedir. Bölge, siyasi ve ekonomik krizlerin etkisi ile yönetimi ikiye ayrılan Roma'nın Doğu Roma yönetiminde kalsa da M.S. 7. yüzyılın ilk yarısında Arapların buralara kadar geldiği, bazı Arap müverrihlerine göre adını Harun Resid'in valilerinden Ebülsüleyn Ezene'den aldığı (Gülçay, 1943-1944: 13), Emeviler'in ve sonrasında Abbasiler'in bölgede güç oldukları, Doğu Roma'nın M.S. 10. yüzyıl ortalarında tekrar hâkimiyetliğin görüldüğü; ancak 11. yüzyılda Anadolu'ya yayılmaya başlayan Türklerin siyasi gücünün arttığı görülmektedir (Kuruyazıcı, 1997: 18). 1077 yılında Anadolu Selçuklu Devleti'ni kuran Kutalmış Süleyman Şah'ın Anavarza, Misis, Adana başta olmak üzere bütün çukurovayı ele geçirdiği (Altay, 1965: 11), asgeri ve siyasi olayların yoğun olduğu süreçte Haçlıların Anadolu Selçuklu Devletine son verdiği, Ani ve Vaspuragan bölgelerinden Antik Kilikia Bölgesi'ne gelen (Aydın, 2015: 421-444) ve bölgede var olan siyasi gücün zayıflığından faydalanan Ermeniler'in 11. yüzyılın sonundan 14. yüzyılın ikinci yarısına kadar Vasal Baronluk (Kaşgarlı, 1990: 3) statüsünde hüküm sürdüğü; ancak daha sonra Memlûklar'ın asgeri başarılarıyla bölgeye Türkmen aşireti olan Ramazanoğulları'nı görevlendirdiği (M.S. 1353) öğrenilmektedir. Etrafı surlarla çevrili (Bertrandon, 2000: 21) Adana, Ramazanoğulları'nın 1515 yılında aldığı karar ile Osmanlı Devleti'ne katılınca bölge Osmanlı Devleti yönetimine geçmiştir. Kısa bir süre Kıbrıs'tan yönetilen ve daha sonra Konya, Malatya, Şam eyaletlerine bağlı kalan (Güneş, 1982: 8) Adana, 16. yüzyıldan başlayarak Halep'e bağlı sancak şeklinde yönetilmiş, daha sonra 1867 yılında ayrı bir vilayet yapılmıştır. Birinci Dünya savaşı sonrası Fransızlar tarafından işgal edilse de 20 Ekim 1921 senesinde yapılan Ankara Antlaşması ile Türk toprağı olarak kabul edilmiş ve daha sonra Türkiye Cumhuriyeti siyasi haritasında yerini almıştır (Kuruyazıcı, 1997: 18).

2.2. Adana Müzesi

Cumhuriyet'in ilan edilmesinden bir süre önce, 9 Mayıs 1920 tarihinde, Milli Hükümet programında yer alan "*Milli Eski Eserlerimizi Bir An Önce Derleyerek Korumanın Amaçlandığı*" ilkesinin etkisi ile "*Türk Asar-ı Attika Müdürlüğü*" oluşturulmuş; Kurtuluş Savaşından hemen sonra 5 Kasım 1922 tarihinde yayımlanan "*Asar-ı Attika Hakkında Talimat*" genelgesi, Cumhuriyet'in ilanı sonrası 1924 yılında yayımlanan "*Asar-ı Attika Encümeninin Teşkilat ve Vazifelerine Dair Kararname*" ve 1925 senesinde yayımlanan "*Kıymetli Eserlerin Harice İhracın Menine Dair Kanunname*" ile müzeciliğin temelleri oluşturulmuştur. Bu temeller doğrultusunda 1923 senesinde Bursa ve Ankara'da, 1924 senesinde ise Bergama, Antalya, Amasya ve Adana'da

(Danık, 2003: 326) Eski Eserler Müzesi açılmıştır. Adana’da eski eserleri toplama faaliyetleri 1919 yılına kadar (Gerçek, 1999: 382) gitmektedir. 1924 senesinde ise Adana Müzesinin açılışı ve kuruluşunda görevlendirilen Alyanakzâde Halil Kâmil Bey’in müze yeri olarak daha sonra Çocuk Esirgeme Kurumu binası yapılmak için 1963 yılında yıkılacak olan Taşköprü civarındaki Caferpaşa Medresesi’ni uygun gördüğü bilinmektedir (Altay, 1965: 30). Birkaç yıl sonra dar gelmeye başlayan Müze binası, kentteki Rum topluluğu tarafından 1845 yılında kurulduğu bilinen Kuruköprü semtindeki Rum Ortodoks Kilisesi’ne taşınmıştır. 1934 yılında emekli olan Alyanakzâde Halil Kâmil Bey’in yerine görevlendirilen ve etnoğrafik eserler üzerine çalışmaları bilinen Ali Rıza Yalın’ın (Danık, 2003: 323-340) girişimleriyle 1937 yılında Çukurova bölgesinin etnoğrafik değerlerini gösterebilmek için müze binasına yeni bir seksiyon eklenmiş ve bu girişim sonrası “Adana Arkeoloji Müzesi”, “Etnoğrafya Müzesi” olarak da anılmaya başlamıştır (Altay, 1965: 30). Müze binasının Gerek arkeolojik eserlere gerekse de etnoğrafik eserlere dar gelmesi etkisi ile 1966 yılında Kültür Parkı’nda (Kılınç, 2012: 1) yapımına başlanan müzenin yeni binası 1972 yılında hizmet vermeye başlamıştır. Kırk beş yıl kadar hizmet veren bu bina ise görevini, 1907 senesinde Aristidi Kozma tarafından yaptırılan ve “Simyanoğlu Fabrikası” adı ile açılan, 1924 yılından itibaren “Milli Fabrika” adı ile anılan ve 2013 yılında başlatılan Milli Mensucat Fabrikası restorasyonu çalışmaları sonucunda 2017¹ yılında hizmete açılan yeni binaya devretmiştir.

3. AYDINLATMA ve ARAÇLARI

3.1 Aydınlatma

Ateşi kontrol altına almak beslenme alışkanlıklarındaki değişiklik ile doğada güvende kalmanın yanı sıra günümüzün temel ihtiyaçlarından biri niteliğine kavuşan aydınlatma araçlarının da gelişiminin başlangıcı olmuştur. Ateş veya ışık, yırtıcı hayvanlardan korunma mekanizmasının görevini üstlenmiş olsa da bununla beraber beşeri değerlerin kazanılmasında ve birikiminde büyük bir rol oynamıştır. Sosyal değerlerin artması ve insanın biyolojik saati ile beynin işlevselliğinin çakışmaya başlaması karanlık saatlerde ışığa ihtiyacı artırmıştır diyebiliriz. Işık, aydınlatma amacıyla da kullanılmaya başlanmış; aydınlatmada farklı araçlar ve yöntemler uygulanmıştır. Ortalama 70.000 yıl öncesi ateşin kontrollü kullanılmış olmasını ateşin yaydığı ışık ile mağara duvar resimlerinin yapıldığı (Çalkın & Türkoğlu, 2011: 81-83) çıkarımına bağlamakla beşeri değerlerin arttığını ve ateşin belli bir noktada veya çukurda yakılarak aydınlatma araç gereçlerinin öncüsü olduğunu söylemek isabet olacaktır. Paleolitik ve Mezolitik Çağ ana yerleşimlerinden olan mağara buluntularına bakıldığında bir tarafın oturma

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: <https://muze.gov.tr/muze-detay?SectionId=AAR01&DistId=MRK>

ve yatma yeri olarak kullanıldığı diğer tarafın ise yemek atık yeri ve ocak (Akın, 2008: 22) olarak kullanıldığı görülmektedir. Antik kaynak aktarımındaki Hermes'in Odeysseus'u kurtarmak için Kalypso adasındaki Nymph'e'nin oturduğu mağaraya geldiğinde ocakta büyük bir ateşin yandığından (Emre, 1963: 109) bahsetmesi bu durumun kısmen devam ettiğini destekler niteliktedir. Bununla beraber Alp buzulunda korunmuş olarak bulunan Otzi'de kesici ve kıvılcım çıkarıcı teknik özellikleri görülen çakmak taşı² Neolitik Dönem için ışığın veya aydınlatma araçlarının bir ihtiyaç olduğuna işaret etmektedir.

Farklı coğrafya ve zaman diliminde olsa da yerleşik yaşama geçmiş kültür, medeniyet veya devletlerde aydınlatmanın bir ihtiyaç olduğu kabul edildiğinde aydınlatmanın izlerine her bölgede raslamak mümkün olacaktır. Aydınlatma araçlarından ilki olduğu savunulan ve odunsu yapıdaki malzemeye yağ - reçine - katran gibi yanıcı özellikteki maddenin eklenmesi ile oluşan (Çokay,1996: 4) meşalenin Ön Asya'da Mısır, ardından Asur (Özcihan, 2018: 6) uygarlığınca kullanıldığı, Güney Mezopotamya sınırlarında kalan Antik şehir Ur'da yakılmış yağ kalıntılarında raslandığı bilinmektedir. Homeros da reçineli zift yağından çok yanıcı ve parlak çam meşalelerinden bahsetmektedir. Aydınlatmada kullanılan bitkisel ve hayvansal yağların konulduğu materyallere bakıldığında ise çoğunlukla taştan, pişmiş topraktan, metalden, deniz kabuğundan yapıldıkları görülmektedir. Uzun bir süre kullanımı devam eden kandillerle beraber milattan sonra 1. yüzyılda Roma'da fitil üzerine elle şekillendirilmiş don yağından mumların da varlığı görülmeye başlamıştır. Bu iki aydınlatma aracının kullanımı devam etse de aydınlatmaya ve güçlü ışığa olan ihtiyaç arttıkça yeni arayışlarla 19. yüzyılda kömürün damıtılmasıyla üretilen hidrokarbon nitelikli kömür gazı; petrolden damıtılan parafin kullanımı görülmeye başlanmıştır. Parlak, güçlü, dumansız ve daha az maliyetli aydınlatma araçlarına duyulan ihtiyaç, Michael Faraday'ın karbon çubuklar arasında elektrik arkı ile aydınlatmayı sağlayan elektromanyetik indüksiyonun keşfi ve Edison'un 1879 yılında mukavvadan kesilmiş, beyaz ısıya karbonize edilmiş akkor lambanın testi ile daha parlak ve kokusuz aydınlatmayı (Dilaura, 2008: 23-28) elektrik ile yapabilen ve günümüzde de devam eden lamba üretimini tetiklemiştir. Elektrik kullanımının başlaması ile aydınlatma işlevini gerçekleştiren lambalar birçok yapıda kullanılmaya başlanmış olup günümüzde çoğunlukla dekoratif ürünler olarak kullanılan kandil veya mumların küçük yapı ve dini mabetler gibi yapılarda ve elektriğin ulaşamadığı taşra bölgelerde kullanımı görülmeye devam etmiştir.

3.2. Aydınlatma Araçları

3.2.1.Meşale

² Buz adam Otzi Hakkında ayrıca bkz: <https://arkeofili.com/buzadam-otzi/>

Grekçe λάμπω (Işımak, parlamak) (Sandalcı, 2013: 437) kelimesinden evrildiği kabul edilen ve Arapça *ş'îl* kökünden gelen *maş'ala*³ (مشعلة; "ışımaya, ışık kaynağı, çıra")³ sözcüğünden alıntı olan, günümüz Türkçesinde ise "ucunda alev çıkarabilen yanıcı bir madde bulunan, aydınlatmaya yarayan değnek"⁴ anlamını üstlenen meşale, en basit aydınlatma aracı (Çokay, 2000: 2) olarak tanımlanabilir. İlk gelişim dönemi Bronz Çağı (MÖ 3000-1200) (İlcan, 2018: 5) olarak bilinen, Yunanistan ve Ege Dünyasında yapımı için, kuru ağaç, tahta parçaları ile asma kabukları (Aydın, 2015: 11) kullanıldığı öne sürülen meşalenin ilkel kullanımından modern kullanımına kadar işlevselliğini yitirmediği görülmektedir. Mısır ve Asur uygarlıklarında da görülen meşalenin veya ateşin Anadolu bölgesinde ise tanrılar için gerçekleştirilen çeşitli oyunlar ve şenliklerde kullanıldığı, antik Yunan dünyasında olimpiyat oyunlarında olimpiyat meşalelerinin (Kıvrak, 2019: 3-5) tutuşturulduğu bilinmektedir. Antik Yunan kaynaklarında yanma biçimleri ve kullanılan malzemeleri nedeniyle meşalelerin farklı adlarda kullanıldığı görülmektedir: Odaların da aydınlatılması için kullanıldığı düşünülen, kazıklar üzerine sabitlenmiş kurumuş ağaç veya tahta parçalarının yakılması yöntemi ile oluşan meşale, *Lampteres*; yağa batırılmış ve bir araya getirilerek sıkı bir şekilde bağlanmış saz demetlerinin kullanımı ile oluşan meşale, *Helane (detai)*; asma bitkisinin kurumuş kabuklarından oluşturulan meşale, *Lophnis*; Benzer örneği günümüz Yunanistan'ın kuzeydoğusunda kalan amphipolis kent sikkeleri⁵ arka yüzünde de görülen, balmumu veya yağ sürülmüş parçaların metal bir kaba konulması ile oluşturulan, yanmış kömür artıkları ve damlayan yağ birikiminin karışımıyla oluşturulan meşale, *Phanos*. İlkel dönem araçlarından olan ve önceleri geceleri yolu ve çevreyi aydınlatmak veya yırtıcı hayvanlara karşı savunma amacıyla kullanılmış olacağını kabul etmenin yanı sıra günümüzde kültürel bir sembol olarak varlığını sürdürdüğünü söylemek de mümkün olacaktır.

3.2.2. Mum

Işık, temel ihtiyaç niteliğine büründüğünden beri aydınlatma araçları giderek değişkenlik ve çeşitlilik göstermiştir. Bu değişikliğe, tekrar tekrar kullanılabilirlik sebebi ile ekonomik revaç taşıdığı kabul görecektir olan mum örnek gösterilebilir. Farsça ve Orta Farsça *mūm* veya *mōm* (موم) "*balmumu, mum maddesi*" sözcüğünden⁶ alıntı olduğu kabul gören mumun, Antik dönemlerde içyağı, zift veya balmumunun içine selüloz özlü veya lifli bitkilerin yerleştirilmesi ile oluşturulduğu bilinmektedir. (Toprak, 2018: 13) Mum kullanımının

³ Kelime anlamı için bkz: <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/me%C5%9Fale>

⁴ Ayrıca Bkz: meşale: <https://sozluk.gov.tr/>

⁵ Amphipolis Kenti Sikkelerinin arka yüzlerinin bazılarında görülebilen meşale darbu için bkz: https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/amphipolis/Moushmov_5965.jpg

⁶ Mum kelimesi hakkında ayrıca bkz: <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/mum>.

Etrükslerde varlığı tespit edilmekte, Mısır ve İtalya bölgesindeki duvar resimlerinde görülmekle beraber Antik dönem Yunan dünyasında izine raslanılmadığı bilinmektedir. İtalya - Roma bölgesinde görülen mum için genel olarak *Candela* kelimesinin kullanıldığı, kullanılan malzemelere bağlı olarak mumlara farklı isimlendirmelerin verildiği; aydınlatma sürelerini akla getiren teknikte mumda kullanılan fitilin ince ya da kalın oluşuna, yağ kütlesinin az ya da çok olmasına bağlı olarak genellikle iç yağından yapılan ince fitilli, çok yağlı muma *Candela Sebacea*, fitilin, muhtemelen daha parlak olmasına ve antimikrobiyal (Keleş, 1989: 159-164) etkiye katkı sağlayan kükürt (sülfür) ile karıştırılmış iç yağı ya da balmumuna batırılması ile oluşan muma *Candelas Sebare* (Yüksel, 2019: 9), fitilin bal mumuna batırılması ile oluşan muma ise *Candela Cerea* yada *Cereus* (Çokay, 2000: 6) denildiği görülmektedir. Buna karşın bronz ve pişmiş toprak kandil üretiminin azaldığı gözlemlenen M.S. 7. yüzyıldan sonra Grekçede *Keroullarios* (Mum yapımcısı) kelimesinin Latince bir kelime olan *Candela* (Mum) (Çokay, 2000: 7) kelimesini çağrıştırdığı dikkat çekmektedir.

Işığın veya ateşin kutsanmasıyla bu kutsanmış ateş kültünü taşıma görevini meşale ve kandil gibi üstlenmiş olan mum, birçok yapıda birden çok nedenle kullanılmaya başlamıştır. Eski Türk şamanlığının etkisi ile Türklerde de kabul gören türbelere mum yakma geleneği Helenlerde veya Hristiyanlık öncesi Roma'da (İnan, 1962: 180-182) mezar taşları üzerine meşale yakmakla bağdaştırılabilir. Bu ve benzeri inanç ritüellerinde görülen mum yakmanın cenaze törenlerinin yanı sıra Romalılarda aydınlatma, dini törenler ve büyük şenliklerde (Canpolat, 2019: 8), Geç Antik Çağda ev içi günlük kullanım ile kilise aydınlatması ve ritüelinde yoğun kullanımı görülmektedir.

3.2.3. Kandil

Arapça *ḳandīl/Kindil* (قندیل) kelimesi yine Arapçada, içinde mum yakılan kabı karşılayan ve mum kelimesinden alıntı olan bir sözcük olup Aramice/Süryanice aynı anlama gelen *ḳandīlā* (קנדילא) sözcüğünden⁷ alıntıdır. Arapçalaşan *kandīl* kelimesinin Türkçeye geçmiş şekli olan, Selçuklu ve Osmanlılarda *çerâğ* (Farsça), Araplarda *sirâc* ve *misbâh* kelimelerinin kullanıldığı kandil (Bozkurt, 1988-2013: 603 – 605), içine yanıcı özelliği olan yağ ve benzeri malzemelerin konulduğu, sıvıyı emen bir fitilin yakılması ile aydınlatma işlevini gören araçtır. Antik çağda kandil gibi aydınlatma araçlarını tanımlamak için Grekçe *Lykhnos* (λύχνος) kelimesinin; Roma İmparatorluk Dönemi'nde, Latince *Lychnus* (Iamba, ışık) veya *Lucerna* (Lamba, kandil) (Akbulut, 2021: 13) kelimelerinin kullanıldığı bilinmektedir.

⁷ Kandil kelimesi hakkında ayrıca bkz <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/kandil>

Avcı-toplayıcı yaşamdan yerleşik yaşama geçişe kadar mağaralarda ısınma ve aydınlatma amacıyla belli noktaların kullanıldığı düşünüldüğünde bu kaya oyuğu veya çukurlarının ilkel bir kandil işlevini gördüğü, kandil işlevini gören araçların en erken kullanımlarının taş malzemeden yapılmış, Paleolitik dönem araçları olduğu bilinmektedir. Yine aydınlatmanın temel ihtiyaç haline geldiği, M.Ö. 8000-6000'lerde deniz kabuklarının (Tosun Yıldırım, 2019: 24) kandil olarak kullanılmasından öngörülmektedir. Mezopotamya bölgesinde Sümerlerde Ur Kral mezarlarında bulunan gümüş ve altın lambalardan, Babil kabartmasında ördek biçiminde verilmiş masalar üzerinde yer alan kandillerden, tanrı sembolleri arasında ateş tanrısı Nusku'nun sembolü olarak bir kandilin tasvir edilmesinden, kandilin kullanıldığına dair Hititlerde bilinen yazılı belgelerden (Toprak, 2018: 15) aydınlatma aracı olarak kandilin, yerleşik hayatı pekiştirmiş krallık veya toplumlarda kullanıldığı öğrenilmektedir.

İhtiyaç için üretilen bir ürün fiziki yapısı bakımından ihtiyacı en iyi biçimde karşıladıkça uzun yıllar ve farklı kültürlerde hemen hemen aynı formda üretildikleri görülmektedir. El, çark veya kalıp yapımı kandillerin yine tutma biçiminden içindeki katı-sıvının dökülmesine ve buharlaşma ya da hızlı yanmayı en aza indirecek formuna kadar biçiminde çok ciddi bir değişikliğe gidilmediği dikkat çekmektedir. Temel ihtiyacı karşılayan kandil üretim ve kullanımı Mezopotamya, Filistin, Suriye ve Kıbrıs'ta; Mısır, Kuzey Afrika, Yunanistan, Adalar ve sonra Güney İtalya'da (Toprak, 2018: 16) kullanım alanı oluşturmuştur. Girit bölgesinde, pişmiş toprak kandillere nazaran taştan yapılmış kandillerin daha revaçta olduğu, Yunanistan'da Son Tunç Çağ'ında çanak şekilli kandillerin görüldüğü, M.Ö. 7. yüzyıllarda görülen Atina bölgesi üretimli kandillerin de çanak şeklinde oldukları (Çokay, 2000: 10) bilinmektedir. M.Ö. 7. yüzyılda çanak şekilli kandillerde üretim başarısı gösteren Atina, çömlekçi çarkının bulunması ile M.Ö. 6. yüzyıldan 5. yüzyıla kadar çarkta üretime geçmiş ve yeni tipler üreterek kandil ticaretinde söz sahibi olmayı başarmış (Dağlı, 2008: 12), M.Ö. 6. yüzyıl sonrası yaygınlaşan çarkta kandil üretimi ile Arkaik Çağ'da Atina, Korinth ve Anadolu'nun batı kısımları yeni model kandil üretimlerinde dikkat çekmiştir.

Pişmiş toprak hamuru kalıba alarak kandil üretimi yapma tekniği M.Ö. 3. yüzyıldan sonra yoğunluk kazanmış, önemli üretim bölgeleri Knidos ve Ephesos olmakla beraber bu teknik Akdeniz havzasına yayılmıştır. Ana hatları ile biçim bakımından temel yapısını koruyama devam eden pişmiş toprak kandillerde sanatsal yeni form ve biçimler denenmeye başlamıştır. M.Ö. 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılda İtalya'da denenmeye başlanan köşeli ya da yuvarlak hatlı, volüt burunlu, genelde kabartma süslemeli yeni formlar üretilmiş; bu, yeni modeller pazar ekonomisinden büyük oranda payını almıştır. M.S. 1. yüzyıl ortalarında ortaya çıkan ve çoğunun yapımcısının adını taşıdığı, basık ve yayvan formlu pişmiş toprak kandiller M.S. 1. - 2. yüzyıllarda Küçük Asya, Mısır, Kıbrıs ve Tarsus bölgesinde, 2. - 3. yüzyıllarda Afrika'nın kuzey (Çokay, 2000: 11) kısımlarında görülür. Yine M.S. 1. yüzyıl ortalarında İtalya'nın kuzey tarafında

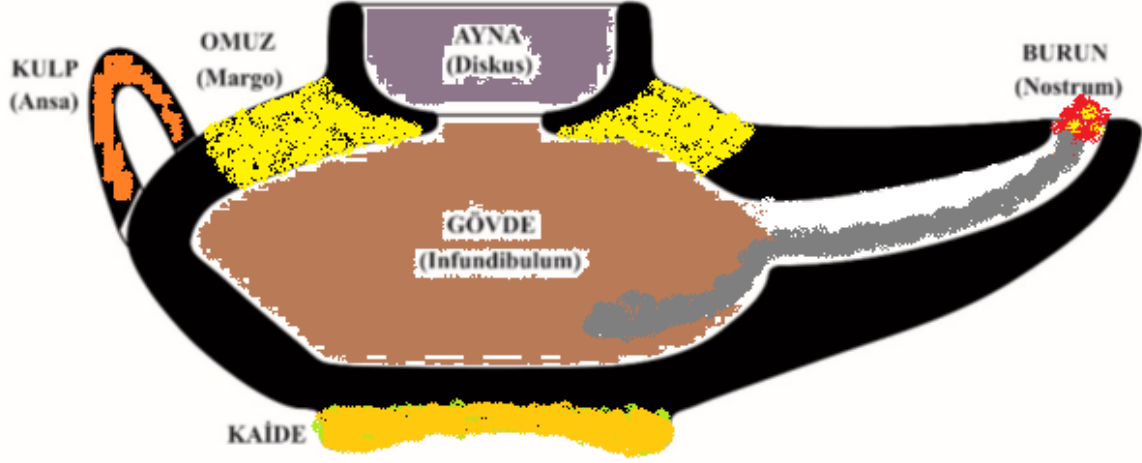
bronz kandillere öykünerek üretilen ve 'Fabrika Kandiller (Dağlı, 2008: 12) olarak adlandırılan pişmiş toprak kandil üretimleri görülmektedir. İtalya bölgesinde M.S. 3. yüzyılda kandil üretiminde hammaddeye (Yağ) bağlı olduğu düşünülen bir azalma görülmesine karşın Yunanistan, Küçük Asya ve Afrika'nın kuzeyinde üretim devam etmiştir.

M.S. 3. – 4. yüzyıllarda Mısır bölgesinde bitki ve canlı çeşidinin sanata etkisini çağrıştıran üzerlerinde rozet, palmiye yaprakları ve kurbağa kabartmaları görülen ve adını buradan alan kurbağa formlu kandil üretimi görülmektedir. M.S. 4. yüzyıldan itibaren görülen ve yoğun kullanımı 5. – 6. yüzyılda devam eden Afrika ve Yunanistan kandilleri üzerinde ise Hristiyanlık dinine özgü betimlemeler, monogramlar ya da haçlar (Çokay, 2000: 12) görülmektedir. Hristiyanlığın toplumda nüfuzu artmaya başladıktan sonra sanata etkisi de hissedilmeye başlanmış; M.S. 5. ve 6. yüzyıllarda Batı Anadolu (Ephesos, Smyrna, Miletos, Sardes) üretimi üzerinde Hristiyanlık sembollerinin yer aldığı kaliteli kandiller görülmüştür. M.S. 7. yüzyıldan sonra kandil üretiminde görülen azalma ile birlikte Geç Antik Çağda kalıp yapımı üretiminin bozulmaya ve terk edilmeye başladığı, kısmen çark tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. M.S. 8. yüzyıldan sonra ise malzemesi ve kullanımı daha ekonomik olduğu kabul edilen mum üretiminin yaygınlaşması ile birlikte kandil üretiminin azalmaya başladığı bilinmektedir (Durutürk, 2010: 86). Yine bu yüzyıllarda siyasi gücünü hissettiren Türk – İslam sanatında kandilin kullanımına devam edildiği görülmektedir. Günlük kullanım araç gereci niteliğinde olan kandil, İslam dünyasında çoğunlukla dini nitelik kazanmış, genelde dini mekanlarda kullanımı görülmüştür. Seramik, cam, metal ve ahşap malzemedeki üretimi görülen kandillerden ahşap olanları malzeme bakımından Anadolu coğrafyasına özgü olarak bilinmektedir. Mezar taşlarında, seccadelerde, hat sanatında veya dini yapılarda betimleri görülen kandillerin seramikten yapılanları küçük boyutlu, tek - çift burunlu, sırlı (firuze, yeşil, hardal, sarı-kahverengi) ya da sırsız olarak üretilmişlerdir. İslam sanatının en iyi üretimi kandilleri arasında Eyyubi, Memluk, Osmanlı (Bağbaşı, 2018: 30) çini kandilleri örnek olarak verilebilir.

3.2.3.1. Kandilin Bölümleri

Güneş ışığından yeterince faydalanılmadığı gün veya saatlerde yapay ışık üreten araç olarak kandilin ev, dükkan, hamam, sokak, cadde, tapınak veya maden ocakları gibi beşeri yaşamda ihtiyaç duyulan her alanda ve ritüel olarak mezarda ölü hediyesi, adak eşyası ile yeni yıl hediyesi olarak çocuklara isim vermede (Metin, 2012: 19) kullanıldıkları görülmektedir. Kullanım amacını fiziki olarak karşılayan ve içerisinde yanma özellikli bitkisel ya da hayvansal yağların bulunduğu aydınlatma aracı olan kandillerde öncelik, yağ haznesi olarak yorumlanabilecek gövde kısmına verilmiştir. Gövde, en çok Helenistik devirde (Kassab Tezgör & Sezer, 1995: 19) değişikliğe uğramış olsa da zaman içerisinde bu değişiklik devam etmiştir.

Görsel hafızada kalan biçimi ile ortaya çıkan ilk kandiller çanak şeklinde olup bir kısmına çentik atılarak fitilin yanmasına düzen ve kolaylık sağlanmış; daha sonraki yıllarda gerek fitilin gerekse de haznedeki yağın hava ile temasını azaltmak için olsa gerek kandilin üst kısmı örtülerek gövdeye çeşitli şekil ve sanatsal biçim verilmeye başlanmıştır.

Şekil 1: Genel hatları ile kandil bölümleri.

Kandilde ihtiyacı karşılayan ana unsur yakıt haznesi ve fitil olsa da seramik sanatı ile paralel olarak değişimi gözlemlenen kandilde ayna, burun, kulp, kaide, havalandırma deliği vb. gibi tanımlamalar mevcuttur.

Bu tanımlar içerisinde şunlar kullanılmaktadır:

Gövde (Infundibulum) (Çokay, 2000: 12), içerisinde yapay ışık üretmek için ana madde – yağın haznesi olarak kullanılan, zaman içerisinde değişikliklere uğrayarak burun, kaide, kulp, yağ deliği, havalandırma deliği gibi eklentiler ile ilk çıktığı çanak şeklinden biçimsel olarak farklılaşan aydınlatma aracının esas ögesidir.

Burun (Rostrum, Nasus, Myxus) (Kıralı, 2016: 9), kandilin ana unsurlarında öncül olan fitilin hem belli açıda durmasına hem de stabil yanmasına imkân sağlayan, önceleri bir çentik ile şekillendirilir iken alevin stabil hareketini düzenleyeceği düşüncesi ile olsa gerek zamanla üzeri örtülen ve çeşitli biçimleri görülmeye başlanan aydınlatma aracı ögesidir.

Kulp (Ansa, Manubrium), burunun aksi tarafında yatay, dikey, halka veya şerit olarak gövdeye bağlanan, Klasik devirde yatay bağlanmasına çokça raslanılan, Helenistik devirde iki yiv ile üç bölüme (Kassab Tezgör & Sezer, 1995: 20) ayrılmış olarak gövdenin yükünü taşımak amacıyla yapılan kandilin ögesidir.

Omuz (Margo) (Kaya, 2019: 16), Erken dönemlerde çanak şekli ile bilinen gövdenin üzerinin kapanması ile oluşan ve diğer seramik üretimlerinde görülen adlandırma ile bütünlük sağlayan kandilin boyun ile gövde arasında kalan ögesidir.

Kaide, Arkaik ve Klasik devirde yuvarlak formda, Helenistik devirde oval veya yuvarlak formda görülebilen (Kassab Tezgör & Sezer, 1995: 20), düz tabanlı, iç bükey, dış bükey, alçak, yüksek ya da halka biçimi gibi çeşitli tiplerinin görüldüğü (Kaya, 2019: 17) ve kandilin, konulduğu zemin üzerinde sabit durabilmesine olanak sağlayan kandil ögesidir.

Ayna (Discus), görseli itibariyle 'disk' kelimesini karşılayan, Helenistik devrin sonlarına doğru görülmeye başlanıp Roma döneminde önem kazanan (Kassab Tezgör & Sezer, 1995: 20) ve sanatsal çalışmalara en çok yer verilen kandil ögesidir.

3.2.3.2. KANDİL YAPIM TEKNİKLERİ

Gerek pişmiş toprak seramik üretiminde gerekse de buna paralel pişmiş toprak kandil üretiminde öncelikle dönemin teknolojik şartları altında kandiller basit formda ve elle şekillendirilmiş, çarkta seramik üretiminin yaygınlaşması ile çark üretimine geçilmiş ve talebin karşılanabilmesi adına seri üretimi artırmak için kalıpta şekillendirme yöntemi uygulanmıştır.

3.2.3.2.1. Elle Şekillendirme

Yerleşik hayatın ihtiyacı haline gelen yapay ışığın kontrollü ve stabil bir şekilde aydınlatmasına imkân sağlanabilmesi için üretilmiş ilk kandillerin basit, çanak formunda üretildiği, fitilin çanak içerisinde sabit kalmadığı bilinmektedir. Sabit kalmayarak yanan fitil çevreye standart bir ışık yayamadığı deneyimi ile olsa gerek daha sonraki elle şekillendirilmiş çanak şeklindeki kandillerin fitil kısımlarının biçimlendirildiği görülmektedir. En eski kandil olarak bilinen bu çanak şeklindeki kandiller İlk Tunç Çağı Mezopotamya'sında ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Daha sonra, Filistin, Suriye, Kıbrıs ve Mısır, Kuzey Afrika, Yunanistan, Adalar ile Güney İtalya'ya kadar yayıldığı; üretimlerinin M.Ö. IV. yüzyıla kadar Filistin'de, Helenistik döneme kadar ise Mısır ve Kıbrıs'ta devam ettiği bilinmektedir. Bölge devletleri ve toplumlarının ekonomik seviyelerinin dışavurumu olarak kabul edebileceğimiz bu tip basit formlu kandillerin uzun bir aradan sonra benzer şekilde M.S. XII. yüzyılda Filistin'de ve Anadolu Selçuklu devleti döneminde (Kassab Tezgör & Sezer, 1995: 27) üretimleri görülmektedir.

3.2.3.2.2. Çarkta Şekillendirme

Teknolojik gelişim beşeri alanda birden çok yeni buluşları temel ihtiyaçları karşılayacak şekilde tetiklemiş ve sosyal hayatta kullanılan birçok araç – gerecin üretimi görülmeye başlanmıştır. Yapay ışık ihtiyacını karşılayan kandilin üretim tekniklerinde Orta Tunç Dönemi

(M.Ö. 2000-1500) (Özgül, 2012: 16) ile beraber çark ile yapım görülmeye başlamıştır. Seramik üretimi esnasında şekli tamamlanan hamurun çarktan alınabilmesi için ip veya tel kullanırken seramik kaidesinde yay izi oluşturması çark üretiminin varlığına işaret olarak kabul edilmektedir. Bu durum pişmiş toprak kandillerde olduğu gibi seri üretimi artırmak amacını karşılar şekilde diğer pişmiş toprak seramik üretimlerinde de görülmektedir. Arkaik, Klasik ve Helenistik devirlerde kullanımı görülen çark üretimli kandillerin yanı sıra Helenistik dönemde kalıp üretimi kandiller de görülmeye başlamıştır. Çark üretimli ilk kandillerin sığ kâse formlu olan tiplerine, fitilin durabileceği pozisyon oluşturmak amacıyla, hamur yaş iken el yordamı ile kandil yanlardan içe doğru bükülerek biçim verilmiştir. Gövdesi çarkta tamamlanan kandile ise hamur kurumadan yine çark üzerinde kaide, daha sonra ise ablike olarak kulp ve burun eklenmektedir. Genel olarak derin ve süssüz olan çark şekilli kandillerin Arkaik dönem ile beraber kenarları içe doğru dönmüş, burun gövdeden bir köprü şekli ile ayrılmaya başlamıştır (Canpolat, 2019: 17).

3.2.3.2.3. Kalıpta Şekillendirme

Çark ile üretim devam ederken arz - talebi dengelemek için olsa gerek Helenistik dönem ile beraber kalıp yapımı kandil üretimleri pazar ihtiyacına bağlı olarak yaygınlaşmaya başlamıştır. M.Ö. VI. yüzyıl Yunanistan üretimli terracottalarda (Canpolat, 2019: 18) görülen kalıp yapım tekniği M.Ö. III. yüzyılda kandil üretimlerinde de bilinmektedir. Pozitif model olan *patrix* (Çokay, 2000: 13), kili veya ahşabı el ile kazıyarak kandil şekline getirme yöntemidir. Kandil şeklini alan bu modelden kandilin üst ve alt kısmının ayrı ayrı negatifi oluşturulmaktadır. Genelde alçı veya kil ile alınan bu negatif kalıplara *matris* denmektedir. Kalıp yöntemi ile üretilen kandillerde iki tür yöntem uygulandığı görülmektedir. Bunlardan ilki, kandilin üst ve alt kısım negatifi olan matrislere kandil hamurunun yerleştirilmesi ve bu iki matrisin birleştirilmesi yöntemidir. Bu yöntem sonrası matrisler alınıp birbiriyle birleşmiş hamurun birleşme hatları düzeltilmektedir. İkinci yöntem ise üst ve alt kısım negatifi olan matrislere ayrı ayrı hamur yerleştirilir ve matrisler bu defa birleştirilmeden hamur iyice kurumaya bırakılmakta ve kuruma süreci tamamlandıktan sonra kandilin üst ve alt formunu almış hamurlarla birleştirme işlemi tamamlanmaktadır. Bu, iki farklı kalıpla üretim yöntemi sonrası birleştirilen hamurlar üzerine discus deliği, fitil deliği, gerekli ise hava deliği ve kulp kalıp ile bir yapılmamışsa kulp eklenmekte ve kandil astarlanıp fırınlanmaktadır. Klasik ve Helenistik dönemlerde görülen daldırma veya sallama astarlama tekniği Roma döneminde elle ya da fırça yardımı (Çokay, 2000: 15) ile yapılmaya başlamıştır. Kalıp yöntemli kandil üretiminin yaygınlaşması ile biçim ve bezemede yeni matrisler üretilerek çeşitlilik artmaya başlamıştır (Canpolat, 2019: 20).

3.2.3.2.4. Bezeme, Boyama, Fırınlama

Kalıp yapım tekniğinin revaçta olmaya başlaması ile farklı model bezemeli matris üretimleri yaygınlaşmaya başlamış; mitolojik figürlü, tanrı-yarı tanrılı, efsanevi varlıklı, heroslu, kült konulu, sunak-kurban törenli, circus sahneli, gladyatör oyunlu, akrobasi, avcılık, vahşi hayvanlarla mücadele, çiftlik yaşamı, ev-askeri-erotik sahneli (Çokay, 2000: 18), bitkisel, geometrik, dini bezemeli ...vb. gibi kültürel ve sosyal yaşam yansımaları kandillerin discus, gövde, omuz, burun ve kaide (Tosun Yıldırım, 2019: 34) kısımlarında konu olarak bezenmiştir. Kalıba alma veya çarkta şekillendirme işlemi sonrası yeterinde kurumuş vaziyette olan kandil hamurunun yüzeyine fırça ile sürme, üzerine akıtılması ya da sulu kile daldırma yöntemi ile sırlama/astarlama işlemi tamamlanmaktadır. Bu işlem ile dekoratif niteliğin yanı sıra kandil içerisindeki yakıtın dışarı sızmasının ve kandil hamurunun yakıtı emmesinin önüne geçmek planlanmıştır. İlk zamanlarda fırınlanmak için hazırlanmış kandilde ince - metalik kaliteli sırlama yapılırken seri üretimin etkisi ile olsa gerek Roma Dönemi'nde sırlama kalitesinde düşüş olduğu, hammadde kaybını azaltmak için fırça ile sırlamanın uygulandığı bilinmektedir. Sırlama yöntemi sonrası fırınlamadan sonra camlaşmanın olması sırlama yönteminin sağlıklı işlediğini göstermekle beraber sırlamalarda görülen renk farklılıklarında fırın içerisindeki atmosferik durum asıl etken olmaktadır. Fırınlanmak için hazırlanmış kandil fırın içerisindeki dumansız (oksidanyolu) atmosferde fırımlandığında kırmızı sır; dumanlı (oksidanyonsuz) (Canpolat, 2019: 21) atmosferde fırımlandığında siyah sır rengini almaktadır. Seramiklerin de pişirildiği bilinen kandil fırınları ise genelde dairesel odalı, bacalı ve pişirmek üzere yerleştirilecek olan seramik veya kandiller için hazırlanmış mazgal çubuklardan oluşmaktadır. Bunun yanı sıra sadece kandiller için hazırlanmış (Canpolat, 20019: 22) fırınların da olduğu bilinmektedir. Fırınlarda ısıyı oluşturan ana madde odun olmakla birlikte fırın içi ısı ortalama olarak 1000 °C (Metin, 2012: 27) civarında ayarlanmaktadır. Bu ısının üzeri veya altı, hazırlanmış kandilin renginde, kalitesinde veya aşırı ısınma ile erime gibi hatalı üretimlere neden olmaktadır.

4. DEĞERLENDİRME

Farklı form, teknik ve malzemelerle üretildiği gözlemlenen ve çalışmanın konusu olan M.S. V. yüzyıl ile M.S. XV. yüzyıl aralığındaki bir grup kandillerde çark üretiminin yerini kalıp üretimine bıraktığı ve daha sonra tekrar çark üretimli kandil kullanımının arttığı görülmektedir. Kalıp üretimli kandiller form olarak birbirinden çok uzak olmasa da gerek üreticinin geliştirdiği biçim gerekse de dönem modası biçimleriyle tipolojik olarak sınıflanmaktadır. Bu tipolojik sınıflamaya aynı zamanda kandillerin yağ haznesinin bulunduğu gövde kısmının ağız açıklığının oranı da etki etmektedir.

4.1. Tipoloji

Küçük bir ağız veya discus deliği verilen, yağ hazne kısmının büyük oranda kapalı olduğu kandiller “Kapalı Kandiller” grubunda; yağ hazne ve burun kısmının yaklaşık beşte üç (3/5) oranında açık olduğu kandiller “Yarı Açık Kandiller” grubunda ve yağ hazne ve burunun büyük kısmının açık olduğu kandiller “Açık Kandiller” grubunda değerlendirilmiştir. Çalışma konusu olan kandiller içerisinde kalıp yapımının da etkisi ile kapalı kandiller açık kandillere oranla sayısal çoğunlukta olup yarı açık kandil tespit edilmemiştir.

4.1.1. Kapalı Kandiller

Çark üretiminin yerini kalıp üretimine bıraktığı ve kandil ticaretindeki talep artışının arzı tetiklediği yüzyıllarda seri üretimi sağlamak amacıyla yaygınlaşan kalıp yapımı kandil üretimi kandil formlarında da belirgin bir tipoloji oluşmasına neden olmuştur. Bu durum dikkate alınarak çalışmada tipolojik değerlendirme kronolojik olarak ele alınmış ve tipoloji tanımlamalarında verilen örnekler kendi tipi içerisinde yine kronolojik olarak gösterilmiştir.

4.1.1.1 Tip 1 – Oval Gövdeli Kandiller

Oval bir gövde üzerine dikey verilmiş kulp yapısına sahiptir. Üstten bakıldığı zaman oval bir gövde yapısı vermekte olup diskusun çevresinde çizgi bezeme arasında bitkisel tek sıra bezeme görülmektedir. Diskus üzerinde üzüm salkımını andıracak şekilde nokta kabartmanın çevrelediği orta kısımdaki ana sahnede yelesi, yürür vaziyette bir ayağını kaldırmış at kabartması yer almaktadır. Yine discus üzerinde biri yakıtı doldurma deliği diğeri ise hazne içerisindeki oksijen sirkülasyonunu sağlayacak hava deliği bulunmaktadır. Diskus çevresindeki çizgi bezemeden hemen sonra omuz bölgesinde düzensiz kabartma bezemeler görülmektedir. Ana hatları belirgin verilmemiş kaideli olan kandilin öne doğru hafif uzantılı burun ucu gövdeye oranla hafif çıkıntı şeklinde tamamlanmış olup örneğinden iki adet bulunan kandilin bir az kullanılmış diğeri ise kullanılmamıştır (Bkz: Kat.1, Kat.2). Ayrıca her iki kandilin hazne sıvı hacimleri 16 mililitreyi geçmemiş; 14 ile 16 ml. arasında değişmiştir. Sıvı hacim miktarlarındaki düşüklük bu iki kandil için mezar hediyesi olacağını akla getirmektedir. Bailey, Vessberg Tip 18 (Oziol Tip 18b) olarak tanımladığı bu iki kandil için Kıbrıs üretimi olabileceğini 400 – 500 yıllarına tarihleneceğini belirtmiştir (Bailey, 1989: 317).

4.1.1.2. Tip 2 – Badem Biçimli Kandiller

Bu grup içerisinde değerlendirilen kandiller ana hatları ile üstten bakıldığında badem biçimine benzetildiği için bu tanım ile açıklanmıştır. Eğimli omuz yapısı ana hatları ile gövdeden buruna doğru giderek daralmakta, buruna yakın kısımlarda spiral ile tamamlanmakta ve burun

ucunda sivri veya yumuşak bir hat ile burun deliğini sonlandırmaktadır. Alçak kabartma tekniği ile diskus çemberi yükseltilmiş, bu alçak kabartma tekniği diskus çevresinden dolaşarak bazen içbükey bazen de düz biçimde buruna doğru yivli bir hat çizgisini korumuştur. Eğimli omuz üzeri en çok bezenen alan olmakla birlikte çoğunlukla çizgi ile nokta bordür ve bitkisel bezeme ile geometrik bezeme alçak kabartma teknikli süslemeler arasındadır. Meme modelli kulp kullanılan bu kandillerin kaide çemberleri belirgin bir şekilde verilmiş ve bazılarında üretim yeri veya ustasının imzası ya da hac, bitkisel bezeme, muhtemel monogram kullanılmıştır. Kalıp tekniği ile yapılmış bu kandillerin ayrı ayrı matrislerinin alındığı ve bu matris kalıplarının kil yumuşak iken birleştirildiği alt ve üst kalıpların birleşim yerindeki parmak şekillendirmelerinden anlaşılmaktadır (Bkz: Kat.3-4, Kat.13, Kat.15, Kat.21, Kat.23, Kat. 25-36). Bu gruptaki badem biçimli kalıp yapımı kandilleri milattan sonra 4. – 5. yüzyıl ile 5. – 7. yüzyıl aralığına tarihlendirmek mümkündür (Bayram, 2020: 76; Özgül, 2012: 76).

4.1.1.3. Tip 3 – Oval Gövdeli Sivri Burunlu Kandiller

Bir önceki tipe göre (Bkz: Tip 2) bu grup kandillerin gövde yapıları daha yuvarlak bir hat almakla beraber burun gövdeden sivrilerek ayrılmaya başlamıştır. Omuzdan dikey çıkıntı ile verilmiş meme kulpun omuz birleşim yerinden itibaren eğimli omuz yapısında süslemelere yer verilmiştir. Bu süslemeler çoğunlukla diskusu çevreleyen omuz hattı boyunca yerleştirilmiş ve bazen de sivrilmiş burun hattı boyunca sürdürülmüştür. Diskus çevresi bezemeli olan haricinde diğer grup kandillerin diskus çemberleri alçak kabartma tekniği ile yükseltilerek verilmiştir. Omuz üzerinde görülen süslemelerde alçak kabartma ile verilmiş ve belirgin bir biçimde görülebilen asma yaprakları arasında üzüm bezemesi, yine alçak kabartma tekniğinde verilmiş çizgi bezeme ile alçak kabartma ile diskus çemberinin belirginleştirilerek burun ucuna kadar götürülen yivlendirilmiş hat içerisinde hac, geometrik veya bitkisel bezemeler dikkat çekmektedir. İki ayrı matriste şekillendirilmiş hamur kalıpların tam kurumadan birleştirilme yöntemi ile oluşturulan bu kalıp yapımı kandillerin kaide hatları birkaç kalıpta tam belirgin olmamakla beraber diğer birkaçında alçak kabartma tekniğinin kullanıldığı görülebilmektedir. Kaide süslemelerinde ise çiziksel hareketlerle bitkisel bezemeler ve alçak kabartma artı (+) şekilleri görülebilmektedir (Bkz: Kat.5–12, Kat.14, Kat.22, Kat.24). Hazne hacimlerinin 13 mililitre ile 43 mililitre arasında değiştiği bu kandillerden birkaçının hazne hacminin küçüklüğü adak kandilleri olabileceğini akla getirmektedir. Milattan sonra 5. – 6. yüzyıl ve 5. - 7. yüzyıl aralığına tarihlendirilen (Özcihan, 2018: 129; Özgül, 2012: 65) bu kandillerin tamamı kalıp tekniğinde üretilmiştir.

4.1.1.4. Tip 4 – Yuvarlak Gövdeli Çıkıntı Kulplu Kandiller

Bu kandillerin gövde yapıları yuvarlak form almış ve burun ile kulp kısımları gövdeden yumuşak veya keskin olarak ayrılmıştır. Bir kısmının çark yapımı diğer bir kısmının ise kalıp yapımı olduğu tespit edilen kandillerden balık kuyruklu kulp yapısına sahip formlu olanlar çark ve aplik üretimi olup milattan sonra 5. – 6. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Bayram, 2020: 72). Hazne hacimlerine bakıldığında yakıtta duyduğu ihtiyaç ile günlük kullanım kandilleri niteliği taşıyan bu kandillerin hazne yakıt hacimleri 30 mililitre ile 98 mililitre arasında değişmektedir (Bkz: kat.16 – 20). Bu formdaki kandillerin diskus çevresi ile kısmen kulp ve omuz kısmı oyularak nokta bordür ve çarpı bezeme ile tamamlanır, burun gövdeye applike edilerek oluşturulmuştur. Yine gövdeden sivrilerek ayrılan kulp yapısına sahip oval gövdeli benzer diğer kandil kalıp tekniğinde yapılmış ve iki ayrı matrizen elde edilen kalıpların birleştirilmesi ile tamamlanmış olup burun delikleri birleştirme işlemi sonrası açılmıştır. Bu kandillerin diskus çemberi alçak kabartma ile belirginleştirilmiş ve bu hat burun çevresine kadar götürülerek diskus ile burun arasında kanal oluşturulmuştur. Diskus çevresindeki nokta bordürler ile kaide ve gövde yapısının ayrıldığı hatlar çizgisel bezeme ile verilmeye çalışılmıştır. Tarihlmesi 6. – 7. yüzyıl (Çelik, 2019: 116) aralığına verilen bu tip kandillerin yağ hazne hacimleri 8 mililitre ile 16 mililitre arasında değişmektedir (Bkz: kat.41 – 43). Yakıt miktarlarına bakıldığında adak kandilleri olarak değerlendirilecek bu kandillerin hazne hacimlerine yakın diğer bir yuvarlak gövde yapısına sahip küçük bir diskus ve burun deliği verilmiş örnek ise şükran günü kandili olarak tanımlanmıştır (Bkz: Kat.40). Omuz üzerinde görülen Grekçe yazıda "Neşeli (mutlu) ışık" anlamındaki Epilychnios İlahisinin (Şükran Günü'nün Aydınlatma İlahisi) açılış cümlesi (Tripoliti, 1970: 189-196) olan **ΦΩΣ ΙΛΛΑΡΟΝ** (Φῶς Ἰλαρόν) yazısı iki ayrı kısma ayrılmış omuz çevresinde görülmektedir. Diskus çapına oranla daha geniş verilen kaide çemberi belirgin biçimde oluşturulmuş olup hatları keskin verilerek omuz, burun, kulp ve kaide üzerinde alçak kabartma tekniği uygulanmıştır.

4.1.1.5. Tip 5 - Daire Formlu Kulpsuz Kandiller

Gövde yapısı nedeni ile daire formlu olarak tanımlanan bu kandillerin kalıp tekniğinde üretildiği görülmektedir. İki ayrı matrize şekillendirilmiş üst ve alt kalıbın el ile birleştirilmesi ile yapılmış kandillerin diskus deliği çizgi halka ile sınırlandırılmıştır. Burun gövde ile bir bütün halinde verilen bu kandillerde süsleme diskus çevresinde sıralı nokta bordür arasına çizgi bezeme veya güneş bezeme arasına nokta tekniğinde uygulanmıştır (Bkz: Kat. 44 – 48). Benzer çizgi süsleme yayvan ve genişçe verilen sınırları belirtilen kaide hattında da görülmektedir. Benzer üretimi Kıbrıs kandillerindeki (OZİOL, Th. J. & POILLOUX, J. 1969: Pl.XI: 473) süsleme benzerliği ve ticaretin etkisi bu dönem kandil üretiminin geniş bir coğrafyaya yayıldığını akla getirmektedir. Hazne yakıt miktarlarına bakıldığında 38 mililitre ile 52 mililitre arasında değişen hacimleri ve kandiller üzerinde görülen yoğun is izleri bu kandillerin günlük aydınlatma

aracı olarak kullanıldıklarına işaret etmekle birlikte 7. yüzyıl ile 8. Yüzyıl aralığına tarihlemek mümkün olmaktadır (Çelik, 2019: 85; Bayram, 2020: 82).

4.1.1.6. Tip 6 - Yonca Burunlu Kandiller

Bu tip kandiller tabak biçimindeki gövde yapısına şekillendirme ile dışa doğru verilen burun formu gereği benzetilerek yonca burunlu olarak tanımlanmıştır. Diskus çemberi dışa doğru yükseltilecek verilmiş olan bu formdaki kandillerin omuzları direkt yükseltilecek gövde olarak verilmiştir. Çark üretimli gövdeye sonradan kulp applike edilerek tamamlanan kandilin kaide kısmı düz dipli olup çarkta şekillendirme sonrası çarktan ayırmak için yapılan kesim izleri haricinde herhangi bir bezemeye ve kaide hattına yer verilmemiştir. Sırlı ve sırsız üretimlerinin görüldüğü bu kandillerin yoğun kullanım izleri ve hazne hacimlerindeki mililitre dikkate alındığında (22 – 65 mililitre) günlük aydınlatma kandilleri olarak üretildiği anlaşılmaktadır. Çalışmanın konusu olan bu kandillerin üretimleri 8. yüzyıl⁸ ile 10. yüzyıl⁹ aralığında olup gövde veya burun üzerlerinde herhangi bir bezemeye yer verilmediği gözlemlenmiştir.

4.1.1.7. Tip 7 - Basık Elips - Çarık Formlu Kandiller

Kapalı kandiller grubunda olan bu tip kandillerin Anadolu Selçuklular döneminde üretimleri (13. yüzyıl) görülmektedir (Aykaç, 2017: 48). Basık elips gövdeli ve tek kulp formu üretim çeşitliliği görülen yeşil sırlı kandilin taban kısmı hariç iç ve dış yüzeyinin tamamı astarlanmıştır. Silindirik boyun yapısı dışa taşkın ağız ile tamamlanmaktadır. Gövdenin çarkta yapıldığı, applike kulpun ve uzatılmış burunun elde şekillendirildiği görülmektedir. Boyun kısmında alçak kabartma halka süslemenin haricinde gövdede, burunda ve hatları belirgin olarak verilmeyen kaide kısmında herhangi bir bezeme yer almamaktadır. Şekil olarak çarığa benzetilerek bu form ile adlandırılan diğer şişkin gövdeli geniş yağ haznesi bulunan kandilin gövdesi çarkta yapılmış olup applike yapılan kulp elle eklenmiş ve kandilin içi, dışı sarı renkte sırlanmıştır. Konik biçimli kandilin genişçe verilen diskus çemberi sonrası tekrar yükseltilecek ağız yapısı, gövdeden giderek sivrileşen ve uzayan burun üzerine derin bir yiv verilmiş, haznesi çift kat olarak düzenlenmiştir. Uzatılmış yivli burun yapısına sahip bu kandillerin yakıt miktarlarına (36 mililitre ile 80 mililitre), hazne hacimlerine ve yivli burun üzerindeki yanık izlerine bakıldığında günlük kullanım kandilleri olarak üretildikleri anlaşılmaktadır.

⁸ Ayrıca 8. – 9. yüzyıl üretimli benzer formu kandil örnekleri için Bkz: Bayram, 2020: 84-86).

⁹ Ayrıca 9. –10. yüzyıl üretimli benzer formu kandil örnekleri için Bkz: Çelik, 2019: 123).

4.1.2. Açık Kandiller

Kalıp üretim tekniğinin kapalı kandilde form çeşitliliğini artırdığı kabul edilirse sanatsal veya kültürel değişimin kandil formlarını ve dolayısıyla üretim şeklini de değiştirdiğini kabul etmek gerekecektir. Bu durum çalışmanın konusu kandiller içerisinde incelenen açık formlu kandillerin şekillenen bu tipolojiden etkilendiğine işaret etmektedir.

4.1.2.1. Tip 8 - Yonca Ağzlı Kandiller

Hazne kısmının açık bırakıldığı ve fitilin durabilmesi için hamur yaş iken el ile şekillendirilen yapısı ile üstten bakıldığında yoncaya benzeyen formundan adını alan bu tip kandillere çarkta şekillendirildikten sonra kulp applike olarak eklenmiştir. Çarktan alınırken oluşan kesim izinini sırlanmamış düz kaideden görülmektedir. Dikey başlayan tabla aynı zamanda kaideye silindirik form vermekte, çarkta yapılan tabla ve gövde kısmı sonrası elle şekillendirilen burun sonrası kulp yine hamur yaş iken applike edilmektedir. Gövdesi geniş yapılan kandilin burun yapısı giderek daralmakta ve fitil yeri incelenmektedir. Kalın bir hamur yapısına sahip bu kandillerin yakıt miktarları 38 mililitre ile 50 mililitre arasında değişmekte ve burun çevresinde yanık isleri görülmektedir. Yeşil sır kullanılan yonca ağız formu bu iki açık kandil 12. - 13. yüzyıl aralığına tarihlenmektedir (Bağbaşı, 2018: 68; Aykaç, 2017: .88).

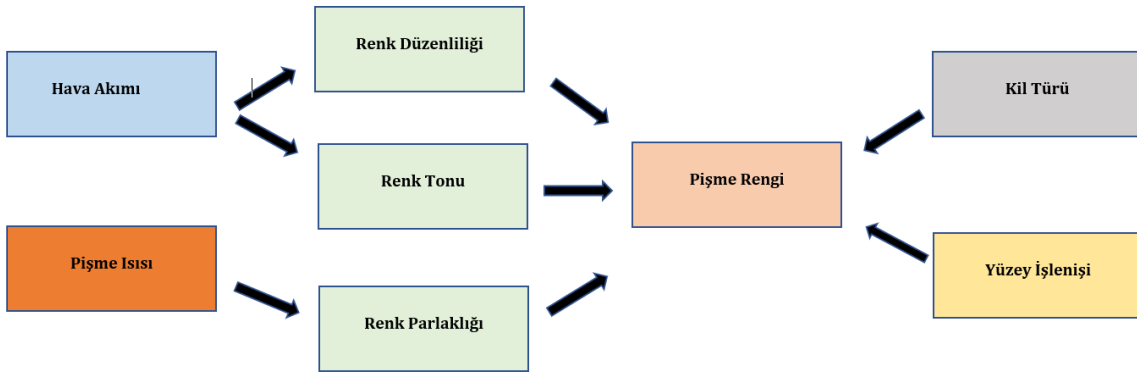
4.2. Malzeme ve Teknik

Kayaçlardan fiziki parçalanmalarla ayrılan ve 0,002 mm'den küçük taneli zerre parçalarının birikerek oluşturdukları katmanlardan (Ökse, 2012: 17) elde edilebilen kil, seramiğin ana maddesini oluşturmaktadır. Farklı bölgelerdeki fiziki yapı seramik hamurunun karışım çeşitliliğini etkilemiş; seramik hamuru içerisinde genelde saman, kıyılmış ot, tahıl taneleri, hayvan kabuğu, taşcık, kalsit, kuvars, kum, kireç, mika ve seramik tozu (Ökse, 2012: 20 - 21) gibi organik ve inorganik maddeler görülmeye başlamıştır. Seramik üretiminde bilgi birikiminin artması (Ökse, 2015: 10) ile berber seramik şekillendirilmede elde biçimlendirme ile başlayıp çarkta ve kalıpta biçimlendirme ile devam eden teknolojik gelişmeler de görülmüştür. Biçimlendirme işlemi tamamlanan kandilin fırınlama sürecinde hamur rengine, hamurdaki organik - inorganik karışımlar ile fırın içerisindeki havanın oksijen miktarı ve bu oksijenli havanın fırın içerisine dağılımı etki etmektedir.

4.2.1. Hamur

Çalışma konusu kandil hamurlarının bir kısmında fırınlama sürecindeki oksijen dağılımının etkisi ile hamur renklerinde değişiklikler görülmektedir. İçerisindeki organik ve inorganik maddelerin fırınlamada hamur rengini etkilediği dikkate alınarak düzensiz hava

sirkülasyonu olduğu anlaşılan kandillerin fırındaki ısıdan uzak kalmış bir kısım yerlerinde hamur renginin daha da kızıl tonlara yaklaştığı ısıya yakın bir kısım yerlerinin ise daha açık tonda kaldığı gözlemlenmiştir (Bkz: Kat.16, 25, 30, 51). Pişme ortamı, süresi, ısı ve hava akımı seramiğin pişirilmesinde ortak etki etmektedir (Ökse, 2012: 40). Bu duruma, aynı kalıpla üretilmiş; ancak gerek fırın içerisindeki hava sirkülasyonunun orantısız olması gerek kandil hamuruna yansıyan ısı derecesi gerekse de hamur karışımındaki organik - inorganik maddelerin kimyasal tepkimeleri (Bkz: Şekil 2) ile hamur renklerindeki değişiklikleri gözlemlenen 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 ve 49 - 57 nolu katalogdaki kandiller örnek gösterilebilir.

Şekil 2: Pişirme sürecinde hamurun rengini belirleyen etkenler (Referans: Ökse, 2012: 47).

Saf kil olan kaolinin rengi beyaz olmakla beraber kilin karışımında bulunan maden oksitler hamurun rengini de belirlemekte; demir oksitli hamur sarımsı, kırmızımsı renk, limonitli hamur kahverengi renk, bakır oksitli hamur yeşilimsi renk, manganez bioksitli hamur siyah renk verebilmektedir (Ökse, 2012: 17). Pişirme sürecindeki tepkimeler ile sırlanmamış kandillerde görülen farklı renk tonları bu duruma örnek gösterilebilir (Bkz: Kat. 1 - 49, 51 - 53, 57). Yine saf kil oranının fazla olduğu sırsız kandiller beyaz renge yakın ton vermişlerdir (Bkz: Kat. 9 - 10, 23, 37). Diğer karışımlar içerisinde mika, taşçık, kuvars, kireç izleri 3 - 39, 41 - 49, 51 - 53 katalog nolu kandillerde görülebilmektedir.

4.2.2. Sır ve Boyama

Genelde ikinci bir pişirme aşamasından geçirilerek yapılan ve öncül amacın kandil haznesindeki yakıt kaybının giderilmesi olan sırlama tekniği metalik silikatın (Ökse, 2012: 56) kandil üzerine astar çekme tekniği ile yapılmaktadır. Pişirilmiş kandil üzerinde camsı bir tabaka oluşturan sır ya da firnisin çalışma grubu kandiller içerisinde açık turkuvaz, yeşil, sarı renkte boyandıkları görülmektedir (Bkz: Kat. 55 - 56, 59 - 61). Çalışma grubu içerisindeki çark yapımı kandillerin bir kısmında görülen sırlama tekniği diğer kandillerde görülmemiş, kalıp yapım tekniği ile üretilmiş kandil grupları kendi hamur rengi ile kendi pazarını oluşturmuştur.

İnorganik Madde (Alkalitler, Asitler)	Yükseltgenmiş (Oksidasyonlu)	İndirgenmiş
Demir Oksit	Sarı, Kırmızı, Kahverengi	Zeytin Yeşili
Bakır Oksit	Mavi, Turkuvaz	Kırmızı
Kobalt Oksit	Mavi	Koyu Mavi, Siyah
Krom Oksit	Pembe, Kırmızı, Sarı, Yeşil	Turkuvaz
Mangan Oksit	Eflatun, Mor	Siyah
İridyum Oksit	Siyah	
Antimon - Uranyum	Sarı	
Altın	Kırmızı	
Platin	Gri	
Çinko	Beyaz	

Şekil 3: İnorganik maddelerin fırınlama tekniğine göre kimyasal tepkimeyle oluşan sırlamadaki renk tablosu (Referans: Ökse, 2012: 49).

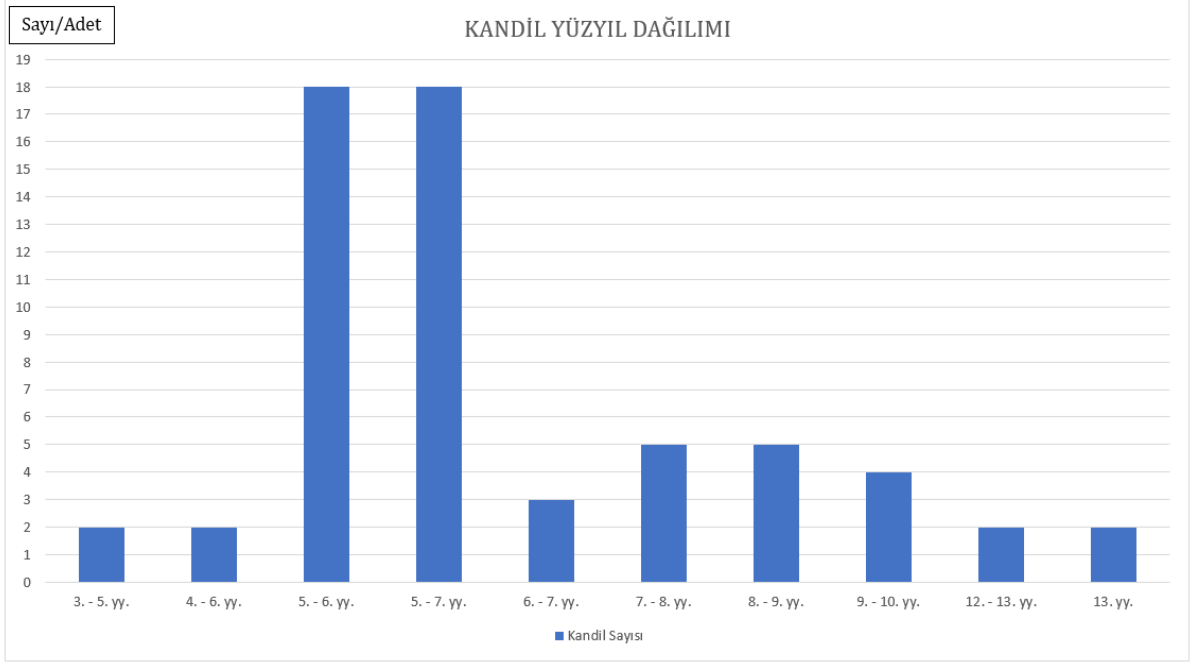
4.2.3. Süsleme

Birçok kandil üretiminde görüldüğü gibi çalışmanın konusu olan kandillerin bir kısmında da süsleme ve teknikleri uygulanmıştır. Çizme bezeme olarak tanımlanan yöntemi ile kandillerin diskus çevresi, kaide içi ve çevresi ile süslemenin yoğun kullanıldığı omuz kısımlarının süslediği görülmektedir. Bu çizme bezeme süslemelerinde bikisel bezeme (Bkz: Kat. 9) ve kandilin gövde bölümlerini sınırlandıran (Bkz: Kat. 41 - 43) hatlar kullanılmıştır. Süsleme teknikleri içerisinde daha çok alçak kabartma yöntemi kullanılmış; bu teknikle süslenen kalıp yapımı kandillerde yoğunlukla nokta ve çizgi bordürler, bitkisel kabartmalar, hayvan kabartmaları, geometrik kabartmalar, stilize güneş kabartmaları, dini temsil eden kabartmalar, yazı, üretici veya üretim merkezinin imzalarının olduğu kabartmalar yapılmıştır (Bkz: Kat. 1 - 15, 21 - 43). Çarkta şekillendirilmiş bir kısım kandillerde oyma yöntemi ile daire ve çizme bezeme (Bkz: Kat: 16 - 20); kalıpta şekillendirilmiş bir kısım kandilde ise stilize güneş, noktalı bordür arasına çizgi ve iç içe halka ile süslenmiştir (Bkz: Kat. 44 - 48). Çark yapımı kandiller üzerinde süslemelere fazla yer verilmemesine karşın kalıp yapımı kandiller üzerinde süslemelere daha çok yer verildiği gözlemlenmektedir. Bir diğer husus ise erken yüzyıl kandillerindeki alçak kabartma tekniğindeki süslemeler ilerleyen yüzyıllarda aynı yöntem kullanılmasına karşın daha da zayıflamış, kandilin görselinden çok pazarına odaklı ürünler üretilmiştir.

5. SONUÇ

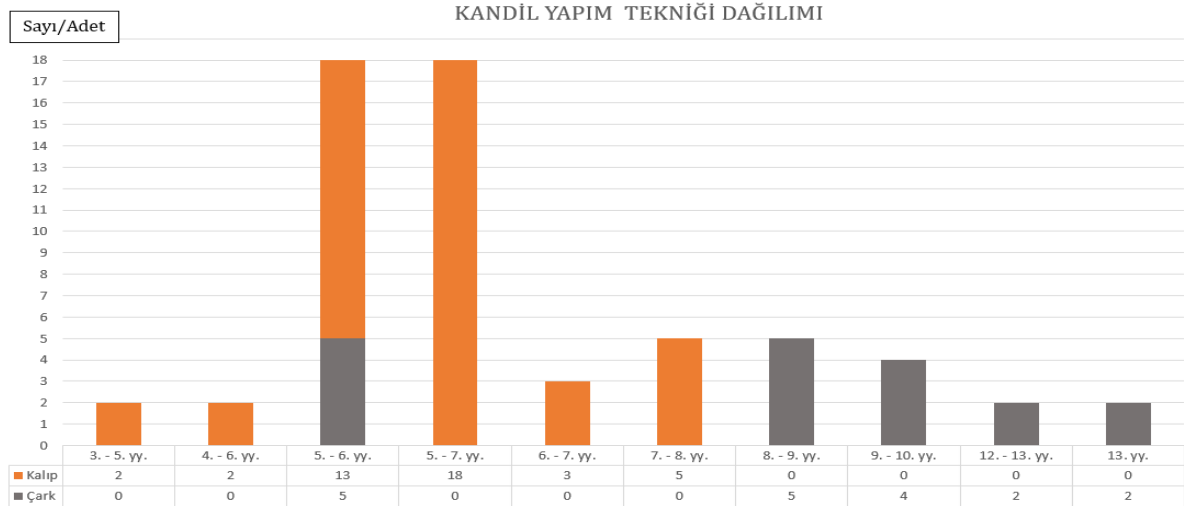
Kalıp yapımı kandil üretiminin arttığı ve daha sonra çark yapımı kandillerin yaygınlaşmaya başladığı çalışma konusu olan 5. - 15. yüzyıl aralığına tarihli kandillerde 3. - 5.

yüzyıl ile 4. – 6. yüzyıl aralığına tarihlenen kandil sayısı 5. – 7. yüzyıl aralığına tarihlendirilen kandil sayısına oranla daha az tespit edilmiş; üretim yoğunluğunu 5. – 7. yüzyıl kandilleri oluşturmuştur. Çalışma konusu dahilindeki 6. yüzyıl ile 10. yüzyıla kadar yoğunluğu kısmen devam eden kandillerin ilerleyen yüzyıllarda sayısal olarak azalmaya başladığı görülmektedir (Bkz: Şekil 4).

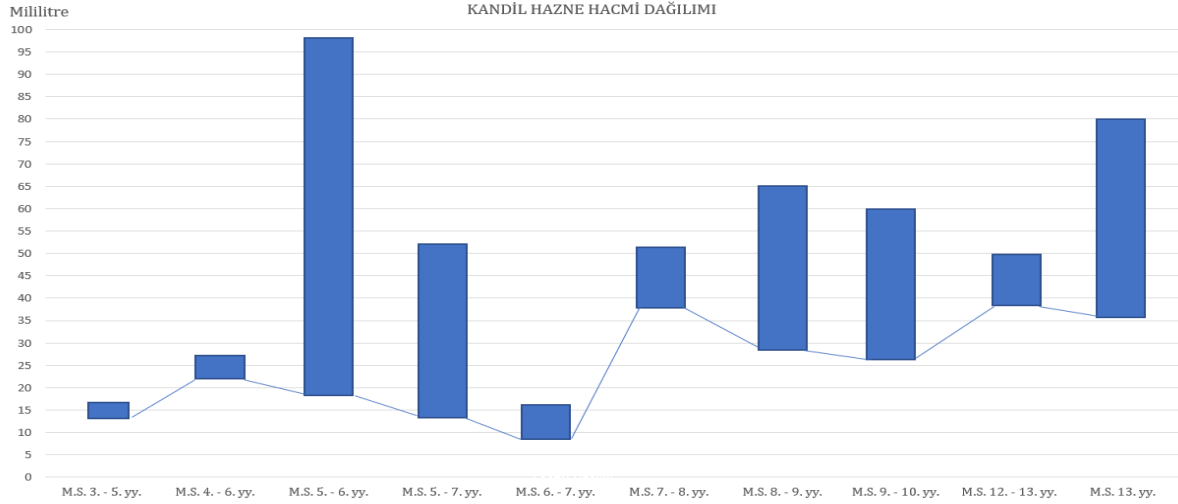
Şekil 4: Çalışma konusu kandillerin yüzyıl dağılımı.

Çalışma konusu olan kandillerin üretim tekniklerine bakıldığında kısmen 5. – 6. yüzyıl aralığına tarihlendirilen az sayıda kandillerin çark yapımı olduğu, bu yüzyıl öncesi ile 7. – 8. yüzyıla kadar kalıp tekniği ile üretimin daha fazla olduğu, 7. – 8. yüzyıldan sonra ise tamamen çark yapımı kandillerin üretiminin yaygınlaştığı tespit edilmiştir (Bkz: Şekil 5). Kalıp üretimli kandillerin tip, form ve bezeme çeşitliliği çark yapımı kandillere oranla daha fazla olmakla beraber bu kalıp yapımı kandillerin çoğunluğunun iki ayrı matristen elde edilen kalıpların hamur yaş iken el yöntemi ile birleştirilmesi sonucu oluşturulan kalıp teknikli kandiller olduğu görülmektedir.

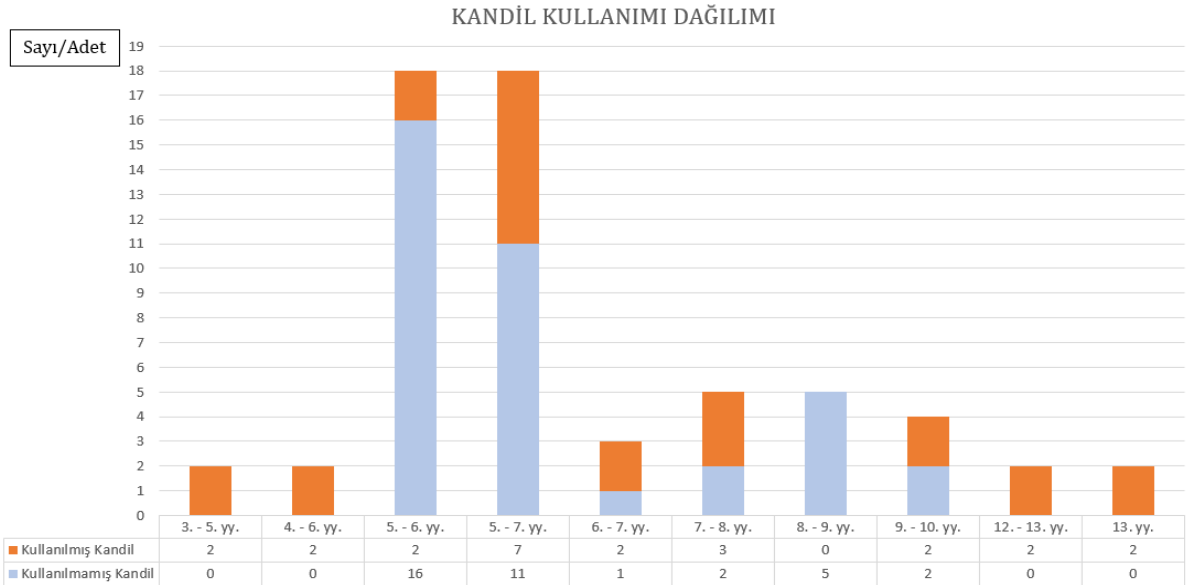

Şekil 5: Çalışma konusu kandillerin yüzyıla ve yapım tekniğine göre dağılımı.

Diğer bir dikkat çeken husus ise kalıp ve çark üretimli çalışma konusu bu kandillerin yakıt haznelerinin alabildiği sıvı hacimleridir. Kandil yakıtlarında kullanılan hammadde çeşitliliği (Örn: hayvansal yağ, bitkisel yağ ...vb.) ve bu yakıtların ticaretteki maddi karşılığı ile bir haznelik dolu yakıtın yanma/aydınlatma süresinin ekonomik değeri kullanıcının belli bir emek karşılığı kazandığı paraya karşılık gelmiş olmalıdır. Bu bakımdan kandil yakıtlarının arz talep dengesinde pazar payının yağ çeşidi ve bölge üretimine göre tedarik (Hadzioussif, 2018: 96 – 105) dağılımı ayrı bir çalışma konusu olmalıdır. Hazne yakıt hacimlerinin değiştiği bu kandillerde saf su yöntemi ile yapılan tespitlerde hazne hacim miktarlarının 3. – 6. yüzyıl aralıklı kandillerde 14 mililitre ile 28 mililitre arasında oldukları ve düşük hacimli kandillerin mezar hediyesi olabilecekleri; 5. – 7. yüzyıl aralıklı kandillerde 18 mililitre ile 98 mililitre arasında değişkenlik gösterdiği, düşük hacimli kandillerin genelde kullanılmamış olduğu ve mezar hediyesi olabilecekleri; 6. – 7. yüzyıl aralıklı kandillerin 8 mililitre ile 16 mililitre gibi düşük bir değer arasında olduğu ve bu yüzyıl kandillerin de gömü hediyesi olabileceği; 7 – 8. yüzyıldan itibaren kandillerde yakıt hacimlerinin artmaya başladığı ve bu kandillerin büyük bir kısmının kullanım izlerinden günlük kullanım amacıyla üretilmiş kandiller olabileceği ağır basmaktadır (Bkz: Şekil 6, Şekil 7).

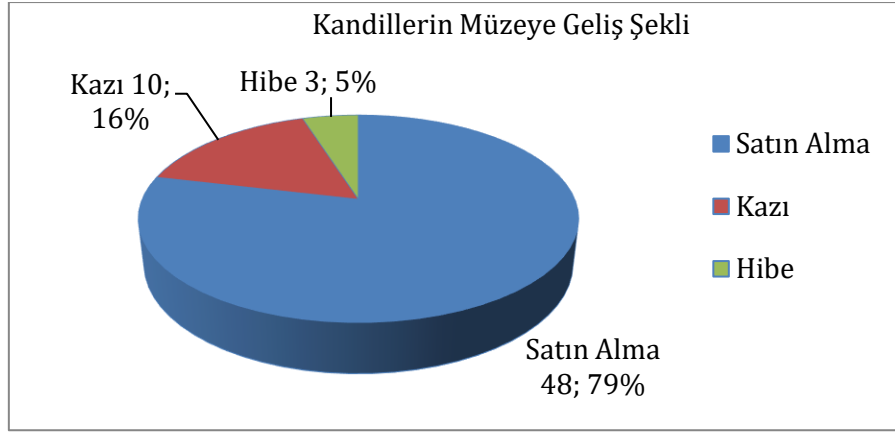

Şekil 6: Çalışma konusu kandil hazne hacimlerinin yüzyıl aralıklarına göre dağılımı.

Şekil 7: Çalışma konusu kandillerin yüzyıl aralığına göre kullanım dağılımı.

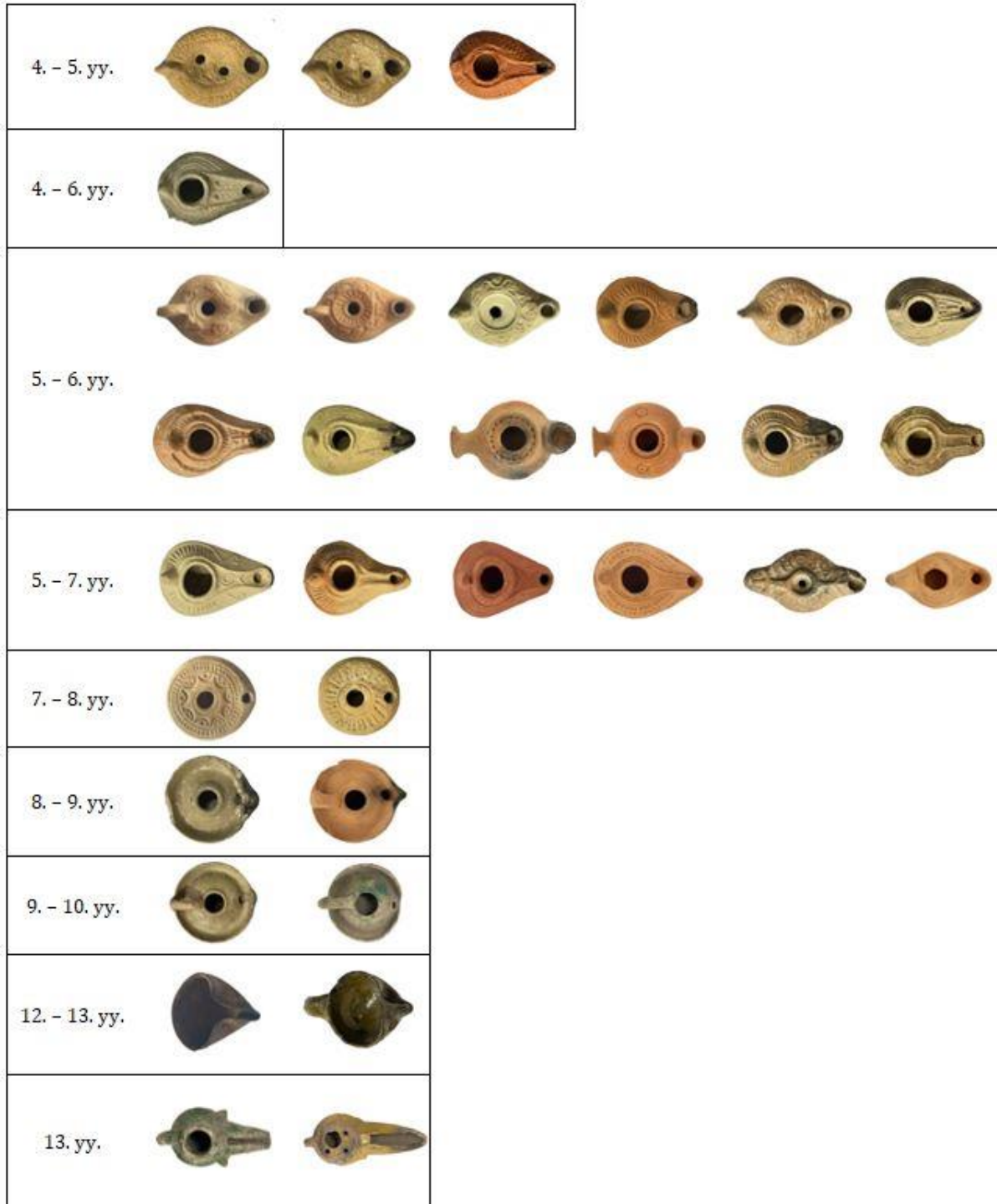
Çalışma konusu olan kandillerin müze envanterine kazandırılma şekillerine bakıldığında ise büyük bir kısmının satın alma (48 adet) yöntemi ile yapıldığı, bu satın almaların herhangi bir kurum veya merciden değil direkt şahıslar yolu ile olduğu envanter künye bilgilerinden anlaşılmaktadır. Kurumlardan veya kişilerden hibe ile envantere kazandırılan kandil sayısı (3 adet) ile arkeolojik kazılarda çıkarılarak müze envanterine kazandırılan kandil sayısı (10 adet) kişilerden satın alma yolu ile kazandırılan kandil sayısından çok daha azdır. Bu durum, kandillerin üretim bölge veya noktalarının anlaşılmasında, üretilen kandilin ticari ağı ve pazar payının tespitinde sağlıklı veriler elde etmenin önüne geçmektedir (Bkz: Şekil 8).

Şekil 8: Kandillerin müze envanterine kazandırılma şekilleri.

Genel olarak bakıldığında çalışma konusu kandiller içerisinde 5. – 7. yüzyıl aralığına tarihlenen kandil sayı ve form çeşitliliğinin diğer yüzyıl aralığına tarihli kandillere oranla daha fazla olduğu (Bkz: Şekil 9) gözlemlenmektedir. Gerek mum kullanımının yaygınlaşması gerekse de kandil yakıt sarfiyatının maliyeti ekonomik olarak pişmiş toprak kandillerin ömrünü kısaltmıştır demek mümkün gözükmemektedir. Ayrıca sıralamaya kronolojik olarak dikkat edilmiş görsele (Bkz: Şekil 10) ve kullanılmışlık oranına bakıldığında 7. – 8. yüzyıl kandillerinden itibaren kandillerin günlük kullanım amacıyla üretildiği gerek hazne hacimlerinden gerekse de kullanılmış kandillerdeki yakıt islerinden yorumlanabilmektedir.

Sonuç olarak uzun bir tarihsel sürecin vazgeçilmez ihtiyaçlarından biri haline gelen aydınlatma günümüzde de farklı teknikler kullanılarak insanoğlunun ihtiyacını karşılamaktadır. Dönemin ticari, siyasi ve sanatsal niteliklerinin harmanlandığı pişmiş toprak kandiller ise günümüzde kısmen formunu koruyarak dekoratif amaçla kullanılmaya devam etmektedir.

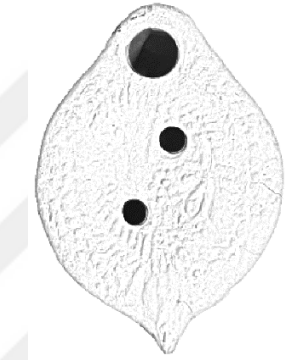

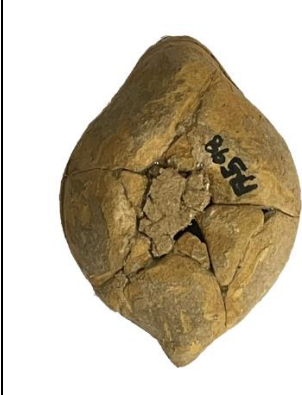
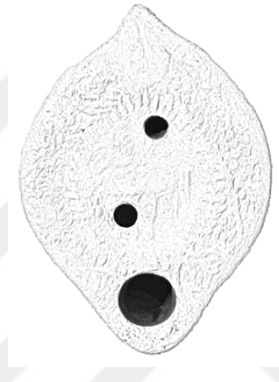

Şekil 9: Çalışma konusu kandillerin yüzyıla göre form dağılımı.

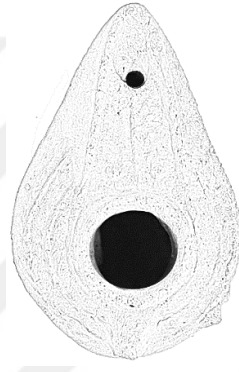

Şekil 10: Çalışma konusu kandillerin toplu görseli.

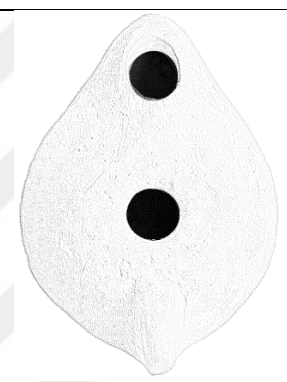

KATALOG

Katalog No:	1	Fotoğraf No: 1	Fotoğraf No: 2	
Müze Envanter No:	17599			
Müzeeye Geldiği Tarih:	06.04.11			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	5,3 cm		
	Uzunluk:	7,5 cm		
	Yükseklik:	3 cm		
	Ağız Çapı:	0,9 cm		
	Kaide Çapı:	2,9 cm		
	Hazne Hacmi:	16 ml		
	Hamur Rengi:	2030-Y30R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,3 cm			
Tanımlama:		Çizim No: 1	Foto-Kesit No: 1	
<p>Dikey kulplu olup keskin bir şekilde verilmiş omuz - gövde geçişi görülmektedir. Üstten bakıldığı zaman oval bir gövde yapısı vermekte olup diskusun çevresinde çizgi bezeme yer almaktadır. Diskus üzerinde üzüm salkımını andıracak şekilde nokta kabartma orta kısımdaki ana sahne olan yeleli, yürür vaziyette verilmiş at kabartmasını çevrelemektedir. Yine diskus üzerinde biri yakıtı doldurma deliği diğeri ise hazne içerisindeki oksijen sirkülasyonunu sağlayacak hava deliği yer almaktadır. Diskus çevresindeki çizgi bezemeden hemen sonra omuz bölgesinde düzensiz kabartma bezemeler görülmektedir. Ana hatları belirgin verilmemiş kaideli olan kandilin öne doğru hafif uzantılı burun ucu gövdeye oranla hafif çıkıntı şeklinde tamamlanmış olup az kullanılmıştır.</p>				
Durumu:	Sağlam-tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 4. - 5. yüzyıl.			
Karşılaştırma:	BAİLEY, 1989: 317, ÖZ 2014, (Hayes 1980, 82, Pl. 40, 338. Oziol 1977, 243, Pl. 40, 727-734. Menzel 1969, 85, 553, Fig. 80-8.).			

Katalog No:	2	Fotoğraf No: 3	Fotoğraf No: 4	
Müze Envanter No:	17598			
Müzeeye Geldiği Tarih:	06.04.2011			
Müzeeye Geliş Şekli:	Kişiden satın alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			5,3 cm.
	Uzunluk:			7,2 cm.
	Yükseklik:			3,1 cm.
	Ağız Çapı:			0,7 cm.
	Kaide Çapı:			2,8 cm.
	Hazne Hacmi:			14 ml.
	Hamur Rengi:			2030-Y30R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,5 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 2	Foto-Kesit No: 2	
<p>Dikey kulplu olup keskin bir şekilde verilmiş omuz - gövde geçişi görülmektedir. Üstten bakıldığı zaman oval bir gövde yapısı vermekte olup diskusun çevresinde çizgi bezeme yer almaktadır. Diskus üzerinde üzüm salkımını andıracak şekilde nokta kabartma orta kısımdaki ana sahne olan yeleli, yürür vaziyette verilmiş at kabartmasını çevrelemektedir. Yine diskus üzerinde biri yakıtı doldurma deliği diğeri ise hazne içerisindeki oksijen sirkülasyonunu sağlayacak hava deliği yer almaktadır. Diskus çevresindeki çizgi bezemeden hemen sonra omuz bölgesinde düzensiz kabartma bezemeler görülmektedir. Ana hatları belirgin verilmemiş kaideli olan kandilin öne doğru hafif uzantılı burun ucu gövdeye oranla hafif çıkıntı şeklinde tamamlanmış olup az kullanılmıştır.</p>				
Durumu:	Kırık-eksik, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 4. - 5. yüzyıl.			
Karşılaştırma:	BAİLEY, 1989: 317, ÖZ 2014, (Hayes 1980, 82, Pl. 40, 338. Oziol 1977, 243, Pl. 40, 727-734. Menzel 1969, 85, 553, Fig. 80-8.).			

Katalog No:	3	Fotoğraf No: 5	Fotoğraf No: 6	
Müze Envanter No:	1316			
Müzeye Geldiği Tarih:	21.12.1996			
Müzeye Geliş Şekli:	Şahıstan Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6,6 cm.		
	Uzunluk:	9,9 cm.		
	Yükseklik:	3,6 cm.		
	Ağız Çapı:	2,8 cm.		
	Kaide Çapı:	3,2 cm.		
	Hazne Hacmi:	27 ml.		
	Hamur Rengi:	2570-Y60R		
	Astar:	Yok		
	Cidar:	0,9 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 3	Foto-Kesit No: 3	
<p>Oval - badem biçime yakın verilmiş gövde yapısı öne doğru uzayarak çıkan yuvarlak hatlı oval burun yapısına sahiptir. Omuz kısmında gövdeden keskin bağımsızlaşan küçük bir dikey çıkıntı şeklinde kulp yer almaktadır. Diskus çemberi geniş verilmiş ve çember hattında yağ sızmalarını önlemek amacıyla alçak kabartma tekniği uygulanmıştır. Burun ile diskus arasını belirginleştiren yivli alan içerisinde bitkisel bezeme, gövdeye oranla geniş verilmiş eğimli omuzda damla bezeme görülmektedir. Alçak kabartma ile belirginleştirilen kaide kısmını ortalar biçimde haç alçak kabartma ile verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam-tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 4. – 5. yüzyıl.			
Karşılaştırma:	CANPOLAT 2019, (Coşkun 2007, Res. 22 Perlzweig 1961, Pl 42, Res. 2657 Bailey 1988, P.138 q3474 Loeschcke 1919, Type VIII).			

Katalog No:	4	Fotoğraf No: 7	Fotoğraf No: 8	
Müze Envanter No:	19259			
Müzeeye Geldiği Tarih:	02.09.2015			
Müzeeye Geliş Şekli:	Anavarza Kazı Buluntusu			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			5,7 cm.
	Uzunluk:			8,9 cm.
	Yükseklik:			3,4 cm.
	Ağız Çapı:			2,6 cm.
	Kaide Çapı:			3,2 cm.
	Hazne Hacmi:			22 ml.
	Hamur Rengi:			2010-Y20R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 4	Foto-Kesit No: 4	
<p>Badem biçimli gövde yapısına sahip kandilin kulpu, gövdeden dikey vaziyette ayrılan meme kulp formunda çıkıntı ile verilmiştir. Gövde ile bütünlüğünü koruyan sivri burun yapısına sahiptir. Yüksek verilen diskus çemberinden fitil çemberine kadar uzanan ve giderek daralan 'V' şeklinde yağ oluğu içerisinde iki sıra şekilde verilmiş palmiye bezeme yer almaktadır. Kulpun hemen çevresinden başlayan ve kandilin omuz çevresini dolaşarak burun çıkıntısında sonlanan çizgisel palmiye yaprağı bezemesi eğimli omuz hattı boyunca devam etmektedir. İçinde herhangi bir bezeme görülmeyen kaide çemberi alçak kabartma ile belirginleştirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 4. – 6. yüzyıl.			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Coşkun 2007, Res. 18,20,23; Baydur 1991, Res. 20; Bailey 1988, P.138, Q 3476; Brants 1913, Res. 1051; Broneer 1930, Res. 1456, 1489, 1516; İnanan 2004, Res. 46; Saraçoğlu 1997, Res. 14.).			

Katalog No:	5	Fotoğraf No: 9	Fotoğraf No: 10	
Müze Envanter No:	1210			
Müzeeye Geldiği Tarih:	22.2.1996			
Müzeeye Geliş Şekli:	Mersin Milli Eğitim Müdürlüğü, Teslim alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			5,7 cm.
	Uzunluk:			8 cm.
	Yükseklik:			3,5 cm.
	Ağız Çapı:			1,4 cm.
	Kaide Çapı:			2 cm.
	Hazne Hacmi:			24 ml.
	Hamur Rengi:			3560-Y30R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,5 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 5	Foto-Kesit No: 5	
<p>Üstten bakıldığı zaman oval bir gövde yapısı vermektedir. Kalıp tekniğinde yapılmış olup gövde ve kulp birleşimi keskin hatlar ile dikey kulplu üretilmiştir. Diskus çevresinde bezeme görülmemektedir; ancak eğimli verilen omuz bölgesinde tam seçilemese de plastik yaprak bezeme izleri algılanmaktadır. Kaide sınırları tam belirgin verilmeyen, düz kaideli olan kandilin öne doğru hafif uzantılı burun ucu gövdeye oranla hafif çıkıntı şeklinde tamamlanmış olup az kullanılmıştır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5.-6. yüzyıllar.			
Karşılaştırma:	ÖZCİHAN 2018, (Civelek,2001, s.97, Kat: 127 Goldman-Jones 1950, s.121 GroupXIX, P105, Res: 280 Bailey 1988, Pl. 110 s.389, Q3172 A.Evren, s.31, Çiz. 28.).			

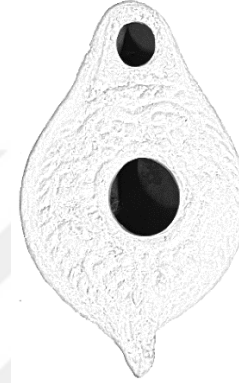

Katalog No:	6	Fotoğraf No: 11	Fotoğraf No: 12	
Müze Envanter No:	643			
Müzeeye Geldiği Tarih:	11.1.1939			
Müzeeye Geliş Şekli:	Tarsus Gözlükule Kazısı			
Bulunduğu Yer:	35-234-(L-40)			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			5,6 cm.
	Uzunluk:			8,3 cm.
	Yükseklik:			2,9 cm.
	Ağız Çapı:			1 cm.
	Kaide Çapı:			3,1 cm.
	Hazne Hacmi:			21 ml.
	Cidar Kalınlığı:			0,5 cm.
	Hamur Rengi:	1030-Y20R		
Astar Rengi:	Yok			
Tanımlama:		Çizim No: 6	Foto-Kesit No: 6	
<p>Omuz hizasından dikey bir şekilde verilmiş kulp yapısına sahiptir. Diskus kabartılmış halka şeklinde çevrelenmiştir. Yuvarlak hatlı ve badem biçimli üretilmiş kandilin burnu hafif çıkıntılı ve yuvarlak hatlı tamamlanmıştır. Diskusu çevreleyen ve burun birleşimine kadar devam eden omuz hattı boyunca asma dalları arasında üzüm salkımı ve volüt çıkıntısı süslemede ana tema olarak kullanılmıştır. Eğimli verilen omuz kısmı haricinde gövde, kulp veya kaide üzerinde herhangi bir süsleme olmayıp kaide kısmı sınırı tam olarak belirgin değildir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÖZCİHAN 2018, (Goldman-Jones 1950, s.121, GroupXIX, P105 Res: 286-287-291).			

Katalog No:	7	Fotoğraf No: 13	Fotoğraf No: 14	
Müze Envanter No:	640			
Müzeeye Geldiği Tarih:	11.1.1939			
Müzeeye Geliş Şekli:	Tarsus Gözlükule Kazısı			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			5,6 cm.
	Uzunluk:			8,7 cm.
	Yükseklik:			3 cm.
	Ağız Çapı:			1 cm.
	Kaide Çapı:			2,5 cm.
	Hazne Hacmi:			21 ml.
	Hamur Rengi:			0570-Y30R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,5 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 7	Foto-Kesit No: 7	
<p>Üstten bakıldığında badem formu veren kandilin omuz hizasından dikey bir şekilde verilmiş kulp yapısına sahiptir. Diskus hafif yükseltişmiş halka şeklinde çevrelenmiş olup diskusa çizik bezeme ile spiral görünüm kazandırılmıştır. Yuvarlak hatlı üretilmiş kandilin burnu hafif çıkıntılı ve yuvarlak hatlı, burun ucu kabartmalı halka olarak tamamlanmıştır. Diskusu çevreleyen ve burun birleşimine kadar devam eden omuz hattı boyunca yer yer spiral şeklinde asma dalları arasında üzüm salkımı verilmiştir. Eğimli verilen omuz kısmı haricinde gövde, kulp veya kaide üzerinde herhangi bir süsleme olmayıp kaide kısmı sınırı alçak kabartma ile belirgin verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – burun ucu hafif kırık, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÖZCİHAN 2018, (Goldman-Jones 1950, s.121, GroupXIX, P105 Res: 286-287-291).			

Katalog No:	8	Fotoğraf No: 15	Fotoğraf No: 16	
Müze Envanter No:	641			
Müzeeye Geldiği Tarih:	11.1.1939			
Müzeeye Geliş Şekli:	Tarsus Gözlükule kazısı			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			5,6 cm.
	Uzunluk:			8,3 cm.
	Yükseklik:			3,2 cm.
	Ağız Çapı:			1 cm.
	Kaide Çapı:			2,1 cm.
	Hazne Hacmi:			21 ml.
	Cidar Kalınlığı:			0,5 cm.
	Hamur Rengi:			0570-Y30R
	Astar Rengi:			Yok
Tanımlama:		Çizim No: 8	Foto-Kesit No: 8	
<p>Üstten bakıldığında badem formu veren kandilin omuz hizasından dikey bir şekilde verilmiş kulp yapısına sahiptir. Diskus hafif yükseltişmiş halka şeklinde çevrelenmiş olup diskusa çizik bezeme ile spiral görünüm kazandırılmıştır. Yuvarlak hatlı üretilmiş kandilin burnu hafif çıkıntılı ve yuvarlak hatlı, burun ucu kabartmalı halka olarak tamamlanmıştır. Diskusu çevreleyen ve burun birleşimine kadar devam eden omuz hattı boyunca yer yer spiral şeklinde asma dalları arasında üzüm salkımı verilmiştir. Eğimli verilen omuz kısmı haricinde gövde, kulp veya kaide üzerinde herhangi bir süsleme olmayıp kaide kısmı sınırı alçak kabartma ile belirgin verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – burun ucu hafif kırık, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÖZCİHAN 2018, (Goldman-Jones 1950, s.121, GroupXIX, P105 Res: 286-287-291).			

Katalog No:	9	Fotoğraf No: 17	Fotoğraf No: 18	
Müze Envanter No:	645			
Müzeeye Geldiği Tarih:	11.1.1939			
Müzeeye Geliş Şekli:	Tarsus Gözlükule Kazısı			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,1 cm.
	Uzunluk:			8,4 cm.
	Yükseklik:			3,1 cm.
	Ağız Çapı:			1 cm.
	Kaide Çapı:			3,1 cm.
	Hazne Hacmi:			21 ml.
	Cidar Kalınlığı:			0,5 cm.
	Hamur Rengi:			1030-Y10R
	Astar Rengi:			Yok
Tanımlama:		Çizim No: 9	Foto-Kesit No: 9	
<p>Üstten bakıldığında badem formu veren kandilin omuz hizasından dikey bir şekilde verilmiş kulp yapısına sahiptir. Diskus hafif yükseltişmiş halka şeklinde çevrelenmiş olup diskusa çizik bezeme ile spiral görünüm kazandırılmıştır. Yuvarlak hatlı üretilmiş kandilin burnu hafif çıkıntılı ve yuvarlak hatlı, burun ucu kabartmalı halka olarak tamamlanmıştır. Diskusu çevreleyen ve burun birleşimine kadar devam eden omuz hattı boyunca yer yer spiral şeklinde asma dalları arasında üzüm salkımı verilmiştir. Eğimli verilen omuz kısmı haricinde gövde veya kulp üzerinde herhangi bir süsleme olmayıp kaide kısmı sınırı alçak kabartma ile belirgin verilmiş, kaide ortasına çiziksel bitki bezeme yerleştirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÖZCİHAN 2018, (Goldman-Jones 1950, s.121, GroupXIX, P105 Res: 286-287-291).			

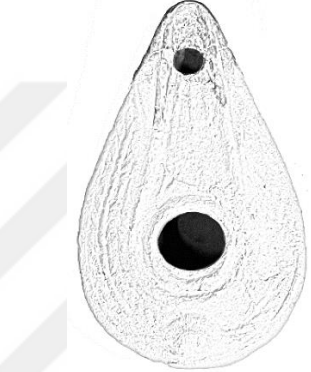

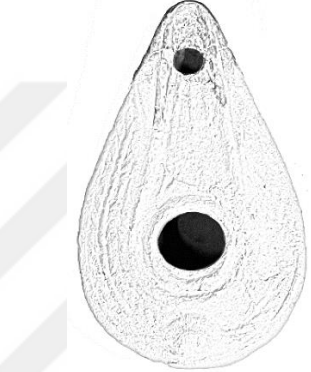

Katalog No:	10	Fotoğraf No: 19	Fotoğraf No: 20	
Müze Envanter No:	1323			
Müzeeye Geldiği Tarih:	16.01.1967			
Müzeeye Geliş Şekli:	Şahıstan Satın Alma (Osmaniye)			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,2 cm.
	Uzunluk:			9 cm.
	Yükseklik:			3,8 cm.
	Ağız Çapı:			1 cm.
	Kaide Çapı:			3,2 cm.
	Hazne Hacmi:			24 ml.
	Cidar Kalınlığı:			0,4 cm.
	Hamur Rengi:			1510-Y10R
	Astar Rengi:	Yok		
<u>Tanımlama:</u>		Çizim No: 10	Foto-Kesit No: 10	
<p>Üstten bakıldığında badem formu veren kandilin omuz hizasından dikey bir şekilde verilmiş kulp yapısına sahiptir. Diskus hafif yükseltişmiş halka şeklinde çevrelenmiş olup diskus alanına hernagi bir bezeme yapılmayarak sade bırakılmıştır. Yuvarlak hatlı üretilmiş kandilin burnu hafif çıkıntılı ve yuvarlak hatlı, burun ucu kabartmalı halka olarak tamamlanmıştır. Diskusu çevreleyen ve burun birleşimine kadar devam eden omuz hattı boyunca yer yer spiral şeklinde asma dalları arasında üzüm salkımı verilmiştir. Eğimli verilen omuz kısmı haricinde gövde, kulp veya kaide üzerinde herhangi bir süsleme olmayıp kaide kısmı sınıırı alçak kabartma ile belirgin verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÖZCİHAN 2018, (Goldman-Jones 1950, s.121, GroupXIX, P105 Res: 286-287-291).			

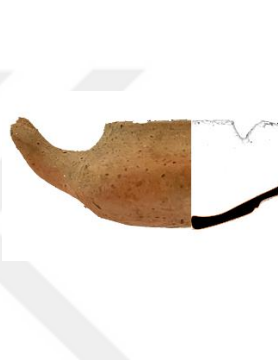
Katalog No:	11	Fotoğraf No: 21	Fotoğraf No: 22	
Müze Envanter No:	9856			
Müzeye Geldiği Tarih:	06.01.1975			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6,1 cm.		
	Uzunluk:	9,8 cm.		
	Yükseklik:	4,3 cm.		
	Ağız Çapı:	2,1 cm.		
	Kaide Çapı:	2,9 cm.		
	Hazne Hacmi:	43 ml.		
	Hamur Rengi:	2030-Y50R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 11	Foto-Kesit No: 11	
<p>Oval formlu gövdeye sahip kandil, omuz hizasından dikey bir şekilde verilmiş kulp yapısına sahiptir. Diskus hafif yükseltişmiş halka şeklinde çevrelenmiştir. Yuvarlak hatlı üretilmiş kandilin burnu hafif çıkıntılı ve keskin hat ile geometrik biçimde gövdeden bağımsız verilmeye çalışılmıştır. Diskusu çevreleyen ve burun birleşimine kadar devam eden omuz hattı boyunca yer yer spiral şeklinde asma dalları arasında üzüm salkımı verilmiş, omuz çevresi çizgi bordür ile çevrelenmiştir. Alçak kabartma verilerek belirginleştirilen diskus çemberi halka şeklini almış kaide çemberi içerisine haç bezemesi alçak kabartma ile verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÖZCİHAN 2018, (Goldman-Jones 1950, s.121, GroupXIX, P105 Res: 286-287-291).			

Katalog No:	12	Fotoğraf No: 23	Fotoğraf No: 24
Müze Envanter No:	9858		
Müzeye Geldiği Tarih:	6.1.1975		
Müzeye Geliş Şekli:	Satın alma		
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu		
Yapım Tekniği:	Kalıp		
Ölçüler:			
Genişlik:	6,1 cm.		
Uzunluk:	8,9 cm.		
Yükseklik:	3,7 cm.		
Ağız Çapı:	2,4 cm.		
Kaide Çapı:	2,9 cm.		
Hazne Hacmi:	13 ml.		
Hamur Rengi:	3060-Y60R		
Astar:	Yok		
Cidar:	0,7 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 12	Foto-Kesit No: 12
<p>Üstten bakıldığında oval görünümü algılanan kandil, omuz hizasından dikey bir şekilde verilmiş kulp yapısına sahiptir. Diskus hafif yükselttilerek alçak kabartma halka şeklinde çevrelenmiştir. Yuvarlak hatlı üretilmiş kandilin burnu hafif çıkıntılı ve oval verilmeye çalışılmıştır. Diskusu çevreleyen ve burun birleşimine kadar devam eden eğimli omuz hattı boyunca omuz çevresi çizgi bezeme ile çevrelenmiştir. Eğimli verilen omuz kısmı haricinde gövde veya kulp üzerinde herhangi bir süsleme olmayıp kaide kısmı sınırı alçak kabartma ile belirgin ve bezemesiz verilmiştir.</p>			
Durumu:	Burun ucu hafif kırık, yoğun kullanılmış.		
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl		
Karşılaştırma:	ÖZCİHAN,2018, (Goldman-Jones 1950, s.121, GroupXIX, P105 Res: 286-287-291).		

Katalog No:	13	Fotoğraf No: 25	Fotoğraf No: 26	
Müze Envanter No:	1211			
Müzeeye Geldiği Tarih:	22.2.1966			
Müzeeye Geliş Şekli:	Teslim alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6,3 cm.		
	Uzunluk:	9,2 cm.		
	Yükseklik:	4 cm.		
	Ağız Çapı:	2,4 cm.		
	Kaide Çapı:	3,1 cm.		
	Hazne Hacmi:	36 ml.		
	Hamur Rengi:	1510-Y20R		
	Astar:	Yok		
	Cidar:	0,5 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 13	Foto-Kesit No: 13	
<p>Badem biçimli ve sivri burunlu bir yapıya sahip olan kandilin discusu alçak kabartma yöntemi ile yükseltilmiş halkayla çevrelenmiştir. Dikey uzanan meme çıkıntılı kulpun gövde hizasından başlayıp burun kanalına kadar devam eden çizgisel bezemeli omuz süslemesi görülmektedir. Diskus çemberine bitişik başlayan ve burun deliğini çevreleyen halkaya kadar devam eden 'V' biçiminde yivli kanal bulunmaktadır. Eğimli verilen omuz kısmı haricinde gövde veya kulp üzerinde herhangi bir süsleme olmayıp kaide kısmı sınırı alçak kabartma ile belirgin verilmiş ve bezemesiz verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam - tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. - 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	<p>YILDIRIM 2019, (Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Laflı, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19), Nergiz, 2015, Kat No 29-30.</p>			

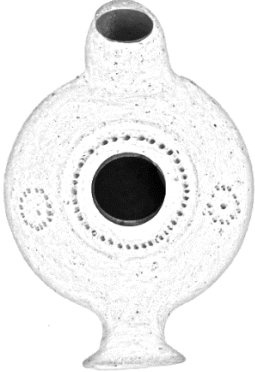
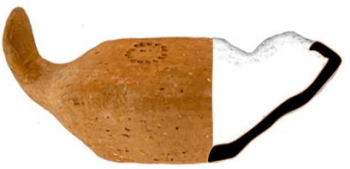
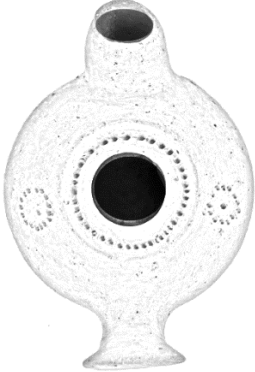
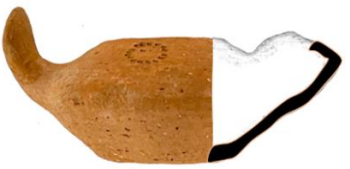
Katalog No:	14	Fotoğraf No: 27	Fotoğraf No: 28	
Müze Envanter No:	17912			
Müzeeye Geldiği Tarih:	01.10.2012			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	5 cm.		
	Uzunluk:	8,2 cm.		
	Yükseklik:	3,4 cm.		
	Ağız Çapı:	1,5 cm.		
	Kaide Çapı:	3,4 cm.		
	Hazne Hacmi:	18 ml.		
	Hamur Rengi:	3030-Y60R		
	Astar:	Yok		
	Cidar:	0,5 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 14	Foto-Kesit No: 14	
<p>Kalıp tekniğinde yapılmış, basık ve oval bir gövdeye sahip olan kandil gövdeden dikey yükselen kulp ve gövdeden sivrilen burun yapısına sahiptir. Diskus çemberi alçak kabartmalı iç içe iki halka ile çevrelenmiş, diskus kısmı ile burun hattı boyunca yivli bezeme ile tamamlanmıştır. Diskus çevresindeki halka içerisi çizgi bezeme burun ile gövde birleşimi yerinde haç bezemeye yerini bırakmıştır. Eğimli verilen omuzun üst kısmı haricinde gövde veya kulp üzerinde herhangi bir süsleme olmayıp kaide kısmı sınırı alçak kabartma ile belirgin verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	YILDIRIM 2019, (Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.).			

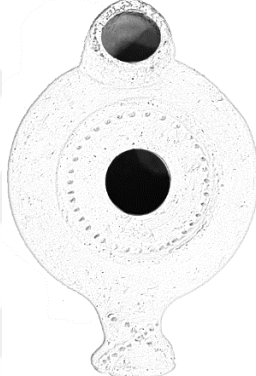

Katalog No:	15	Fotoğraf No: 29	Fotoğraf No: 30	
Müze Envanter No:	9552			
Müzeeye Geldiği Tarih:	10.10.1974			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,5 cm.
	Uzunluk:			10,5 cm.
	Yükseklik:			3,2 cm.
	Ağız Çapı:			2,3 cm.
	Kaide Çapı:			3,8 cm.
	Hazne Hacmi:			24 ml.
	Hamur Rengi:			2010-G90Y
	Astar:			Yok
	Cidar:	0,4 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 15	Foto-Kesit No: 15	
<p>Badem biçimli gövdeye sahip kandil gövde ile bütünlük sağlamış vaziyette bir burun çıkıntısı ile tamamlanmaktadır. Meme modellenmiş kulpu gövdeye dikey şekilde yapılmıştır. Diskus çemberi alçak kabartma tekniğinde yükseltilmiş halka ile belirginleştirilmiş, diskus çemberini saran ikinci halka burun deliğine kadar uzatılarak gövde-burun arası yivli kanal oluşturulmuştur. Omuzdan başlayan çizgisel bezekli bitki (palmiye?), burun alt kısmına kadar devam etmektedir. Eğimli verilen omuz kısmı haricinde gövde veya kulp üzerinde herhangi bir süsleme olmayıp kaide kısmı sınırı alçak kabartma ile belirgin verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	YILDIRIM 2019 (Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coçkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24).			

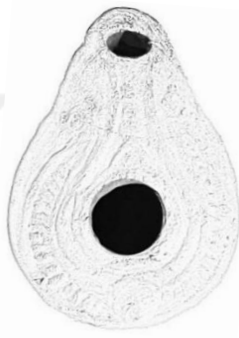

Katalog No:	16	Fotoğraf No: 31	Fotoğraf No: 32		
Müze Envanter No:	1237				
Müzeeye Geldiği Tarih:	14.05.1966				
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma				
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu				
Yapım Tekniği:	Çark-aplike				
Ölçüler:	Genişlik:			6,5 cm.	
	Uzunluk:	9,8 cm.			
	Yükseklik:	3,5 cm.			
	Ağız Çapı:	2 cm.			
	Kaide Çapı:	3 cm.			
	Hazne Hacmi:	48 ml.			
	Hamur Rengi:	2040-Y40R			
	Astar:	Yok			
Cidar:	0,5 cm.				
Tanımlama:				Çizim No: 16	Foto-Kesit No: 16
<p>Şişkin bir gövde formuna sahip kandilin omuz seviyesinden yükselen ve balık yüzgecine benzeyen tutamaklı kulpu vardır. Gövdeden bağımsız olarak verilmiş burun yapısı yukarıya bakar şekilde ancak kısa verilmiştir. Diskus çemberi oyularak nokta bezeme ile çevrelenmiş olup diskus ile burun arasında herhangi bir bağlantı kurulmamıştır. Burun çevresinde ve gövdenin bir kısmında yanık - is izleri kandilin kullanıldığına işaret etmektedir. Diskus çevresi kazıma tekniği ile nokta bordürle çevrelenmiş, düzleştirilen kaide hatlarını tam korumamıştır.</p>					
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.				
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl.				
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Bailey, 1988: 418, P125, Q3341; Çelik, 2019: 87; Saraçoğlu, 1997: 327, Res: 5; Howland, 1958: 33; Özcihan, 2018: 163-169; Toprak, 2018: 92; İlcan, 2018: 141.).				

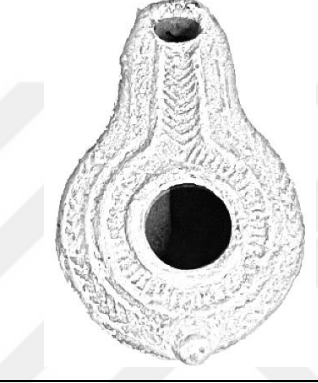

Katalog No:	17	Fotoğraf No: 33	Fotoğraf No: 34
Müze Envanter No:	2454		
Müzeeye Geldiği Tarih:	15.09.1969		
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma		
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu		
Yapım Tekniği:	Çark-aplike		
Ölçüler:			
Genişlik:	7,3 cm.		
Uzunluk:	11,7 cm.		
Yükseklik:	3,5 cm.		
Ağız Çapı:	2,1 cm.		
Kaide Çapı:	5 cm.		
Hazne Hacmi:	61 ml.		
Hamur Rengi:	0515-Y40R		
Astar:	Yok	Çizim No: 17	Foto-Kesit No: 17
Cidar:	0,7 cm.	<p>Tanımlama:</p> <p>Şişkin bir gövde formuna sahip kandilin omuz seviyesinden yükselen ve balık yüzgecine benzeyen tutamaklı kulpu vardır. Gövdeden bağımsız olarak verilmiş burun yapısı yukarıya bakar şekilde ancak kısa verilmiştir. Diskus çemberi oyularak nokta bezeme ile çevrelenmiş olup diskus ile burun arasında herhangi bir bağlantı kurulmamıştır. Burun çevresinde ve gövdenin bir kısmında yanık – is izleri kandilin kullanıldığına işaret etmektedir. Diskus çevresi kazıma tekniği ile nokta bordürle çevrelenmiş, düzleştirilen kaide hatlarını tam korumamıştır.</p>	
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.		
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl.		
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Bailey, 1988: 418, P125, Q3341; Çelik, 2019: 87; Saraçoğlu, 1997: 327, Res: 5; Howland, 1958: 33; Özcihan, 2018: 163-169; Toprak, 2018: 92; İlcan, 2018: 141.).		

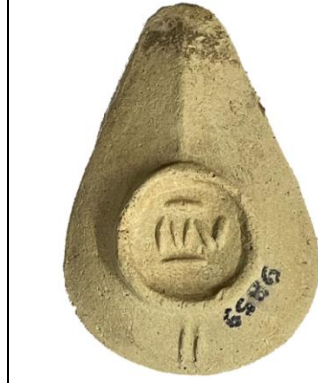

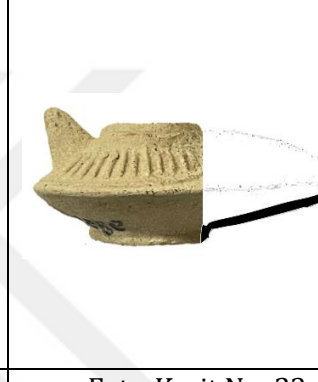
Katalog No:	18	Fotoğraf No: 35	Fotoğraf No: 36	
Müze Envanter No:	1263			
Müzeye Geldiği Tarih:	06.07.1966			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark-aplike			
Ölçüler:	Genişlik:	6,3 cm.		
	Uzunluk:	9,8 cm.		
	Yükseklik:	3 cm.		
	Ağız Çapı:	2 cm.		
	Kaide Çapı:	4,5 cm.		
	Hazne Hacmi:	30 ml.		
	Hamur Rengi:	1040-Y20R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 18	Foto-Kesit No: 18	
<p>Şişkin bir gövde formuna sahip kandilin omuz seviyesinden yükselen ve balık yüzgecine benzeyen tutamaklı kulpu vardır. Gövdeden bağımsız olarak verilmiş burun yapısı yukarıya bakar şekilde ancak kısa verilmiştir. Diskus çemberi oyularak nokta bezeme ile çevrelenmiş olup diskus ile burun arasında herhangi bir bağlantı kurulmamıştır. Burun çevresinde ve gövdenin bir kısmında yanık - is izleri kandilin kullanıldığına işaret etmektedir. Diskus çevresi kazıma tekniği ile nokta bordürle çevrelenmiş, düzleştirilen kaide hatlarını tam korumamıştır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl.			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Bailey, 1988: 418, P125, Q3341; Çelik, 2019: 87; Saraçoğlu, 1997: 327, Res: 5; Howland, 1958: 33; Özcihan, 2018: 163-169; Toprak, 2018: 92; İlcan, 2018: 141.).			

Katalog No:	19	Fotoğraf No: 37	Fotoğraf No: 38	
Müze Envanter No:	3073			
Müzeeye Geldiği Tarih:	13.07.1970			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark-aplike			
Ölçüler:	Genişlik:			7,2 cm.
	Uzunluk:			10,3 cm.
	Yükseklik:			4,6 cm.
	Ağız Çapı:			2,3 cm.
	Kaide Çapı:			3,9 cm.
	Hazne Hacmi:			70 ml.
	Hamur Rengi:			3050-Y40R
	Astar:			Yok
	Cidar:	0,4 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 19	Foto-Kesit No: 19	
<p>Şişkin bir gövde formuna sahip kandilin omuz seviyesinden yükselen ve balık yüzgecine benzeyen tutamaklı kulpu vardır. Gövdeden bağımsız olarak verilmiş burun yapısı yukarıya bakar şekilde ancak kısa verilmiştir. Diskus çemberi oyularak nokta bezeme ile çevrelenmiş olup diskus ile burun arasında herhangi bir bağlantı kurulmamıştır. Burun çevresinde ve gövdenin bir kısmında yanık - is izleri kandilin kullanıldığına işaret etmektedir. Diskus çevresi ve omuzun sağ ve sol tarafı kazıma teknikte nokta bordürle çevrelenmiş, düzleştirilen kaide hatlarını tam korumamıştır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl.			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Bailey, 1988: 418, P125, Q3341; Çelik, 2019: 87; Saraçoğlu, 1997: 327, Res: 5; Howland, 1958: 33; Özcihan,2018: 163-169; Toprak, 2018: 92; İlcan, 2018: 141.).			

Katalog No:	20	Fotoğraf No: 39	Fotoğraf No: 40	
Müze Envanter No:	18866			
Müzeeye Geldiği Tarih:	31.12.2013			
Müzeeye Geliş Şekli:	Şahıstan Hibe			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark-aplike			
Ölçüler:	Genişlik:			8,6 cm.
	Uzunluk:			12,4 cm.
	Yükseklik:			4,6 cm.
	Ağız Çapı:			2,3 cm.
	Kaide Çapı:			5,4 cm.
	Hazne Hacmi:			98 ml.
	Hamur Rengi:			1515-Y40R
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 20	Foto-Kesit No: 20	
<p>Şişkin bir gövde formuna sahip kandilin omuz seviyesinden yükselen ve balık yüzgecine benzeyen tutamaklı kulpu vardır. Gövdeden bağımsız olarak verilmiş burun yapısı yukarıya bakar şekilde ancak kısa verilmiştir. Diskus çemberi oyularak nokta bezeme ile çevrelenmiş olup diskus ile burun arasında herhangi bir bağlantı kurulmamıştır. Burun çevresinde yoğun yanık - is izleri kandilin kullanıldığına işaret etmektedir. Diskus çevresi ve kulp ile gövde birleşim alanı kazıma teknikte nokta bordür ve çarpı "X" ile çevrelenmiş, düzleştirilen kaidenin hatlarını tam korumamıştır.</p>				
Durumu:	Sağlam - tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. - 6. yüzyıl.			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Bailey, 1988: 418, P125, Q3341; Çelik, 2019: 87; Saraçoğlu, 1997: 327, Res: 5; Howland, 1958: 33; Özcihan, 2018: 163-169; Toprak, 2018: 92; İlcan, 2018: 141.).			

Katalog No:	21	Fotoğraf No: 41	Fotoğraf No: 42	
Müze Envanter No:	19027			
Müzeeye Geldiği Tarih:	21.08.2014			
Müzeeye Geliş Şekli:	Yumurtalık Kazı Buluntusu			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,7 cm.
	Uzunluk:			9,4 cm.
	Yükseklik:			5 cm.
	Ağız Çapı:			2,5 cm.
	Kaide Çapı:			3,4 cm.
	Hazne Hacmi:			40 ml.
	Hamur Rengi:			1515-Y40R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 21	Foto-Kesit No: 21	
<p>Üstten bakıldığında oval – badem biçiminde görünen gövde yapısı sivri burun ile bütünlük kazanarak tek kalıp halinde dikey kulplu üretilmiştir. Diskus çemberi belirgin bir şekilde yükseltilip halka oluşturulmuş, halkanın hemen yanından devam edip iç bükey şekilde burun deliğini çevreleyen çizgi - yiv bezemeye yer verilmiştir. Diskus çemberinden başlayıp burun deliğine kadar devam eden iç bükey çizgi - yiv arasına iç içe geçmiş 'V' şekli ve nokta kabartılmıştır. Omuz çevresi alçak kabartmalı çizgi bezemeleri ile çevrelenmiş, bu bezeme hattını tamamlayan çizgiler burun başlangıç kısımlarına kadar devam ettirilmiştir. Eğimli omuzdan buruna kadar olan alanda bezeme görülürken diğer alanlarda bezme yoktur ve kaide çemberi alçak kabartma ile belirginleştirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam - tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÖZ 2014, (Evren 1996, 31-32, Çiz. 29. Metin 2012, 178, 447, 784, Res. K334. Bailey 1988, 389, Pl. 111, Q3175. Kandil alt kısmı: Bailey 1988, 371, Fig. 162-Eph.A.).			

Katalog No:	22	Fotoğraf No: 43	Fotoğraf No: 44	
Müze Envanter No:	8389			
Müzeeye Geldiği Tarih:	12.04.1974			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,3 cm.
	Uzunluk:			9,2 cm.
	Yükseklik:			4 cm.
	Ağız Çapı:			2,2 cm.
	Kaide Çapı:			3,1 cm.
	Hazne Hacmi:	20 ml.		
	Hamur Rengi:	3020-Y10R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	1 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 22	Foto-Kesit No: 22	
<p>Basık ve oval bir gövdeye sahip kandilin burun yapısı gövdeden sivrilmiş formda verilmiştir. Diskus çemberi alçak kabartma ile oluşturulmuş ve bu çember ile omuzdaki bezeme arasında alçak kabartmalı yivli hat burun deliğinde oval yapı olarak sonlandırılmıştır. Tutamak kulplu kandilin eğimli omuz kısmından başlayan ve burun üzerinde tamamlanan bitkisel bezemenin yanı sıra benzer alçak kabartma tekniği kaidedeki kaide çemberi ve içerisindeki haçta görülebilmektedir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 6. yüzyıl			
Karşılaştırma:	YILDIRIM 2019, (Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.			

Katalog No:	23	Fotoğraf No: 45	Fotoğraf No: 46	
Müze Envanter No:	9859			
Müzeeye Geldiği Tarih:	06.01.1975			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6,4 cm.		
	Uzunluk:	9,5 cm.		
	Yükseklik:	3,9 cm.		
	Ağız Çapı:	2,7 cm.		
	Kaide Çapı:	3,4 cm.		
	Hazne Hacmi:	33 ml.		
	Hamur Rengi:	1005-Y20R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,7 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 23	Foto-Kesit No: 23	
<p>Üstten bakıldığında oval - badem biçiminde görünen gövde yapısı sivrilen burun ile bütünlük kazanarak tek kalıp halinde dikey - meme kulplu üretilmiştir. Diskus çemberi belirgin bir şekilde yükseltilip halka oluşturulmuş, halkanın hemen yanından devam edip iç bükey şekilde burun deliğini çevreleyen çizgi - yiv bezemeye yer verilmiştir. Diskus çemberinden başlayıp burun deliğine kadar devam eden iç bükey çizgi - yiv arasına iç içe geçmiş halka ve hemen önüne 'V' şekli kabartılmıştır. Eğimli omuz çevresi alçak kabartmalı çizgi bezemeleri ile çevrelenmiş, bu bezeme hattını tamamlayan çizgiler burun başlangıç kısımlarına kadar devam ettirilmiştir. Alçak kabartma tekniği kaidedeki kaide çemberi ve içerisindeki yatay iki çizgi arasındaki "I V V" işaretinde görülebilmektedir.</p>				
Durumu:	Sağlam - tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. - 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÖZ 2014, (Evren 1996, 31-32, Çiz. 29. Metin 2012, 178, 447, 784, Res. K334. Bailey 1988, 389, Pl. 111, Q3175. Kandil alt kısmı: Bailey 1988, 371, Fig. 162-Eph.A.); BAĞBAŞI, 2018, Kat-1.			

Katalog No:	24	Fotoğraf No: 47	Fotoğraf No: 48	
Müze Envanter No:	1294			
Müzeeye Geldiği Tarih:	01.11.1966			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6,2 cm.		
	Uzunluk:	8,9 cm.		
	Yükseklik:	3,2 cm.		
	Ağız Çapı:	2,5 cm.		
	Kaide Çapı:	3,2 cm.		
	Hazne Hacmi:	20 ml.		
	Hamur Rengi:	3030-Y30R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,9 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 24	Foto-Kesit No: 24	
<p>Üstten bakıldığında oval görünen gövde yapısı sivrilen burun ile bütünlük kazanarak tek kalıp halinde dikey meme kulplu üretilmiştir. Diskus çemberi belirgin bir şekilde yükseltip halka oluşturulmuş, halkanın hemen yanından devam edip iç bükey şekilde burun deliğini çevreleyen çizgi - yiv bezemeye yer verilmiştir. Omuz çevresi yüksek kabartmalı çizgi bezemeleri ile çevrelenmiş, bu bezeme hattını tamamlayan çizgiler burun başlangıç kısımlarına kadar devam ettirilmiştir. Eğimli omuzdan burun başlangıcına kadar olan alanda bezeme görülürken diğer alanlarda bezme yoktur ve kaide çemberi alçak kabartma ile belirginleştirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam - tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÖZGÜL 2012, (Coşkun 2007, Res. 21; Dobbins 1979, Type 17-24; Loeschcke 1919, Type VIII.).			

Katalog No:	25	Fotoğraf No: 49	Fotoğraf No: 50	
Müze Envanter No:	1295			
Müzeeye Geldiği Tarih:	01.11.1966			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6 cm.		
	Uzunluk:	7,9 cm.		
	Yükseklik:	3,6 cm.		
	Ağız Çapı:	2,6 cm.		
	Kaide Çapı:	3 cm.		
	Hazne Hacmi:	16 ml.		
	Hamur Rengi:	4550-Y70R		
	Astar:	Yok		
	Cidar:	0,7 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 25	Foto-Kesit No: 25	
<p>Oval görünümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi çevresi çizgilerle çevrelenmiş, buruna doğru ilerleyen yivli hat oluşturmuştur. Eğimli omuz üzerinde kabartma çizgi bezeme ile oluşturulan yaprak burun çıkıntısına kadar devam etmiş ve burada spiral ile sonlandırılmıştır. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde geometrik – zikzak bezeme görülmektedir. Kaide hatları belirgin olmakla birlikte kaide içinde muhtemel üretici imzası yarım aya benzer alçak kabartma yer almaktadır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAĞBAŞI 2018, Kat-1, s.49			

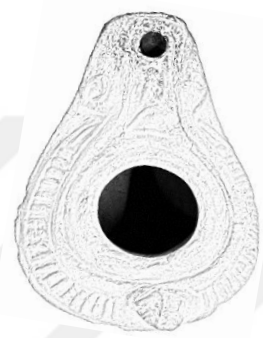

Katalog No:	26	Fotoğraf No: 51	Fotoğraf No: 52	
Müze Envanter No:	1418			
Müzeye Geldiği Tarih:	04.08.1967			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,5 cm.
	Uzunluk:			8,6 cm.
	Yükseklik:			3,8 cm.
	Ağız Çapı:			2,6 cm.
	Kaide Çapı:			3,3 cm.
	Hazne Hacmi:			26 ml.
	Hamur Rengi:			1040-Y30R
	Astar:			Yok
	Cidar:	0,6 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 26	Foto-Kesit No: 26	
<p>Oval görünümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi çevresi çizgilerle çevrelenmiş, buruna doğru ilerleyen yivli hat oluşturmuştur. Eğimli omuz üzerinde kabartma çizgi bezeme ile oluşturulan yaprak burun çıkıntısına kadar devam etmiş ve burada spiral ile sonlandırılmıştır. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde geometrik – zikzak bezeme görülmektedir. Kaide hatları belirgin olmakla birlikte kaide içinde muhtemel üretici imzası yarım aya benzer alçak kabartma yer almaktadır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAĞBAŞI 2018, Kat-1, S.49			

Katalog No:	27	Fotoğraf No: 53	Fotoğraf No: 54	
Müze Envanter No:	1419			
Müzeeye Geldiği Tarih:	04.08.1967			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6,2 cm.		
	Uzunluk:	8,2 cm.		
	Yükseklik:	3,8 cm.		
	Ağız Çapı:	2,5 cm.		
	Kaide Çapı:	3 cm.		
	Hazne Hacmi:	16 ml.		
	Hamur Rengi:	2060-Y70R		
	Astar:	Yok		
	Cidar:	0,7 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 27	Foto-Kesit No: 27	
<p>Oval görünümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi çevresi çizgilerle çevrelenmiş, buruna doğru ilerleyen yivli hat oluşturmuştur. Eğimli omuz üzerinde kabartma çizgi bezeme ile oluşturulan yaprak burun çıkıntısına kadar devam etmiş ve burada spiral ile sonlandırılmıştır. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde geometrik – zikzak bezeme görülmektedir. Kaide hatları belirgin olmakla birlikte kaide içinde muhtemel üretici imzası yarım aya benzer alçak kabartma yer almaktadır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAĞBAŞI 2018, Kat-1, S.49			

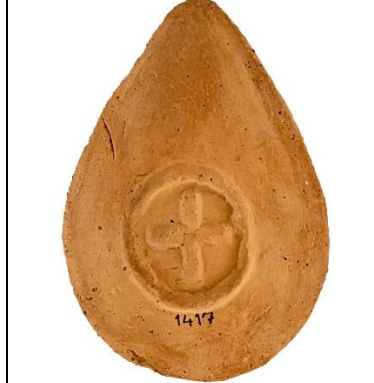
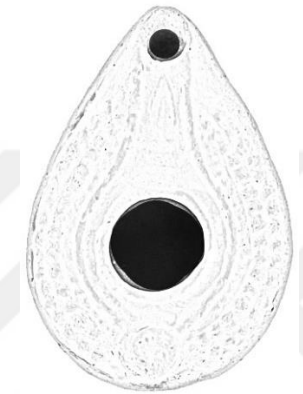
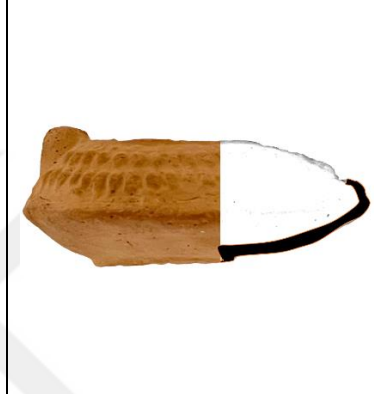
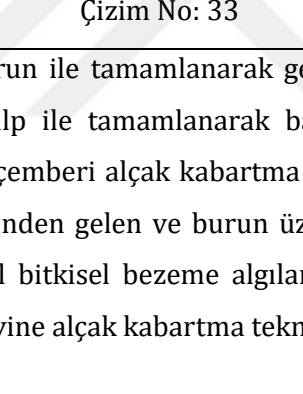
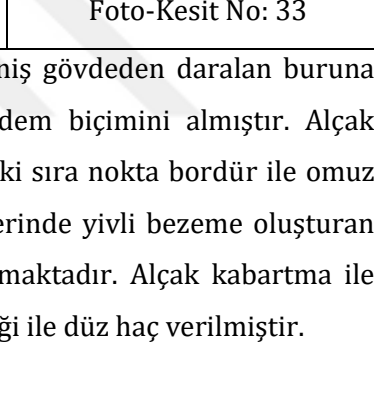
Katalog No:	28	Fotoğraf No: 55	Fotoğraf No: 56	
Müze Envanter No:	1423			
Müzeeye Geldiği Tarih:	04.08.1967			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,2 cm.
	Uzunluk:			8,4 cm.
	Yükseklik:			4 cm.
	Ağız Çapı:			2,7 cm.
	Kaide Çapı:			3,2 cm.
	Hazne Hacmi:	30 ml.		
	Hamur Rengi:	4030-Y30R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,5 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 28	Foto-Kesit No: 28	
<p>Oval görünümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi çevresi çizgilerle çevrelenmiş, buruna doğru ilerleyen yivli hat oluşturmuştur. Eğimli omuz üzerinde kabartma çizgi bezeme ile oluşturulan yaprak burun çıkıntısına kadar devam etmiş ve burada spiral ile sonlandırılmıştır. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde geometrik - zikzak bezeme görülmektedir. Kaide hatları belirgin olmakla birlikte kaide içinde muhtemel üretici imzası yarım aya benzer alçak kabartma yer almaktadır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAĞBAŞI 2018, Kat-1, S.49			

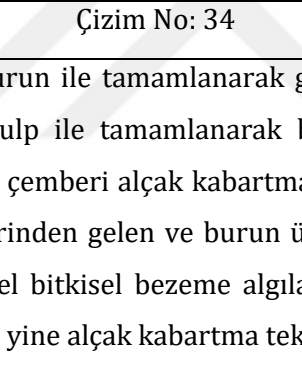
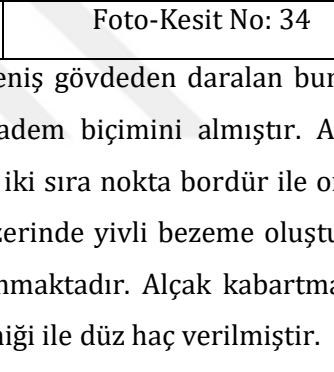
Katalog No:	29	Fotoğraf No: 57	Fotoğraf No: 58	
Müze Envanter No:	1558			
Müzeye Geldiği Tarih:	09.04.1968			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6,2 cm.		
	Uzunluk:	8,3 cm.		
	Yükseklik:	4 cm.		
	Ağız Çapı:	2,7 cm.		
	Kaide Çapı:	3,1 cm.		
	Hazne Hacmi:	30 ml.		
	Hamur Rengi:	3050-Y60R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,7 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 29	Foto-Kesit No: 29	
<p>Oval görünümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi çevresi çizgilerle çevrelenmiş, buruna doğru ilerleyen yivli hat oluşturmuştur. Eğimli omuz üzerinde kabartma çizgi bezeme ile oluşturulan yaprak burun çıkıntısına kadar devam etmiş ve burada spiral ile sonlandırılmıştır. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde geometrik – zikzak bezeme görülmektedir. Kaide hatları belirgin olmakla birlikte kaide içinde muhtemel üretici imzası yarım aya benzer alçak kabartma yer almaktadır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAĞBAŞI 2018, Kat-1, S.49			

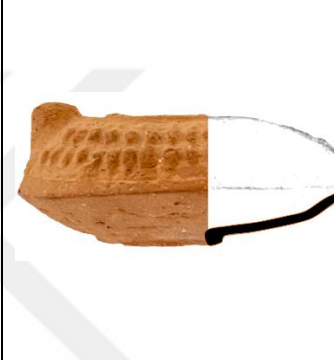
Katalog No:	30	Fotoğraf No: 59	Fotoğraf No: 60	
Müze Envanter No:	1559			
Müzeeye Geldiği Tarih:	09.04.1968			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			5,9 cm.
	Uzunluk:			7,9 cm.
	Yükseklik:			3,7 cm.
	Ağız Çapı:			2,2 cm.
	Kaide Çapı:			2,8 cm.
	Hazne Hacmi:			14 ml.
	Hamur Rengi:			3560-Y40R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 30	Foto-Kesit No: 30	
<p>Oval görünümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi çevresi çizgilerle çevrelenmiş, buruna doğru ilerleyen yivli hat oluşturmuştur. Fırınlama yöntemi sonucu oluşan hamur rengi ile dikkat çeken kandilin eğimli omuzu üzerinde kabartma çizgi bezeme ile oluşturulan yaprak burun çıkıntısına kadar devam etmiş ve burada spiral ile sonlandırılmıştır. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde geometrik – zikzak bezeme görülmektedir. Kaide hatları belirgin olmakla birlikte kaide içinde muhtemel üretici imzası yarım aya benzer alçak kabartma yer almaktadır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAĞBAŞI 2018, Kat-1, S.49			

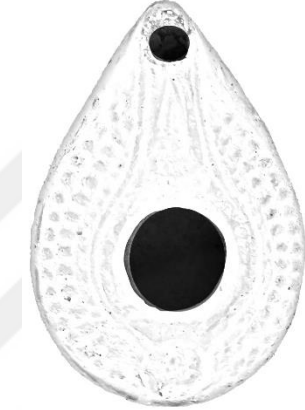

Katalog No:	31	Fotoğraf No: 61	Fotoğraf No: 62	
Müze Envanter No:	9546			
Müzeeye Geldiği Tarih:	10.10.1974			
Müzeeye Geliş Şekli:	Kişiden satın alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			7,2 cm.
	Uzunluk:			9,4 cm.
	Yükseklik:			4,6 cm.
	Ağız Çapı:			3,9 cm.
	Kaide Çapı:			3,9 cm.
	Hazne Hacmi:			38 ml.
	Hamur Rengi:			3040-Y30R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 31	Foto-Kesit No: 31	
<p>Oval görünümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi çevresi çizgilerle çevrelenmiş, buruna doğru ilerleyen yivli hat oluşturmuştur. Eğimli omuz üzerinde kabartma ile oluşturulan çizgi bezeme burun çıkıntısına kadar devam etmiş ve burada spiral ile sonlandırılmıştır. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde geometrik - zikzak bezeme görülmektedir. Kaide hatları belirgin olmakla birlikte kaide içinde köşeli - kollu alçak kabartma haç yer almaktadır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	CANPOLAT 2019 Kat: 46, s.91 (Özgül 2012, Res. 69, 70; Szentleky 1969, Res.247).			

Katalog No:	32	Fotoğraf No: 63	Fotoğraf No: 64	
Müze Envanter No:	17773			
Müzeeye Geldiği Tarih:	01.10.2012			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,4 cm.
	Uzunluk:			10 cm.
	Yükseklik:			5,2 cm.
	Ağız Çapı:			2,8 cm.
	Kaide Çapı:			3,9 cm.
	Hazne Hacmi:			52 ml.
	Hamur Rengi:			1005-Y20R
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,7 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 32	Foto-Kesit No: 32	
<p>Oval – badem biçimli gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi çevresi çizgilerle çevrelenmiş, buruna doğru ilerleyen yivli hat oluşturmuştur. Eğimli omuz üzerinde alçak kabartma çizgi bezeme oluşturulmuş, burun çıkıntısına kadar devam edip burada spiral ile sonlandırılmıştır. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde alçak kabartma buğday başağı (?) bezemesi görülmektedir. Alçak kabartma ile belirginleştirilen kaide çemberi içerisinde yine alçak kabartma tekniği ile köşeli haç verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAĞBAŞI 2018, Kat-1, S.49			

Katalog No:	33	Fotoğraf No: 65	Fotoğraf No: 66	
Müze Envanter No:	1417			
Müzeye Geldiği Tarih:	04.08.1967			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,7 cm.
	Uzunluk:			9,8 cm.
	Yükseklik:			3,8 cm.
	Ağız Çapı:			2,4 cm.
	Kaide Çapı:			3,4 cm.
	Hazne Hacmi:			34 ml.
	Hamur Rengi:			2040-Y40R
	Astar:			Yok
	Cidar:	0,7 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 33	Foto-Kesit No: 33	
<p>Oval - badem biçimli gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modellenmiş dikey kulp ile tamamlanarak badem biçimini almıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi alçak kabartma iki sıra nokta bordür ile omuz çevresince çevrelenmiştir. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde tam seçilemeyen muhtemel bitkisel bezeme algılanmaktadır. Alçak kabartma ile belirginleştirilen kaide çemberi içerisinde yine alçak kabartma tekniği ile düz haç verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam - tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 5. - 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	CANPOLAT 2019, (Broneer 1930, Plate 23/1512. Özgül 2012, Res. 74, 75 Szentleleky 1969, Res. 247).			

Katalog No:	34	Fotoğraf No: 67	Fotoğraf No: 68	
Müze Envanter No:	1420			
Müzeye Geldiği Tarih:	04.08.1967			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,6 cm.
	Uzunluk:			9,9 cm.
	Yükseklik:			3,4 cm.
	Ağız Çapı:			2,1 cm.
	Kaide Çapı:			3,5 cm.
	Hazne Hacmi:			34 ml.
	Hamur Rengi:			2040-Y40R
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,7 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 34	Foto-Kesit No: 34	
<p>Oval - badem biçimli gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanarak badem biçimini almıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi alçak kabartma iki sıra nokta bordür ile omuz çevresince çevrelenmiştir. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde tam seçilemeyen muhtemel bitkisel bezeme algılanmaktadır. Alçak kabartma ile belirginleştirilen kaide çemberi içerisinde yine alçak kabartma tekniği ile düz haç verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	CANPOLAT 2019, (Broneer 1930, Plate 23/1512. Özgül 2012, Res. 74, 75 Szentleky 1969, Res. 247).			

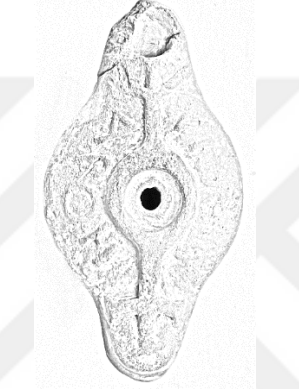

Katalog No:	35	Fotoğraf No: 69	Fotoğraf No: 70	
Müze Envanter No:	1421			
Müzeeye Geldiği Tarih:	04.08.1967			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,7 cm.
	Uzunluk:			9,9 cm.
	Yükseklik:			3,7 cm.
	Ağız Çapı:			2,2 cm.
	Kaide Çapı:			3,5 cm.
	Hazne Hacmi:	34 ml.		
	Hamur Rengi:	2040-Y50R		
Astar:	Yok			
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 35	Foto-Kesit No: 35	
<p>Oval – badem biçimli gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modellenmiş dikey kulp ile tamamlanarak badem biçimini almıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi alçak kabartma iki sıra nokta bordür ile omuz çevresince çevrelenmiştir. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde tam seçilemeyen muhtemel bitkisel bezeme algılanmaktadır. Alçak kabartma ile belirginleştirilen kaide çemberi içerisinde yine alçak kabartma tekniği ile düz haç verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	CANPOLAT 2019, (Broneer 1930, Plate 23/1512. Özgül 2012, Res. 74, 75 Szentleleky 1969, Res. 247).			

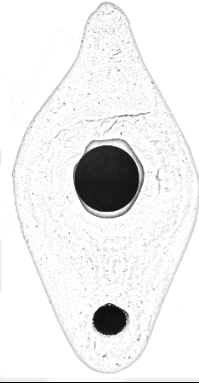

Katalog No:	36	Fotoğraf No: 71	Fotoğraf No: 72	
Müze Envanter No:	1422			
Müzeeye Geldiği Tarih:	14.08.1967			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,8 cm.
	Uzunluk:			9,9 cm.
	Yükseklik:			3,6 cm.
	Ağız Çapı:			2,4 cm.
	Kaide Çapı:			3,5 cm.
	Hazne Hacmi:			34 ml.
	Hamur Rengi:			2040-Y30R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,7 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 36	Foto-Kesit No: 36	
<p>Oval – badem biçimli gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanarak badem biçimini almıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi alçak kabartma iki sıra nokta bordür ile omuz çevresince çevrelenmiştir. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde tam seçilemeyen muhtemel bitkisel bezeme algılanmaktadır. Alçak kabartma ile belirginleştirilen kaide çemberi içerisinde yine alçak kabartma tekniği ile düz haç verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	CANPOLAT 2019, (Broneer 1930, Plate 23/1512. Özgül 2012, Res. 74, 75 Szentleleky 1969, Res. 247).			

Katalog No:	37	Fotoğraf No: 73	Fotoğraf No: 74	
Müze Envanter No:	1650			
Müzeeye Geldiği Tarih:	16.05.1968			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			6,4 cm.
	Uzunluk:			8,8 cm.
	Yükseklik:			3,4 cm.
	Ağız Çapı:			2,4 cm.
	Kaide Çapı:			3,4 cm.
	Hazne Hacmi:	25 ml.		
	Hamur Rengi:	0505-Y20R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,9 ml.			
Tanımlama:		Çizim No: 37	Foto-Kesit No: 37	
<p>Oval görünümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanarak badem biçimini almıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi alçak kabartma tek sıra çizgi bordür ile omuz çevresince görülmektedir. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde yedi adet alçak kabartma nokta bezeme algılanmaktadır. Çemberi belirgin verilen kaide içerisinde de yine alçak kabartma tekniğinde dokuz adet nokta bezemeye yer verilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	CANPOLAT 2019, (Broneer 1930, Plate 23/1512. Özgül 2012, Res. 74, 75, Szentleleky 1969, Res. 247).			

Katalog No:	38	Fotoğraf No: 75	Fotoğraf No: 76	
Müze Envanter No:	8895			
Müzeeye Geldiği Tarih:	11.07.1974			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	7,2 cm.		
	Uzunluk:	8,6 cm.		
	Yükseklik:	4,2 cm.		
	Ağız Çapı:	2,7 cm.		
	Kaide Çapı:	3,5 cm.		
	Hazne Hacmi:	32 ml.		
	Hamur Rengi:	0907-Y10R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 38	Foto-Kesit No: 38	
<p>Oval görümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanarak badem biçimini almıştır. Eğimli omuz hattı boyunca alçak kabartma çizgi bezeme buruna doğru spiral ile tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberi ince halka ile çevrelenmiştir. Diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde alçak kabartma nokta ile köşeli haç bezeme algılanmaktadır. Çoğunlukla omuz ve burun hattı üzerinde görülen alçak kabartma bezeme tekniğinin benzeri belirgin verilen kaide çemberi içerisinde bitkisel bezeme ile tamamlanmıştır.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	CANPOLAT 2019, (Broneer 1930, Plate 23/1512. Özgül 2012, Res. 74, 75 Szentleky 1969, Res. 247).			

Katalog No:	39	Fotoğraf No: 77	Fotoğraf No: 78	
Müze Envanter No:	17899			
Müzeye Geldiği Tarih:	01.10.2012			
Müzeye Geliş Şekli:	Kişiden satın alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6,1 cm.		
	Uzunluk:	8,9 cm.		
	Yükseklik:	3,9 cm.		
	Ağız Çapı:	2,9 cm.		
	Kaide Çapı:	4 cm.		
	Hazne Hacmi:	28 ml.		
	Hamur Rengi:	2070-Y60R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,5 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 39	Foto-Kesit No: 39	
<p>Oval görünümlü gövde sivri burun ile tamamlanarak geniş gövdeden daralan buruna doğru sivrilmiş, meme modelli dikey kulp ile tamamlanarak badem biçimini almıştır. Eğimli omuz hattı boyunca alçak kabartma çizgi bezeme buruna doğru tamamlanmıştır. Alçak kabartılmış halka şeklinde verilen diskus çemberinden gelen ve burun üzerinde yivli bezeme oluşturan hat içerisinde alçak kabartma muhtemel rozet bezeme algılanmaktadır. Benzer teknikte bezeme, alçak kabartma iç içe halka ile verilmiş kaide içerisindeki bezemede de görülmektedir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 5. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	CANPOLAT 2019, (Broneer 1930, Plate 23/1512. Özgül 2012, Res. 74, 75 Szentleky 1969, Res. 247).			

Katalog No:	40	Fotoğraf No: 79	Fotoğraf No: 80	
Müze Envanter No:	17858			
Müzeeye Geldiği Tarih:	01.10.2012			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	6,7 cm.		
	Uzunluk:	12,4 cm.		
	Yükseklik:	4,2 cm.		
	Ağız Çapı:	0,9 cm.		
	Kaide Çapı:	3,7 cm.		
	Hazne Hacmi:	14 ml.		
	Hamur Rengi:	4040-Y50R		
	Astar:	Yok		
	Cidar:	0,9 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 40	Foto-Kesit No: 40	
<p>Oval gövde ile bir bütün halinde ve giderek sivrilen bir burun formuna sahip olan kandilin kulp görevini gören, burunun aksi tarafında, burun gibi sivrilen tutamak üzerinde haç biçimde bezeme görülmektedir. Dar bir diskus deliği ve onu tamamlayan çemberi alçak kabartma olarak belirginleştirilmiş, çemberden burun ve omuz hattında alçak kabartma çizgi verilmiştir. Omuz üzerinde "Neşeli (mutlu) ışık" anlamındaki Epilychnios İlahisinin (Şükran Günü'nün Lamba Aydınlatma İlahisi) açılış cümlesi olan ΦΩΣ ΙΑΡΟΝ (Φῶς Ἰαρόν) yazısı görülmektedir. Diskus çapına oranla daha geniş verilen kaide çemberi belirgin biçimde oluşturulmuştur.</p>				
Durumu:	Burun ucunda kırık mevcuttur, kullanılmış.			
Tarihleme:	M. S. 5. -7. yüzyıl.			
Karşılaştırma:	Epilychnios İlahisinin (açılış cümlesi: ΦΩΣ ΙΑΡΟΝ) en erken M.S. 3. - 4. yüzyıllarda (Antonia Tripoliti, Vigiliae Christianae, Sep, 1970, s.189-196) dile getirildiği kabul edilip kandilin formu dikkate alınarak (Bkz: DURUTÜRK, 2010, s.98; YILDIRIM, 2019, s.227, kat: 76) tarihlendirilmiştir.			

Katalog No:	41	Fotoğraf No: 81	Fotoğraf No: 82	
Müze Envanter No:	1327			
Müzeye Geldiği Tarih:	30.01.1967			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			5,4 cm.
	Uzunluk:			10,3 cm.
	Yükseklik:			4,5 cm.
	Ağız Çapı:			2 cm.
	Kaide Çapı:			2,9 cm
	Hazne Hacmi:			16 ml.
	Hamur Rengi:			2030-Y40R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,7 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 41	Foto-Kesit No: 41	
<p>Oval gövde ile bir bütün halinde ve giderek sivrilmiş bir burun formuna sahip olan kandilin kulp görevini gören, burunun aksi tarafında, burun gibi sivrilerek yükselen tutamak üzerinde bezeme görülmemektedir. Diskus çemberi alçak kabartma olarak belirginleştirilmiş, çember ile omuz hattında kalan kısım tam seçilemese de bezeli verilmiştir. Kalıp tekniğinde yapılan kandilin kaide kısmı ve çevresi çiziksel hatlar ile sınırlandırılmış ve kaide içerisine stilize bezeme yerleştirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M. S. 6. -7. Yüzyıl.			
Karşılaştırma:	YILDIRIM 2019, (Bailey, 1988 Pl. 61 Q2343. Coşkun, 2007, Kat No. 27-28. Oziol, 1977, Pl.45-822. Rosa, 2014, Fig. 7 MU 3711. Bussiere-Wohl, 2017, Fig. 543.).			

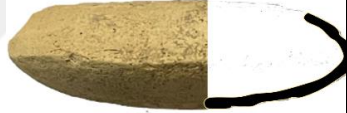
Katalog No:	42	Fotoğraf No: 83	Fotoğraf No: 83	
Müze Envanter No:	1328			
Müzeeye Geldiği Tarih:	30.01.1967			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	5,3 cm.		
	Uzunluk:	10,3 cm.		
	Yükseklik:	4,2 cm.		
	Ağız Çapı:	1,9 cm.		
	Kaide Çapı:	2,6 cm.		
	Hazne Hacmi:	8 ml.		
	Hamur Rengi:	2030-Y50R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,9 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 42	Foto-Kesit No: 42	
<p>Oval gövde ile bir bütün halinde ve giderek sivrilene bir burun formuna sahip olan kandilin kulp görevini gören, burunun aksi tarafında, burun gibi sivrilerek yükselen tutamak üzerinde bezeme görülmemektedir. Diskus çemberi alçak kabartma olarak belirginleştirilmiş, çember ile omuz hattında kalan kısım tam seçilemese de bezeli verilmiştir. Kalıp tekniğinde yapılan kandilin kaide kısmı ve çevresi çiziksel hatlar ile sınırlandırılmış ve kaide içerisine stilize bezeme yerleştirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 6. – 7. yüzyıl			
Karşılaştırma:	YILDIRIM 2019, (Bailey, 1988, Pl. 61 Q2343. Coşkun, 2007, Kat No. 27-28. Oziol, 1977, Pl.45- 820. Rosa, 2014, Fig. 7 MU 3711. Bussiere-Wohl, 2017, Fig. 543.).			

Katalog No:	43	Fotoğraf No: 85	Fotoğraf No: 86		
Müze Envanter No:	1329				
Müzeeye Geldiği Tarih:	30.01.1967				
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma				
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu				
Yapım Tekniği:	Kalıp	<p>Ölçüler:</p> <p>Genişlik: 5,3 cm.</p> <p>Uzunluk: 10 cm.</p> <p>Yükseklik: 4 cm.</p> <p>Ağız Çapı: 2 cm.</p> <p>Kaide Çapı: 2,6 cm.</p> <p>Hazne Hacmi: 15 ml.</p> <p>Hamur Rengi: 0507-Y40R</p> <p>Astar: Yok</p> <p>Cidar: 0,8 cm.</p>			
Tanımlama:				Çizim No: 43	Foto-Kesit No: 43
<p>Oval gövde ile bir bütün halinde ve giderek sivrilen bir burun formuna sahip olan kandilin kulp görevini gören, burunun aksi tarafında, burun gibi sivrilerek yükselen tutamak üzerinde bezeme görülmemektedir. Diskus çemberi alçak kabartma olarak belirginleştirilmiş, çember ile omuz hattında kalan kısım tam seçilemese de bezeli verilmiştir. Kalıp tekniğinde yapılan kandilin kaide kısmı ve çevresi çiziksel hatlar ile sınırlandırılmış ve kaide içerisine stilize bezeme yerleştirilmiştir.</p>					
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.				
Tarihleme:	M. S. 6. -7. yüzyıl.				
Karşılaştırma:	YILDIRIM 2019, (Bailey, 1988 Pl. 61 Q2343. Coşkun, 2007, Kat No. 27-28. Oziol, 1977, Pl.45-822. Rosa, 2014, Fig. 7 MU 3711. Bussiere-Wohl, 2017, Fig. 543.).				

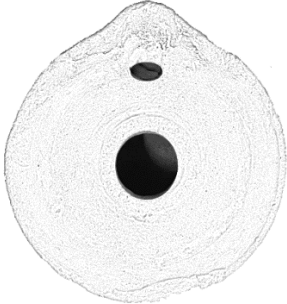
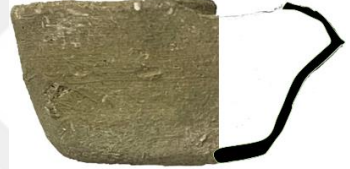
Katalog No:	44	Fotoğraf No: 87	Fotoğraf No: 88	
Müze Envanter No:	1626			
Müzeeye Geldiği Tarih:	16.05.1968			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	8,4 cm.		
	Uzunluk:	8,4 cm.		
	Yükseklik:	2,5 cm.		
	Ağız Çapı:	1,5 cm.		
	Kaide Çapı:	6,4 cm.		
	Hazne Hacmi:	44 ml.		
	Hamur Rengi:	2005-Y20R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 44	Foto-Kesit No: 44	
<p>Daire formulu veya bikonikal gövdeli üretimi görülen kandilin burunu sonradan ekleme olmayarak kalıp üretimlidir. Alçak kabartmalı ve küçük verilen diskus çemberi ile omuz çevresini sınırlandıran çevre çizgisi arasında nokta ve çizgi bezeme verilmiştir. Geniş bir kaideye sahip kandile kulp eklenmemiş, kaide hatları ve sınırı basitçe bitirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 7. – 8. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Hayes, 1980; Pl. 348,347; Bailey, 1988, Pl. 61 Q2350, Q2349; Bagatti, 1964: 263-268, Type III; Kennedy, 1963: 94. Type 128; Oziol 1977: 844; Loffreda, 1989: 124-125; Loffreda 1990: 487-488; Bussiere ve Wohl, 2017: 402, Fig. 548; Çelik, 2019: 85, K29.).			

Katalog No:	45	Fotoğraf No: 89	Fotoğraf No: 90	
Müze Envanter No:	1883			
Müzeye Geldiği Tarih:	28.04.1969			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	7,8 cm.		
	Uzunluk:	8,4 cm.		
	Yükseklik:	4,8 cm.		
	Ağız Çapı:	1,6 cm.		
	Kaide Çapı:	4,2 cm.		
	Hazne Hacmi:	38 ml.		
	Hamur Rengi:	2005-Y20R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 45	Foto-Kesit No: 45	
<p>Daire formulu veya bikonikal gövdeli üretimi görülen kandilin burunu sonradan ekleme olmayarak kalıp üretimlidir. Dar ve çizik bezeli verilen diskus çemberi çizgi halka içerisinde yan yana çizgi bezeme ile bordür oluşturulmuş, bu bordür hattı içinde kalan diskus alanında ışınları belirgin şekilde güneş verilmiştir. Geniş bir kaideye sahip kandile kulp eklenmemiş, kaide hatları ve sınırı basitçe iç içe halka ve çizgi bezeme ile bitirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 7. – 8. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Hayes, 1980; Pl. 348,347; Bailey, 1988, Pl. 61 Q2350, Q2349; Bagatti, 1964: 263-268, Type III; Kennedy, 1963: 94. Type 128; Oziol 1977: 844; Loffreda, 1989: 124-125; Loffreda 1990: 487-488; Bussiere ve Wohl, 2017: 402, Fig. 548; Çelik, 2019: 85, K29.), OZİOL, 1969: 473.			

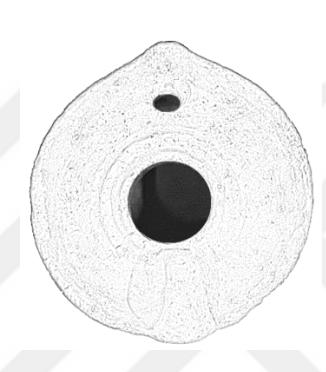

Katalog No:	46	Fotoğraf No: 91	Fotoğraf No: 92	
Müze Envanter No:	9554			
Müzeeye Geldiği Tarih:	10.10.1974			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	8,5 cm.		
	Uzunluk:	8,9 cm.		
	Yükseklik:	1,8 cm.		
	Ağız Çapı:	1,5 cm.		
	Kaide Çapı:	5,3 cm.		
	Hazne Hacmi:	51 ml.		
	Hamur Rengi:	1015-Y10R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,5 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 46	Foto-Kesit No: 46	
<p>Daire formulu veya bikonikal gövdeli üretimi görülen kandilin burunu sonradan ekleme olmayarak kalıp üretimlidir. Dar ve çizik bezeli verilen diskus çemberi çizgi halka içerisinde yan yana çizgi bezeme ile bordür oluşturulmuş, bu bordür hattı içinde kalan diskus alanında ışınları belirgin şekilde güneş verilmiştir. Geniş bir kaideye sahip kandile kulp eklenmemiş, kaide hatları ve sınırı basitçe iç içe halka ve çizgi bezeme ile bitirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 7. – 8. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Hayes, 1980; Pl. 348,347; Bailey, 1988, Pl. 61 Q2350, Q2349; Bagatti, 1964: 263-268, Type III; Kennedy, 1963: 94. Type 128; Oziol 1977: 844; Loffreda, 1989: 124-125; Loffreda 1990: 487-488; Bussiere ve Wohl, 2017: 402, Fig. 548; Çelik, 2019: 85, K29.), OZİOL, 1969: 473.			

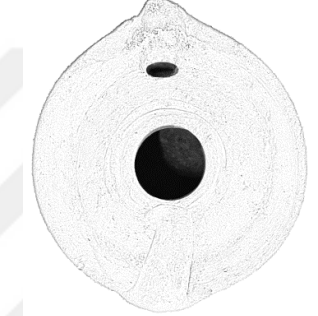

Katalog No:	47	Fotoğraf No: 93	Fotoğraf No: 94	
Müze Envanter No:	9560			
Müzeye Geldiği Tarih:	10.10.1974			
Müzeye Geliş Şekli:	Kişiden satın alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:			8 cm.
	Uzunluk:			8,1 cm.
	Yükseklik:			2,4 cm.
	Ağız Çapı:			1,6 cm.
	Kaide Çapı:			4,9 cm.
	Hazne Hacmi:			52 ml.
	Hamur Rengi:			1015-Y10R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 47	Foto-Kesit No: 47	
<p>Daire formulu veya bikonikal gövdeli üretimi görülen kandilin burunu sonradan ekleme olmayarak kalıp üretimlidir. Alçak kabartmalı ve küçük verilen diskus çemberi ile omuz çevresini sınırlandıran çevre çizgisi arasında nokta ve çizgi bezeme verilmiştir. Geniş bir kaideye sahip kandile kulp eklenmemiş, kaide hatları ve sınırı iç içe daire arasında nokta bordür hattı ile basitçe bitirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 7. – 8. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Hayes, 1980; Pl. 348,347; Bailey, 1988, Pl. 61 Q2350, Q2349; Bagatti, 1964: 263-268, Type III; Kennedy, 1963: 94. Type 128; Oziol 1977: 844; Loffreda, 1989: 124-125; Loffreda 1990: 487-488; Bussiere ve Wohl, 2017: 402, Fig. 548; Çelik, 2019: 85, K29.).			

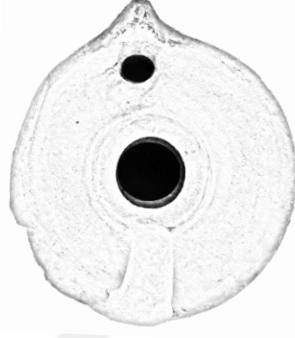
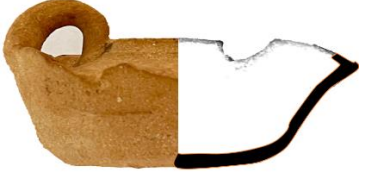
Katalog No:	48	Fotoğraf No: 95	Fotoğraf No: 96	
Müze Envanter No:	9860			
Müzeeye Geldiği Tarih:	06.01.1975			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Kalıp			
Ölçüler:	Genişlik:	8,3 cm.		
	Uzunluk:	9 cm.		
	Yükseklik:	1,8 cm.		
	Ağız Çapı:	1,5 cm.		
	Kaide Çapı:	5 cm.		
	Hazne Hacmi:	51 ml.		
	Hamur Rengi:	1015-Y10R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 48	Foto-Kesit No: 48	
<p>Daire formu veya bikonikal gövdeli üretimi görülen kandilin burunu sonradan ekleme olmayarak kalıp üretimlidir. Dar ve çizik bezeli verilen diskus çemberi çizgi halka içerisinde yan yana çizgi bezeme ile bordür oluşturulmuş, bu bordür hattı içinde kalan diskus alanında ışınları belirgin şekilde güneş verilmiştir. Geniş bir kaideye sahip kandile kulp eklenmemiş, kaide hatları ve sınırı basitçe iç içe halka ve nokta bordür ile bitirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 7. – 8. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Hayes, 1980; Pl. 348,347; Bailey, 1988, Pl. 61 Q2350, Q2349; Bagatti, 1964: 263-268, Type III; Kennedy, 1963: 94. Type 128; Oziol 1977: 844; Loffreda, 1989: 124-125; Loffreda 1990: 487-488; Bussiere ve Wohl, 2017: 402, Fig. 548; Çelik, 2019: 85, K29.).			

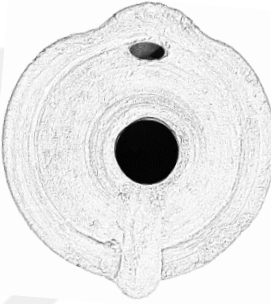

Katalog No:	49	Fotoğraf No: 97	Fotoğraf No: 98	
Müze Envanter No:	19039			
Müzeeye Geldiği Tarih:	26.12.2014			
Müzeeye Geliş Şekli:	Anavarza Kazı Buluntusu			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark			
Ölçüler:	Genişlik:			7,5 cm.
	Uzunluk:			7,9 cm.
	Yükseklik:			4,1 cm.
	Ağız Çapı:			1,6 cm.
	Kaide Çapı:			5,9 cm.
	Hazne Hacmi:			42 ml.
	Hamur Rengi:			2010-G80Y
	Astar:			Yok
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 49	Foto-Kesit No: 49	
<p>Derin hazneli gövde yuvarlak bir tabak formu vermektedir. Düz dipli ve kırık kulplu olan kandilin dışa bombeli gövde çevresi yakıt sarfiyatını önlemek amacıyla yükseltiyle verilmiştir. Diskus çemberi halka bezeme ile belirginleştirilmiş olup gövde, omuz ve burunda bezemeye yer verilmemiştir. Yoğun kullanımı anlaşılan kandilin burun deliği dar verilmiş, buruna yonca ağız formu kazandırılmıştır.</p>				
Durumu:	Kırık-noksan, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M. S. 8. – 9. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Broneer, 1930: 292, XXIV Res. 1519-1530-1560; Menzel, 1969; 102 Abb 83; Williams ve Zervos, 1983: 342, no. 8; Harrison, 1993: 247-259; Baydur, 1989: 109-134; Özcihan, 2018: 184, K132; Lafı, 2009: Res. 13; Çelik, 2019: 123, K67; Yardımcı, 1988: Res. 21-23.).			

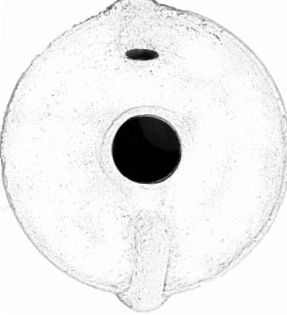

Katalog No:	50	Fotoğraf No: 99	Fotoğraf No: 100	
Müze Envanter No:	19040			
Müzeeye Geldiği Tarih:	26.12.2014			
Müzeeye Geliş Şekli:	Anavarza Kazı Buluntusu			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark			
Ölçüler:	Genişlik:			7,8 cm.
	Uzunluk:			8,5 cm.
	Yükseklik:			6 cm.
	Ağız Çapı:			2,7 cm.
	Kaide Çapı:			5 cm.
	Hazne Hacmi:			46 ml.
	Hamur Rengi:			2040-Y70R
	Astar:			1515-Y30R
Cidar:	0,5 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 50	Foto-Kesit No: 50	
<p>Derin hazneli gövdeye çarkta yuvarlak bir tabak formu verilmiştir. Düz dipli ve kırık kulplu olan kandilin dışa bombeli gövde çevresi yakıt sarfiyatını önlemek amacıyla yükselttilerek verilmiştir. Diskus çemberi alçak kabartma halka bezeme ile belirginleştirilmiş olup gövde, omuz ve burunda bezemeye yer verilmemiştir. Yoğun kullanımı anlaşılan kandilin burun deliği dar verilmiş, buruna yonca ağız formu kazandırılmıştır.</p>				
Durumu:	Kırık-noksan, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M. S. 8. – 9. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Broneer, 1930: 292, XXIV Res. 1519-1530-1560; Menzel, 1969; 102 Abb 83; Williams ve Zervos, 1983: 342, no. 8; Harrison, 1993: 247-259; Baydur, 1989: 109-134; Özcihan, 2018: 184, K132; Lafli, 2009: Res. 13; Çelik, 2019: 123, K67; Yardımcı, 1988: Res. 21-23.).			

Katalog No:	51	Fotoğraf No: 101	Fotoğraf No: 102	
Müze Envanter No:	17892			
Müzeeye Geldiği Tarih:	01.10.2012			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark			
Ölçüler:	Genişlik:	7,2 cm.		
	Uzunluk:	7,8 cm.		
	Yükseklik:	3,8 cm.		
	Ağız Çapı:	2,4 cm.		
	Kaide Çapı:	4,5 cm.		
	Hazne Hacmi:	28 ml.		
	Hamur Rengi:	3560-Y60R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 51	Foto-Kesit No: 51	
<p>Derin hazneli gövdeye çarkta yuvarlak bir tabak formu verilmiştir. Düz dipli ve sağlam kulplu olan kandilin dışa bombeli gövde çevresi yakıt sarfiyatını önlemek amacıyla yükseltilerek verilmiştir. Diskus çemberi alçak kabartma halka bezeme ile belirginleştirilmiş olup gövde, omuz ve burunda bezemeye yer verilmemiştir. Yoğun kullanımı anlaşılan kandilin burun deliği dar verilmiş, buruna yonca ağız formu kazandırılmıştır.</p>				
Durumu:	Sağlam - tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M. S. 8. - 9. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Broneer, 1930: 292, XXIV Res. 1519-1530-1560; Menzel, 1969; 102 Abb 83; Williams ve Zervos, 1983: 342, no. 8; Harrison, 1993: 247-259; Baydur, 1989: 109-134; Özcihan, 2018: 184, K132; Laflı, 2009: Res. 13; Çelik, 2019: 123, K67; Yardımcı, 1988: Res. 21-23.).			

Katalog No:	52	Fotoğraf No: 103	Fotoğraf No: 104	
Müze Envanter No:	17890			
Müzeeye Geldiği Tarih:	01.10.2012			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark			
Ölçüler:	Genişlik:	8,3 cm.		
	Uzunluk:	9,4 cm.		
	Yükseklik:	5,7 cm.		
	Ağız Çapı:	2,4 cm.		
	Kaide Çapı:	6,2 cm.		
	Hazne Hacmi:	46 ml.		
	Hamur Rengi:	2030-Y20R		
	Astar:	Yok		
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 52	Foto-Kesit No: 52	
<p>Derin hazneli gövdeye çarkta yuvarlak bir tabak formu verilmiştir. Düz dipli ve eğik kulplu olan kandilin dışa bombeli gövde çevresi yakıt sarfiyatını önlemek amacıyla yükseltiyle verilmiştir. Diskus çemberi alçak kabartma halka bezeme ile belirginleştirilmiş olup gövde, omuz ve burunda bezemeye yer verilmemiştir. Yoğun kullanımı anlaşılan kandilin burun deliği dar verilmiş, buruna yonca ağız formu kazandırılmıştır.</p>				
Durumu:	Sağlam - tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M. S. 8. - 9. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Broneer, 1930: 292, XXIV Res. 1519-1530-1560; Menzel, 1969; 102 Abb 83; Williams ve Zervos, 1983: 342, no. 8; Harrison, 1993: 247-259; Baydur, 1989: 109-134; Özcihan, 2018: 184, K132; Lafli, 2009: Res. 13; Çelik, 2019: 123, K67; Yardımcı, 1988: Res. 21-23.).			

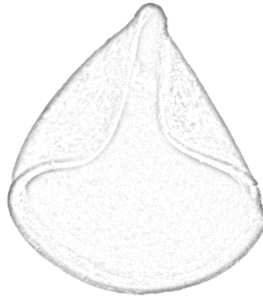

Katalog No:	53	Fotoğraf No: 105	Fotoğraf No: 106	
Müze Envanter No:	1412			
Müzeeye Geldiği Tarih:	25.07.1967			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark			
Ölçüler:	Genişlik:			8,5 cm.
	Uzunluk:			9,7 cm.
	Yükseklik:			5,9 cm.
	Ağız Çapı:			2,1 cm.
	Kaide Çapı:			5,6 cm.
	Hazne Hacmi:			65 ml.
	Hamur Rengi:			2030-Y30R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 53	Foto-Kesit No: 53	
<p>Derin hazneli gövdeye çarkta yuvarlak bir tabak formu verilmiştir. Düz dipli ve eğik kulplu olan kandilin dışa bombeli gövde çevresi yakıt sarfiyatını önlemek amacıyla yükseltiyle verilmiştir. Diskus çemberi alçak kabartma halka bezeme ile belirginleştirilmiş olup gövde, omuz ve burunda bezemeye yer verilmemiştir. Yoğun kullanımı anlaşılan kandilin burun deliği dar verilmiş, buruna yonca ağız formu kazandırılmıştır.</p>				
Durumu:	Sağlam - tam, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M. S. 8. – 9. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAYRAM 2020, (Broneer, 1930: 292, XXIV Res. 1519-1530-1560; Menzel, 1969; 102 Abb 83; Williams ve Zervos, 1983: 342, no. 8; Harrison, 1993: 247-259; Baydur, 1989: 109-134; Özcihan, 2018: 184, K132; Lafı, 2009: Res. 13; Çelik, 2019: 123, K67; Yardımcı, 1988: Res. 21-23.).			

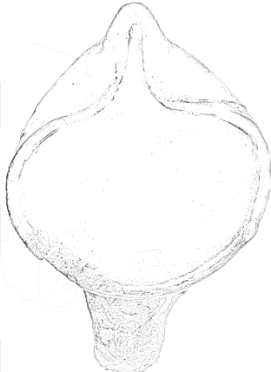

Katalog No:	54	Fotoğraf No: 107	Fotoğraf No: 108	
Müze Envanter No:	8384			
Müzeye Geldiği Tarih:	12.04.1974			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark			
Ölçüler:	Genişlik:	9,4 cm.		
	Uzunluk:	9,6 cm.		
	Yükseklik:	5,4 cm.		
	Ağız Çapı:	2 cm.		
	Kaide Çapı:	5,7 cm.		
	Hazne Hacmi:	60 ml.		
	Hamur Rengi:	3560-Y60R		
	Astar:	050G-10Y		
Cidar:	0,6 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 54	Foto-Kesit No: 54	
<p>Derin hazneli gövdeye çarkta yuvarlak bir tabak formu gibi iç bükey biçim verilmiştir. Düz dipli olan kandilin dışa bombeli gövde çevresi yakıt sarfiyatını önlemek amacıyla yükseltiyle verilmiştir. Diskus çemberi alçak kabartma halka bezeme ile belirginleştirilmiş olup gövde, omuz ve burunda bezemeye yer verilmemiştir. Kandilin burun deliği dar verilmiş, buruna yonca ağız formu kazandırılmıştır.</p>				
Durumu:	Burun noksan, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 9. – 10. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÇELİK 2019, (Menzel 1969; s.102 Abb 83, Lafli 2009, res. 1).			

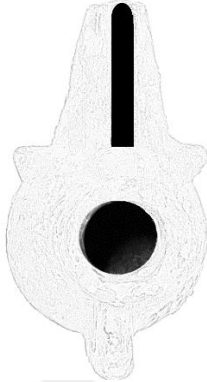

Katalog No:	55	Fotoğraf No: 109	Fotoğraf No: 110	
Müze Envanter No:	8385			
Müzeeye Geldiği Tarih:	12.04.1974			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark			
Ölçüler:	Genişlik:			9,4 cm.
	Uzunluk:			10,1 cm.
	Yükseklik:			9,9 cm.
	Ağız Çapı:			2,6 cm.
	Kaide Çapı:			5,6 cm.
	Hazne Hacmi:			56 ml.
	Hamur Rengi:			2070-Y60R
	Astar:			1050G-10Y
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 55	Foto-Kesit No: 55	
<p>Derin hazneli gövdeye çarkta yuvarlak bir tabak formu gibi iç bükey biçim verilmiştir. Düz dipli olan kandilin dışa bombeli gövde çevresi yakıt sarfiyatını önlemek amacıyla yükseltilerek verilmiştir. Diskus çemberi alçak kabartma halka bezeme ile belirginleştirilmiş olup gövde, omuz ve burunda bezemeye yer verilmemiştir. Kandilin burun deliği dar verilmiş, buruna hafif çıkıntı kazandırılmıştır.</p>				
Durumu:	Burun noksan, az kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 9. – 10. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÇELİK 2019, (Menzel 1969; s.102 Abb 83, Lafli 2009, res. 1).			

Katalog No:	56	Fotoğraf No: 111	Fotoğraf No: 112	
Müze Envanter No:	2447			
Müzeeye Geldiği Tarih:	-			
Müzeeye Geliş Şekli:	Yumuktepe Kazısı			
Bulunduğu Yer:	Etn. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark			
Ölçüler:	Genişlik:			8,3 cm.
	Uzunluk:			8,9 cm.
	Yükseklik:			5 cm.
	Ağız Çapı:			2,8 cm.
	Kaide Çapı:			4,4 cm.
	Hazne Hacmi:			22 ml.
	Hamur Rengi:			2005-Y20R
	Astar:			3065-G10Y
Cidar:	0,4 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 56	Foto-Kesit No: 56	
<p>Derin hazneli gövdeye çarkta yuvarlak bir tabak formu gibi iç bükey biçim verilmiştir. Düz dipli olan kandilin dışa bombeli gövde çevresi yakıt sarfiyatını önlemek amacıyla yükseltilecek verilmiştir. Diskus çemberi alçak kabartma halka bezeme ile belirginleştirilmiş olup gövde, omuz ve burunda bezemeye yer verilmemiştir. Kandilin burun deliği dar verilmiş, buruna hafif çıkıntı kazandırılmıştır.</p>				
Durumu:	Burun noksan, kullanılmamış.			
Tarihleme:	M.S. 9. – 10. yüzyıl			
Karşılaştırma:	Form benzerliği için Bkz: ÇELİK 2019, (Menzel 1969; s.102 Abb 83, Lafli 2009, res. 1).			

Katalog No:	57	Fotoğraf No: 113	Fotoğraf No: 114	
Müze Envanter No:	19181			
Müzeye Geldiği Tarih:	02.10.2014			
Müzeye Geliş Şekli:	Anavarza Kazı Bul.			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark			
Ölçüler:	Genişlik:			7,9 cm.
	Uzunluk:			8,6 cm.
	Yükseklik:			5,1 cm.
	Ağız Çapı:			2,7 cm.
	Kaide Çapı:			6 cm.
	Hazne Hacmi:			42 ml.
	Hamur Rengi:			5020-Y40R
	Astar:			Yok
Cidar:	0,5 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 57	Foto-Kesit No: 57	
<p>Derin hazneli gövdeye çarkta yuvarlak bir tabak formu gibi iç bükey biçim verilmiştir. Düz dipli olan kandilin dışa bombeli gövde çevresi yakıt sarfiyatını önlemek amacıyla yükseltilerek verilmiştir. Diskus çemberi alçak kabartma halka bezeme ile belirginleştirilmiş olup gövde, omuz ve burunda bezemeye yer verilmemiştir. Kandilin burun deliği dar verilmiş, buruna hafif çıkıntı formu kazandırılmıştır.</p>				
Durumu:	Burun noksan, yoğun kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 9. – 10. yüzyıl			
Karşılaştırma:	ÇELİK 2019, (Menzel 1969; s.102 Abb 83, Lafli 2009, res. 1).			

Katalog No:	58	Fotoğraf No: 115	Fotoğraf No: 116	
Müze Envanter No:	950			
Müzeye Geldiği Tarih:	11.12.1957			
Müzeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark-aplike			
Ölçüler:	Genişlik:			10,4 cm.
	Uzunluk:			10,4 cm.
	Yükseklik:			10,1 cm.
	Ağız Çapı:			10,4 cm.
	Kaide Çapı:			7 cm.
	Hazne Hacmi:			50 ml.
	Hamur Rengi:			3050-Y10R
	Astar:			Yok
	Cidar:			0,7 cm.
Tanımlama:		Çizim No: 58	Foto-Kesit No: 58	
<p>Düz kaideden dikey başlayan tabla aynı zamanda kaideye silindirik form vermektedir. Yonca ağızlı kandiller grubunda değerlendirilen kandilin tabla ve gövde kısmının çarkta yapıldığı; kulpun ablike edildiği, burunun ise el ile şekillendirildiği bilinmektedir. Gövdesi geniş yapılan kandilin burun yapısı giderek daralmakta ve fitil yeri incelmektedir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 12. – 13. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAĞBAŞI 2018, s.68; AYKAÇ, 2017, s.88.			

Katalog No:	59	Fotoğraf No: 117	Fotoğraf No: 118	
Müze Envanter No:	10298			
Müzeeye Geldiği Tarih:	18.02.1975			
Müzeeye Geliş Şekli:	Satın Alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark-aplike			
Ölçüler:	Genişlik:	7,4 cm.		
	Uzunluk:	11,1 cm.		
	Yükseklik:	8,5 cm.		
	Ağız Çapı:	6,2 cm.		
	Kaide Çapı:	5,1 cm.		
	Hazne Hacmi:	38 ml.		
	Hamur Rengi:	3030-Y40R		
	Astar:	5030-Y		
Cidar:	0,5 cm.			
Tanımlama:		Çizim No: 59	Foto-Kesit No: 59	
<p>Düz kaideden dikey başlayan tabla aynı zamanda kaideye silindirik form vermektedir. Yonca ağızlı kandiller grubunda değerlendirilen kandilin tabla ve gövde kısmının çarkta yapıldığı; kulpun aplike edildiği, burunun ise el ile şekillendirildiği bilinmektedir. Gövdesi geniş yapılan kandilin burun yapısı giderek daralmakta ve fitil yeri incelmektedir; ancak üretim hatası gözlemlenen bu kandilde tabla noksan olmakla beraber gövde kısmında ısı etkisi ile cüruf izleri görülebilmektedir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M.S. 12. – 13. yüzyıl			
Karşılaştırma:	BAĞBAŞI 2018, s.68; AYKAÇ, 2017, s.88.			

Katalog No:	60	Fotoğraf No: 119	Fotoğraf No: 120	
Müze Envanter No:	2464			
Müzeeye Geldiği Tarih:	11.12.1957			
Müzeeye Geliş Şekli:	Kişiden satın alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark-aplike			
Ölçüler:	Genişlik:	7 cm.		
	Uzunluk:	12,2 cm.		
	Yükseklik:	7,1 cm.		
	Ağız Çapı:	2,8 cm.		
	Kaide Çapı:	4,6 cm.		
	Hazne Hacmi:	36 ml.		
	Hamur Rengi:	2005-Y20R		
	Astar:	0560-Y20R		
	Cidar:	0,5 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 60	Foto-Kesit No: 60	
<p>Basık elips gövdeli ve tek kulp formu, yeşil sırlı kandilin taban kısmı hariç iç ve dış yüzeyi tamamen astarlıdır. Silindirik boyun yapısı dışa taşkın ağız ile tamamlanmaktadır. Gövdenin çarkta yapıldığı, kulp ve uzatılmış burunun elde şekillendirildiği görülmektedir. Hazne-gövdeden uzatılmış ve giderek üçgenleşen biçim alan burun yapısı boyundan burun ucuna kadar yivlendirilmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış.			
Tarihleme:	M. S. 13. yüzyıl			
Karşılaştırma:	AYKAÇ, 2017, s.48, 49.			

Katalog No:	61	Fotoğraf No: 121	Fotoğraf No: 122	
Müze Envanter No:	2466			
Müzeeye Geldiği Tarih:	30.11.1960			
Müzeeye Geliş Şekli:	Kişiden satın alma			
Bulunduğu Yer:	Ark. Deposu			
Yapım Tekniği:	Çark-aplike			
Ölçüler:	Genişlik:			8,5 cm.
	Uzunluk:			19,5 cm.
	Yükseklik:			6,1 cm.
	Ağız Çapı:			2,8 cm.
	Kaide Çapı:			7 cm.
	Hazne Hacmi:			80 cm.
	Hamur Rengi:			2005-Y20R
	Astar:			2570-Y20R
	Cidar:	0,8 cm.		
Tanımlama:		Çizim No: 61	Foto-Kesit No: 61	
<p>Şişkin gövdeli geniş yağ haznesi bulunan kandilin gövdesi çarkta yapılmış olup kulp elle eklenmiş ve kandilin içi, dışı sarı renkte sırlanmıştır. Konik biçimli ve uzun burunlu kandil gurubunda değerlendirilen kandilin genişçe verilen diskus çemberi sonrası tekrar yükseltilen ağız yapısı görülmektedir. Gövdeden giderek sivrileşen ve uzayan burun üzerine derin bir yiv verilmiş, haznesi çift kat olarak düzenlenmiştir.</p>				
Durumu:	Sağlam – tam, kullanılmış			
Tarihleme:	M.S. 13. Yüzyıl			
Karşılaştırma:	AYKAÇ 2017, s.56, 57; BAĞBAŞI, s.71.			

KAYNAKLAR

- [1]. AKBULUT, N., (2021). *Anadolu Türk sanatında kandil motifi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ege Üniversitesi. İzmir.
- [2]. AKIN, G., (2008). *Paleolitik'ten Kalkolitik Çağ'a barınma ve yerleşim yerleri*. Ankara: Alter Grafik.
- [3]. ALTAY, M. H., (1965). *Adım adım Çukurova*. Adana: Kemal Matbaası.
- [4]. AYDIN, A., (2015). *Silifke Müzesindeki kilise formulu mezar taşı*. Belleten. 285. 421 – 430.
- [5]. AYDIN, O., (2015). *Tralleis Batı Nekropolü kandil buluntuları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi. Aydın.
- [6]. AYKAÇ, R., (2017). *Konya Karatay Müzesi'ndeki Anadolu Selçuklu dönemi seramik kandiller*. Konya: Palet Yayınları.
- [7]. BAĞBAŞI, T., (2018). *Kayseri Selçuklu Uygarlığı Müzesi'ndeki seramik kandiller*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi. Kayseri.
- [8]. BAILEY, D. M., (1989). *A Catalogue of the Lamps in the British Museum III. Roman Provincial Lamps*. London.
- [9]. BASKICI, M. M., (2009). *Bizans döneminde Anadolu*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- [10]. BAYRAM, E., (2020). *Gaziantep Arkeoloji Müzesi'nden bir grup pişmiş toprak kandil*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi. Konya.
- [11]. BOZKURT, N., (1988-2013) *İslam Ansiklopedisi* (Cilt 24. 603 – 605.) Ankara. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi.
- [12]. BRONEER, O., (1930). *Terracotta Lamps, Corinth Vol. IV, Part II*. Cambridge.
- [13]. CAHEN, C., (2012). *Osmanlılardan önce Anadolu*. (Çev. E. ÜYEPAZARCI). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları. (Özgün çalışma).
- [14]. CANPOLAT, S., (2019). *Malatya Müzesi'ndeki Roma ve erken Bizans kandilleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi. Bursa.
- [15]. CASABONNE, O., (2012). *Kilikia, bağımsızlıktan Makedon fethine*. İstanbul: ArkeoAtlas. Sayı 2012/01. 218-225.
- [16]. ÇALKIN Y. & A. Kamuran TÜRKÖĞLU, A.K., (2011). *Aydınlatmanın tarihi*. Ankara: Bilim ve Teknik. Eylül. 81-83.
- [17]. COŞKUN, D., (2007). *Konya Ereğli Müzesi'nde bulunan Roma Dönemi kandilleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi. Konya.
- [18]. ÇOKAY, S., (1996). *Antik Çağda aydınlatma araçları ve Perge pişmiş toprak kandilleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi. İstanbul.

- [19]. ÇOKAY, S., (2000). *Antikçağda aydınlatma araçları*. İstanbul: Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- [20]. DAĞLI, G., (2008). *Hadrianoupolis surları kurtarma kazısında bulunan Roma ve Bizans Dönemi kandilleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
- [21]. DANIK, E., (2003). *Unutulan bir Cumhuriyet aydını: Ali Rıza Yalçın*, Ankara: Kebikeç. 323-340.
- [22]. DiLAURA, D., (2008). *A brief history of lighting*, OPN September.
- [23]. DURUTÜRK, B., (2010). *İonia bölgesinde Roma Dönemi Pagan sembolü kandiller*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
- [24]. EMRE, A. C., (1963). *Homeros – Odysseia*. İstanbul: Varlık Yayınevi.
- [25]. ERGİN, G., (2008). *Anadolu'da Roma hakimiyeti, direniş ve düzen*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- [26]. ERHAT, A., (2021). *Mitoloji Sözlüğü*. (28. basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- [27]. EROĞLU, M. A., (2014). *XIII. – XV. Yüzyıllar Türkiye tarihi Beylikler dönemi*. İzmir: İlya Yayınevi.
- [28]. GERÇEK, F., (1999). *Türk müzeciliği*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- [29]. GIBBON, E., (2020). *Roma İmparatorluğu'nun gerileyişi ve çöküş tarihi*, (Çev. A. Baltacıgil & M. Harzem). İstanbul: İndie Yayınevi.
- [30]. GLADİB, A. V., (2007). *İslam sanatı ve mimari*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- [31]. GÜLÇAY, S., (1943-1944). *Adana şehrinin tetkiki*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 1659
- [32]. GÜNEŞ, T., (1982). *Adana Şehri*. Mezuniyet Tezi 3719. İstanbul: Beşeri ve İktisadi Coğrafya Kürsüsü.
- [33]. GRIMAL, P., (1997). *Mitoloji Sözlüğü*. (1. basım). (Çev. S. TAMGÜÇ). İstanbul: Sosyal Yayınlar. (Özgün çalışma).
- [34]. HADZIOSSIF, C., (2018). *Zeytinin Akdenizdeki Yolculuğu*. İzmir, İzmir Akdeniz Akademisi. 96 – 105.
- [35]. HALDON, J., (2007). *Bizans tarihi atlası* (Çev. A. ÖZDAMAR). İstanbul: Kitap Yayınevi. (Özgün çalışma).
- [36]. HEREDOTOS, (2006). *Tarih*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- [37]. HONIGMANN, E., (1970). *Bizans Devletinin doğu sınırı*, (Çev. F. İŞILTAN). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- [38]. İLCAN, E., (2018). *Samsun Arkeoloji ve Etnoğrafya Müzesi'nden bir grup pişmiş toprak kandil*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.
- [39]. İNAN, A., (1962). *Türbelere paçavra bağlama ve mum yakma hurâfelerinin menşei*. Diyanet

İşleri Başkanlığı Dergisi 1961, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

[40]. KASSAB TEZGÖR, D., & SEZER, T., (1995). *İstanbul Arkeoloji Müzeleri pişmiş toprak kandilleri kataloğu Cilt 1*. İstanbul: Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü.

[41]. KAŞGARLI, M. AKTOK., (1990). *Kilikya tâbi Emeni Baronluğu tarihi*. Ankara: Proses.

[42]. KAYA, Ö., (2019). *Küçükçekmece göl havzası (Bathonea) kazılarında bulunan kandiller*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi. Kocaeli.

[43]. KELEŞ, F., (1989). *Kükürt dioksit ve gıdalarda kullanılması*. Erzurum: GIDA Dergisi14/3. 159-164.

[44]. KILINÇ, O., (2012). *Adana Arkeoloji Müzesi'ndeki Roma Dönemi heykelleri kataloğu*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.

[45]. KIRALI, S., (2016). *Aphrodisias Müzesi'nden bir grup kandil*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.

[46]. KIVRAK, S. E., (2019). *Olimpiyat oyunlarında kültürel göstergeler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Samsun.

[47]. KUBAN, D., (1973). *100 soruda Türkiye sanatı tarihi*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

[48]. KURUYAZICI, H., vd. (1997). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi cilt 1-2*. İstanbul: Yapı - Endüstri Merkezi Yayınları.

[49]. METİN, H., (2012). *Kibyra kandilleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.

[50]. NORWICH, J. J., (2013). *Bizans – yükseliş dönemi*. (Çev. H. KOYUKAN). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

[51]. OZİOL, Th. J. & POILLOUX, J., (1969). *Salamine de Chypre, 1*. Paris. De Boccard.

[52]. ÖKSE, A. T., (2012). *Önasya arkeolojisinde çanak çömlek*. İstanbul. Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

[53]. ÖKSE, A.T., (2015). *Arkeolojik çalışmalarda seramik değerlendirme yöntemleri*. İstanbul. Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

[54]. ÖZCİHAN, İ., (2018). *Tarsus Arkeoloji Müzesi'nden bir grup pişmiş toprak kandil*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.

[55]. ÖZGÜL, M., (2012). *Şanlıurfa Müzesi'nden bir grup kandil*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.

[56]. SANDALCI, S., (2013). *Eski Yunanca dil bilgisi*. Edirne: Ceren Yayıncılık.

[57]. SCHEFER, Ch., (2000). *Bertrandon De la Broquierenin denizaşırı seyahati* (Çev. İ. ARDA). İstanbul: Eren Yayıncılık. (Özgün çalışma).

[58]. STRABON., (2012). *Geographika*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

- [59]. TEKİN, O., (2012). *Eski Yunan ve Roma tarihine giriş*. İstanbul: İletişim Yayınevi.
- [60]. TEXIER, C., (2002). *Küçük Asya, coğrafyası, tarihi ve arkeolojisi*. (Çev. A. SUAT). Ankara: Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı. (Özgün çalışma).
- [61]. TRİPOLİTİ, A., (Sep. 1970). *Φῶς Ιλαρόν. Ancient hymn and modern enigma*. Vigiliae Christianae :189 – 196. North-Holland Publishing Company.
- [62]. TURANİ, A., (1992). *Dünya sanatı tarihi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- [63]. TOPRAK, Y., (2018). *Anamur Müzesi'nden bir grup pişmiş toprak kandil*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.
- [64]. TOSUN YILDIRIM, E., (2019). *Mardin Müzesi Geç Antik Çağ kandilleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi. Konya.
- [65]. TURAN, O., (2009). *Selçuklular tarihi ve Türk – İslâm medeniyeti*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- [66]. TURAN, R., (2016). *Selçuklu Tarihi el kitabı*. Ankara: Grafik yayınları.
- [67]. UMAR, B., (1993). *Türkiye'deki tarihsel adlar*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- [68]. UMAR, B., (1984). *Türkiye halkının İlkçağ tarihi II*. İstanbul: Sergi Yayınevi.
- [69]. ÜNAL, A., & GİRGİNER, S., (2007). *İlk çağlardan Osmanlı Dönemi'ne kadar Kilikya'da tarihi coğrafya, tarih ve arkeolojisi*. İstanbul: Homer Kitapevi.
- [70]. VRYONIS, JR, S., (2020). *Küçük Asya'da Orta Çağ Helenizminin çöküşü ve 11. yüzyıldan başlayarak 15. yüzyıla kadar İslamlaşma*, (Çev. İ. ERMAN). İstanbul: Kalkedon. (Özgün çalışma).
- [71]. YETKİN, S. K., (1984). *İslam ülkelerinde sanat*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- [72]. YÜCEL, Y., (1991). *Anadolu Beylikleri hakkında araştırmalar 1*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- [73]. YÜKSEL, S., (2019). *Antalya Müzesi Roma Dönemi kandilleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Samsun.
- [74]. Adana Müzesi Tarihi hakkında bilgi (t.y.), 18 Haziran 2021 tarihinde <https://muze.gov.tr/muze-detay?SectionId=AAR01&DistId=MRK> adresinden alınmıştır.
- [75]. Buz adam Otzi olarak bilinen mumya iskelet çevresinde bulunan bilgiler (2014), 04 Temmuz 2021 tarihinde <https://arkeofili.com/buzadam-otzi/> adresinden alınmıştır.
- [76]. Meşale kelimesinin etimolojisi ve anlam bilgisi (t.y.), 07 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/me%C5%9Fale> adresinden alınmıştır.
- [77]. Meşale kelimesinin ayrıca etimolojisi ve anlam bilgisi (t.y.), 07 Temmuz 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- [78]. Meşale görseli darplı Sikke görselinin olduğu uzantı (t.y.), 10 Temmuz 2021 tarihinde https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/amphipolis/Moushmov_5965.jpg adresinden alınmıştır.

[79]. Mum kelimesinin etimolojisi ve anlam bilgisi (t.y.), 07 Ocak 2022 tarihinde <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/mum> adresinden alınmıştır.

[80]. Kandil kelimesinin etimolojisi ve anlam bilgisi (t.y.), 09 Ocak 2022 tarihinde <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/kandil> adresinden alınmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

